

PLAN RAZVOJA GRADA BAKRA

za razdoblje 2021. – 2027. godine

SADRŽAJ

1.	UVOD	3
2.	METODOLOGIJA IZRADE	4
2.1.	Autori.....	4
2.2.	Struktura strateškog dokumenta	6
2.3.	Metodologija	6
3.	ANALIZA STANJA.....	8
3.1.	Opći podaci.....	8
3.2.	Gospodarstvo	15
3.2.1.	Opće stanje gospodarstva	15
3.2.2.	Poduzetništvo	18
3.2.3.	Turizam i ugostiteljstvo	23
3.2.4.	Poljoprivreda	29
3.2.5.	Ribarstvo.....	35
3.2.6.	Tržište radne snage.....	36
3.2.7.	SWOT analiza – gospodarstvo	49
3.3.	Društvene djelatnosti	52
3.3.1.	Društvene značajke	52
3.3.2.	Obrazovanje.....	53
3.3.3.	Kulturna i prirodna baština.....	61
3.3.4.	Zdravstvo i socijalna skrb.....	66
3.3.5.	Sport	67
3.3.6.	Vatrogasna zaštita	69
3.3.7.	Ostale udruge	70
3.3.8.	SWOT analiza – društvene djelatnosti.....	71
3.4.	Zelena tranzicija.....	73
3.4.1.	Opće informacije o okolišu	73
3.4.2.	Ekološka mreža.....	74
3.4.3.	Gospodarenje otpadom	75
3.4.4.	Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije	80
3.4.5.	SWOT analiza – zelena tranzicija	81
3.5.	Javna infrastruktura i digitalna transformacija	82
4.	RAZVOJNE POTREBE GRADA	93
5.	STRATEGIJA RAZVOJA GRADA	94

6. USKLAĐENOST SA STRATEŠKIM OKVIROM.....	108
7. AKCIJSKI PLAN PROVEDBE	113
SEKTOR	113
KLJUČNI PROJEKTI.....	113
Gospodarstvo	113
Društvene djelatnosti	113
Zelena tranzicija.....	113
Javna infrastruktura i digitalna transformacija	113
8. PRAĆENJE PROVEDBE I VREDNOVANJE POSTIGNUĆA	115
8.1. Indikatori za vrednovanje postignuća Plana razvoja Grada	116
8.2. Informiranje i komunikacija sa zainteresiranom javnošću	117
9. ZAKLJUČAK.....	119
POPIS TABLICA.....	120
POPIS SLIKA	122
POPIS KRATICA	123

UVODNA RIJEČ GRADONAČELNIKA

U promišljanju budućnosti temelje treba tražiti u iskustvu prošlosti, a ono nalaže smisleno i stalno planiranje razvoja. Mi u Gradu Bakru prije više od jednog desetljeća, poučeni propustima iz prošlosti pokrenuli smo izradu Strateškog programa ukupnog razvoja („PUR“), u kojeg smo riječju, slovom i brojkom ispisali svoju viziju razvoja. U tom dokumentu upisani su programi i kapitalni projekti koje smo namjeravali odraditi i pokrenuti ubrzani razvoj našeg Grada. Željeli smo potaknuti gospodarstvo, osigurati stalno i sigurno punjenje gradskog Proračuna, a našim građanima omogućiti bolji životni standard i u tome smo uspjeli.

Sada nakon što smo realizirali većinu zacrtanih ciljeva rezultati su vidljivi. Postali smo grad razvoja, grad gospodarskog središta s proračunom koji raste, s izgrađenom brojnom komunalnom i društvenom infrastrukturom, novim vrtićima, školskim dvoranama, kilometrima novih cesta, novih vodovoda, s desetinama novih gospodarskih subjekata i tisućama novih radnih mjesta, podignutim pedagoškim standardom. Grad bez prireza, s minimalnim komunalnim davanjima, besplatnim gradskim prijevozom, radnim bilježnicama i školskim priborom, osiguranom zdravstvenom skrbi i svime što život naših građana čini boljim.

Novi Plan razvoja u strateškom planiranju zapravo čini nadogradnju dosadašnjeg programa. Ostvarenom vizijom udarili smo temelje brže izgradnje i jačeg gospodarskog rasta. Upravo danas rješavaju se posljednje zacrtane stavke iz našeg programa. Krenula je realizacija projekta kanalizacije u Bakru, a u bakarskoj Industrijskoj zoni pokrenut je investicijski zamah kojeg više ništa ne može zaustaviti. U takvim okolnostima krenuli smo u izradu novog Plana razvoja Grada Bakra za razdoblje 2021 - 2027. godine.

Naš novi Plan razvoja zorno pokazuje naše odredište i nudi odgovore na pitanja kako ispuniti želje i stalne potrebe naših sugrađana. Činjenično, osnova ove strategije temelji se na izbornom programu i ciljevima zacrtanim u njemu. No ne robujući političkim usmjerenjem u izradu smo uključili brojne predstavnike javnog i civilnog sektora. Sve sudionike podijelili smo u četiri Radne skupine i svaki od njih je u svom području dao važan doprinos u konačnom izgledu ovog dokumenta.

Smatramo da je dokument kojeg upravo imate priliku vidjeti kvalitetna podloga za strateški i cjelovit pristup razvoju Grada Bakra. Od prvog trenutka preuzimanja časne dužnosti vođenja Grada čitavo njegovo područje i sva naselja neprestano sagledavam kao jednu jedinu cjelinu. Svaki projekt kojeg smo realizirali kao i onaj kojeg upravo pokrećemo samo je jedan djelić ukupne vizije kojoj je jedini cilj dobrobit našeg stanovništva.

Radi preglednosti u ovom su Programu navedena četiri ključna cilja svaki sa svojim prioritetima, a unutar kojih su utvrđene razvojne mjere. Ovako sačinjen dokument predstavlja kvalitetnu podlogu za razvoj sektorskih strategija i planova, a što je neobično važno on postaje osnova za proračunsko planiranje, investicije i što je bitno za pretvaranje u djelo brojnih projekata čija implementacija će se sufinancirati kroz bespovratna sredstva kako Europske unije tako i domaćih izvora financiranja.

Iz Plana razvoja Grada Bakra za razdoblje 2021 - 2027. izvire odgovor na pitanje gdje Grad Bakar vidimo u ekonomskom, geografskom, kulturnom, demografskom i svakom drugom pogledu u odnosu na državu i regiju u cjelini do 2027. godine.

Provođenjem ovog strateškog dokumenta pored ciljeva iz dosadašnjeg programa koji su realizirani na području čitavog Grada kao i sve što je do sada odrađeno utrlo je put koji znači ostvarenje vizije razvoja: „Gospodarskog i razvojnog središta Hrvatskog primorja, grada turizma, tradicije, kulture sporta te zadovoljnih i sigurnih građana“.

Temelji tog i takvog razvoja postavljeni su uz potporu naših sugrađana. S njima u zajedništvu Grad Bakar visoko je dignuo svoja jedra na karti Hrvatske i sigurno plovi u budućnost koju stvaramo za našu djecu i generacije koje dolaze.

Zahvalni svima koji su dali svoj doprinos u izradi ovog dokumenta i odlučni da ispunimo sve upisano u njemu nastavljamo stvarati prave vrijednosti za sve nas i naš rodni kraj.

Hvala Vam!

1. UVOD

Plan Razvoja Grada Bakra za razdoblje 2021. do 2027. godine je temeljni strateški dokument kojim se planira razvoj lokalne zajednice. Temelj za razvoj Plana razvoja predstavljali su postojeći strateški i drugi dokumenti, posebice PUR Grada za razdoblje 2015. do 2020. godine., koji je vrednovan od strane izrađivača novoga Plana razvoja kako bi daljnja promišljanja o razvoju Grada bila utemeljena na jasnim, mjerljivim i vrednovanim postignućima iz prethodnog razdoblja. Cilj izrade Plana razvoja jest doprinos kvalitetnom formiranju strategije razvoja Grada, detaljnom analizom stanja i potreba lokalne zajednice i samouprave s ciljem određivanja jasnih prioriteta i oblikovanja potrebnih mjera za realizaciju postavljenih ciljeva. Održivi lokalni razvoj je nit vodilja pri formiranju strategije razvoja, a temelji se na jačanju komunalne, gospodarske i društvene infrastrukture, odnosno podizanju kvalitete života lokalnog stanovništva. Cijelo područje ima velike potencijale koji se mogu iskoristiti članstvom Republike Hrvatske u Europskoj uniji, a upravo je Plan razvoja važan dokument koji će Grad Bakar i njegove ustanove, udruge te tvrtke koristiti prilikom povlačenja sredstava iz fondova Europske unije.

Pored toga što služi kao vodič i okvir lokalnoj samoupravi u procesu razvoja, ovakav dokument daje potencijalnim investitorima uvid u strategiju zajednice u koju žele ulagati, dok je za donatore osnovni dokument na temelju kojega odlučuju o raspodjeli bespovratnih sredstava. Planom razvoja Grada Bakra se želi postići sveobuhvatni održivi razvoj zajednice, optimalno korištenje resursa, postizanje zadanih ciljeva razvoja te u konačnici bolji život stanovnika Grada.

Kako bi se postigao željeni efekt, u izradu Plana razvoja Grada Bakra uključeni su predstavnici svih struktura zajednice formiranih u radne skupine. Na taj način se doprinijelo sveobuhvatnosti Plana razvoja. Članovi fokus grupa su raspravom o trenutačnom stanju, problemima i prioritetima zajednice formirali sliku realnoga stanja Grada. Važno je naglasiti kako je Plan razvoja u vlasništvu lokalnih dionika koji su je izradili i usvojili te kao takva predstavlja konsenzus u utvrđivanju željenog smjera gospodarskog i društvenog razvoja. Njezino provođenje ili neprovođenje direktno će ovisiti o poduzetim naporima i zajedničkom zalaganju dionika javnog, privatnog i civilnog sektora.

Prilikom donošenja odluke o sadržaju dokumenta, vodilo se računa o tome da njegov sadržaj i struktura budu čitljivi, jasni i razumljivi kako bi se osigurala jednostavnija provedba, praćenje i vrednovanje. Projekti su redefinirani i osmišljeni tako da odgovaraju potrebama lokalne zajednice, a uključeni su i izvori financiranja, pri čemu je dodatni oslonac moguće osigurati korištenjem EU fondova, čemu će se Grad više posvetiti u ovom programskom razdoblju, razumijevajući pritom koje je potrebe zaista moguće zadovoljiti na ovaj način.

Slijedom navedenog, očekuje se da će ovako kreirani Plan razvoja Grada dodatno doprinijeti jačanju kapaciteta svih dionika u Gradu te da će njegova implementacija biti kvalitetna i potpuna, a postignuća jasno mjerljiva i vidljiva na razini svake godine na zadovoljstvo lokalne zajednice i za potrebe poboljšanja kvalitete života lokalnog stanovništva na cjelokupnom području.

2. METODOLOGIJA IZRADE

2.1. Autori

Autori Plana razvoja Grada Bakra: Izradu Plana razvoja Grada Bakra vodili su konzultanti uz pomoć i podršku radne skupine. Svi dionici navedeni su u nastavku.

Konzultanti: AVELANT d.o.o. za poslovno i strateško savjetovanje (Ariana Vela, Irena Slunjski, Ivana Rukavina Halilagić, Vitomir Vela)

Radna skupina: Članovi radne skupine dolaze iz različitih sektora te predstavljaju skupine zainteresiranih dionika koji su, svojim znanjem, poznavanjem prilika i potreba područja, pružili veliku pomoć u kreiranju ovog strateškog dokumenta te sami postali dijelom identificiranih rješenja.

IME I PREZIME	ORGANIZACIJA	FUNKCIJA
GOSPODARSTVO		
SONJA JELUŠIĆ MARIĆ	Turistička zajednica Grada Bakra	Direktorica
LINDA SCIUCCA	Industrijska zona Bakar d.o.o.	Direktorica
IVNA KAUZLARIĆ	Grad Bakar	Pročelnica Upravnog odjela za proračun i financije
JOSIP VRANJIĆ	PEVEX d.d.	Predstavnik trgovačkih djelatnosti u Industrijskoj zoni Kukuljanovo
IVAN LULIĆ	EUROMODUL d.o.o.	Predstavnik proizvodnih djelatnosti u Industrijskoj zoni Kukuljanovo, član Uprave Euromodul
TOMISLAV BAGARIĆ	MANŠPED d.o.o.	Predstavnik uslužnih djelatnosti u Industrijskoj zoni Kukuljanovo
ZORAN PAVLETIĆ	Apartman i studio Majoli	Privatni iznajmljivač
MILICA ŠTRASER	PZ APITRADE	Upravitelj zadruge
MILOVAN ČOP	Copy shop servis d.o.o.	Član Uprave
DRUŠTVENE DJELATNOSTI		
MAJA ŠEPAC ROŽIĆ	Grad Bakar	Pročelnica Ureda Grada
DOLORES PARO MIKELI	Gradska knjižnica Bakar	Ravnateljica

IRENA JELENIĆ AĆIMOVIĆ	Dječji vrtić Bakar	Ravnateljica
TOMISLAV UZELAC ŠTIRAN	Osnovna škola Bakar	Ravnatelj
VICE SEP	Košarkaški klub Škrljevo	Predsjednik
DUNJA VLADISLOVIĆ	Kulturno umjetnička udruga SKLAD	Predsjednik
ANA SOŠIĆ	Kulturno umjetničko društvo SLOGA	Predsjednik
MILAN RONČEVIĆ	Nogometni klub BORAC	Predsjednik
IVAN DUBROVIĆ	Udruga umirovljenika Grada Bakra	Predsjednik
BORIS PETKOVIĆ	Mjesni odbor Bakar	Predsjednik VMO Bakar, urednik Bakarskog zbornika
ZELENA TRANZICIJA		
LJUBOMIR VLADISLOVIĆ	Gradsko vijeće Grada Bakra	Vijećnik
BORE ŠTRBAC	Pomorska škola Bakar	Profesor
MARICA KUČAN	Pomorska škola Bakar	Profesor
DARKO PAVLETIĆ	Vatrogasna zajednica Grada Bakra	Predsjednik
ARANKA VELKOVSKI	Grad Bakar, UO za urbanizam, komunalni sustav i ekologiju	Stručni suradnik za investicije i održavanje komunalne infrastrukture
MARIJA STANIĆ	METIS d.d. , tvrtka u Industrijskoj zoni Kukuljanovo	Direktorica
TOMISLAV PERIČIĆ	METIS d.d. , tvrtka u Industrijskoj zoni Kukuljanovo	Član uprave
MIRNA PEROVIĆ- KOMADINA	METIS d.d. , tvrtka u Industrijskoj zoni Kukuljanovo	Direktorica sektora podrške
JAVNA INFRASTRUKTURA I DIGITALNA TRANSFORMACIJA		
TOMISLAV KLARIĆ	Grad Bakar	Gradonačelnik
DAVOR SKOČILIĆ	Grad Bakar	Pročelnik UO za urbanizam, komunalni sustav i ekologiju
DENIS BOŽIČEVIĆ	Odbor Gradskog vijeća za komunalne poslove, prostorno planiranje i ekologiju	Predsjednik Odbora
BORIS MIČETIĆ	Odbor Gradskog vijeća za komunalne poslove, prostorno planiranje i ekologiju	Član
DAVOR PAVUŠEK	GPZ d.d.	Projektant
NEVEN KUNDIJA	MEP d.o.o., tvrtka u Industrijskoj zoni Kukuljanovo	Direktor

Koordinatorica: Eleonora Sokolić Brusić

Period izrade: veljača 2021. godine – travanj 2021. godine

2.2. Struktura strateškog dokumenta

Osim uvodnih, Plan razvoja Grada Bakra podijeljen je na 7 sadržajnih poglavlja kako slijedi:

1. **Metodologija izrade** – objašnjava korištenu metodologiju izrade strateškog dokumenta i načine uključivanja zainteresiranih dionika;
2. **Analiza stanja** – sadrži detaljan opis postojeće situacije na području Grada po sektorima te SWOT analizu po sektorima;
3. **Analiza razvojnih potreba Grada** – identificira razvojne potrebe Grada na temelju izrađene analize stanja;
4. **Strategija razvoja Grada** – opisuje ciljano stanje na kraju promatranog razdoblja te metodologiju dostizanja istoga;
5. **Opis usklađenosti sa strateškim dokumentima** – pokazuje da je dokument usklađen s EU i nacionalnim strateškim dokumentima;
6. **Akcijski plan provedbe** – identificira ključne projekte Grada i daje osnovne smjernice provedbe strateškog dokumenta; te
7. **Praćenje provedbe i vrednovanje postignuća** – uvodi i opisuje metodologiju praćenja provedbe i vrednovanja postignuća u periodu provedbe strateškog dokumenta.

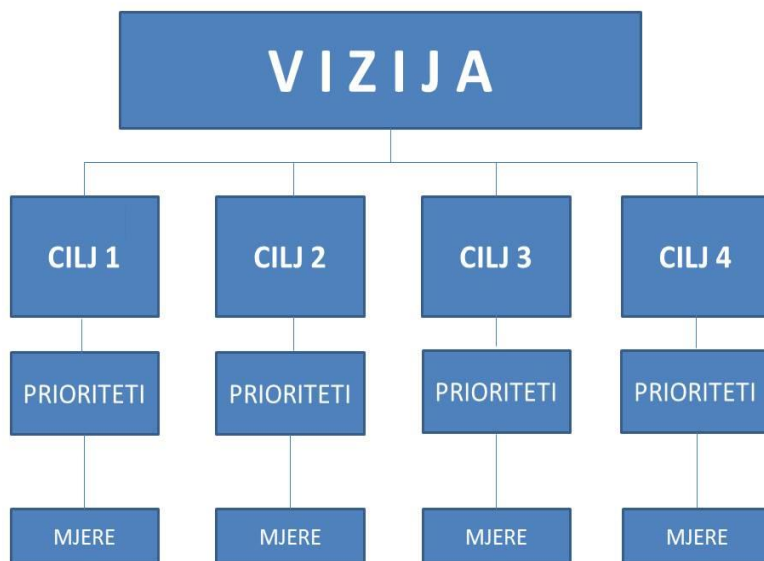
2.3. Metodologija

Metodologija izrade Plana razvoja Grada Bakra za razdoblje 2021. – 2027. godine utemeljena je na tzv. „bottom-up“ pristupu, polazeći od analize stanja područja Grada Bakra koja je poslužila kao temelj za izradu SWOT analize i identifikaciju konkretnih potreba. Analiza stanja izrađena je za četiri temeljna područja i to: gospodarstvo, društvene djelatnosti, zelena tranzicija te javnu infrastrukturu i digitalna transformacija, a dobiveni rezultati grupirani su u četiri SWOT analize temeljem kojih je izrađena analiza razvojnih potreba Grada.

Metodom zrcaljenja problema u zrcalnu pozitivnu sliku dobiveni su željeni ciljevi i rezultati koje će se realizirati provedbom ovog Plana razvoja. Metodologija prikaza Plana razvoja obuhvaćala je identifikaciju vizije za naredno razdoblje, odnosno opće slike Grada kojoj će doprinijeti provedba niže rangiranih ciljeva, prioriteta i mjera.

Ciljevi su mjerljivi, razvojni efekti koji će biti realizirani u programskom razdoblju provedbe ovog strateškog dokumenta, a sadrže konkretne prioritete, odnosno smjernice daljnjeg razvoja koji će se postići kroz implementaciju i realizaciju konkretnih mjera. Važnost ovako postavljene strategije jest u

vertikalnom pristupu u kojemu se, provedbom konkretnih mjera i njihovim pravilnim grupiranjem, postižu prioriteta koji osiguravaju postizanje strateških ciljeva Plana razvoja.

Tijek provedbe Plana razvoja izrađuje se za svaku godinu, a najvažniji novi alati koji su uvedeni odnose se na metodologiju praćenja provedbe i vrednovanja Plana razvoja koja će se primjenjivati na razini svake dvije godine i služiti kao temelj za analizu postignuća i eventualne izmjene i dopune dokumenta.

Ključni alati koji su korišteni prilikom izrade dokumenta jesu sastanci s članovima/icama radne skupine, korespondencija putem e-pošte za potrebe razmjene podataka, informacija i dokumenata, izrada pisanih materijala i dostava komentara u svakoj fazi pripreme dokumenta te predstavljanje nacrtu dokumenta i njegova objava na internetskim stranicama Grada za potrebe e-savjetovanja.

3. ANALIZA STANJA

3.1. Opći podaci

Primorsko-goranska županija jedna je od sedam jadranskih županija u Republici Hrvatskoj. Na sjeveru graniči s Republikom Slovenijom, na zapadu s Istarskom županijom, na istoku s Karlovačkom županijom te na jugoistoku s Ličko-senjskom i Zadarskom županijom. Županiji pripada i dio obalnog mora s državnom granicom udaljenom 22 km jugozapadno od otoka Suska. Zbog svog položaja, Županija je prometno sjecište putova koji povezuju srednju i jugoistočnu Europu i dio država zapadne Europe sa Sredozemnim morem.

Prostor Primorsko-goranske županije obuhvaća površinu od 3.588 km² što čini 6,3% površine Republike Hrvatske. Županija je ustrojena kao jedinica područne (regionalne) samouprave na čijem području je smješteno 36 jedinica lokalne samouprave, od čega 14 gradova (**Bakar**, Cres, Crikvenica, Čabar, Delnice, Kastav, Kraljevica, Krk, Mali Lošinj, Novi Vinodolski, Opatija, Rab, Rijeka, Vrbovsko) i 22 općine (Baška, Brod Moravice, Čavle, Dobrinj, Fužine, Jelenje, Klana, Kostrena, Lokve, Lopar, Lovran, Malinska–Dubašnica, Matulji, Mošćenička Draga, Mrkopalj, Omišalj, Punat, Ravna Gora, Skrad, Vinodolska, Viškovo, Vrbnik). Najveći grad i sjedište Primorsko-goranske županije je grad Rijeka, treći po veličini grad u Hrvatskoj.

Grad Bakar smješten je na sjevernoj strani Bakarskog zaljeva, 10-ak kilometara istočno od Rijeke. Obuhvaća površinu od 125 km² odnosno 3,48% površine Županije i po površini je deseta jedinica lokalne samouprave u Županiji.

Slika 1. Položaj Grada Bakra u Primorsko-goranskoj županiji

Izvor: www.pgz.hr, preuzeto 15. veljače 2021. godine

Područje Grada Bakra smješteno je u priobalnom dijelu Primorsko-goranske županije, a graniči s gradovima Rijekom i Kraljevicom, te općinama Kostrena, Čavle, Lokve, Fužine i Vinodolska. U sastavu Grada nalazi se 9 naselja i to Bakar, Hreljin, Krasica, Kukuljanovo, Plosna, Ponikve, Praputnjak, Škrlevo i Zlobin. Administrativno središte je Bakar.

Bakar je drevni grad i luka, a smješten je na sjevernom dijelu Jadranskog mora, gdje se Sredozemno more najdublje uvuklo u europsko kopno. Smjestio se duboko u zaljev dug 4,5 km i širok 700 m. Grad Bakar je izgrađen na brežuljku sjeverozapadnog djela istoimenog zaljeva u amfiteatralnom obliku i okružen je brdima koja dosežu do 300 m nadmorske visine. Cijelo je područje bogato izvorima pitke vode, a prekriveno je bjelogoricom i niskim raslinjem.

Materijalni dokazi potvrđuju da je u 3. i 2. stoljeću prije Krista, područje Grada Bakra naseljeno pripadnicima ilirskoga plemena Liburni koji su dali prvo ime Bakru; Vel-Kier (Kameni zaljev). Rimsko Carstvo je ostavilo svoj trag, potom hrvatske velikaške porodice Frankopan i Zrinski. Godine 1778., Bakar je proglašen slobodnim gradom poveljom carice Marije Terezije te dobiva status slobodne trgovačke luke što dovodi do razvoja pomorskog prometa, trgovine i pojačane izgradnje. Godine 1779. dobiva status kraljevskog grada te mu carica dodjeljuje grb, autonomiju i crkveni patronat. Iste godine osnovana je i prva četverogodišnja osnovna škola. Povijesna jezgra grada registrirana je kao spomenik kulture 1968. godine.

Ime Grada Bakra prvi put se spominje u Vinodolskom zakoniku iz 1288. godine. Supotpisnici zakonika kao predstavnici Grada Bakra bili su Bakar i Hreljin. Vinodolski zakonik je najstariji, cjelovito sačuvani pravni dokument na hrvatskome jeziku, sastavljen 6. siječnja 1288. godine. Zakonik je važan kao izvor za proučavanje ranog feudalizma u Hrvatskoj, a sama činjenica da je taj dokument iz 13. stoljeća sastavljen na narodnom jeziku svrstava ga se u važne hrvatske kulturne spomenike. Vinodolski zakonik pisan je glagoljicom, a predstavlja zbornik pretežno običajnoga prava vinodolskih općina. Sastoji se od 77 članaka u kojima su opširno razrađeni odnosi između gradova slobodne općine Vinodol i krčkih knezova.

Slika 2. Vinodolski zakonik iz 1288. godine

Izvor: www.povijest.hr, preuzeto 16. veljače 2021. godine

Prirodno-geografske i klimatske karakteristike

Zemljopisni položaj Bakarskog zaljeva odredio je njegov razvitak, pa su tu nastale privredne grane primjerene za spoj morskih i kopnenih putova, kao što su pomorstvo, lučke djelatnosti, brodogradnja i trgovina. Područje Grada Bakra karakterizira Bakarski zaljev, koji je sastavni dio Kvarnerskog akvatorija i uvučeni dio Riječkog zaljeva, a koji je po svojim prirodnim osobinama jedan od najslikovitijih zaljeva sjeverne Jadranske obale. Dubina mora u Bakarskom zaljevu kreće se od 34 do 48 metara i upravo je ta prirodno-geografska osobina u prošlosti odredila lučku namjenu ovom prostoru. I danas je zaljev podoban za privez brodova dubokog gaza i velikih kapaciteta i po tome jedinstven na sjevernom dijelu Jadranskog mora.

Bakarski zaljev jest zanimljiva prirodna tvorevina tektonskih sila, a geolozi zaljev smatraju potopljenim dijelom kraške doline – rasjedom što se pružio usporedno s obalom mora od Trsata, preko Drage sve do Novog Vinodolskog. Taj osebujni zaljev Jadranskog mora dugačak je oko 4,5 km, širok od 600 do 700 m, a dubine do 40 m. Zaljev i grad Bakar okružuju brda koja dosežu do 300 m visine i vrlo se strmo spuštaju u more. Biljni pokrov je raznolik, prevladava bjelogorica i nisko raslinje, a uspijevaju vrlo raznolike vrste voća i povrća.

Područje Grada Bakra obilježeno je raznolikošću i nadasve razvedenim reljefom, u cijelosti je smješteno na području visokog i niskog krša, te uglavnom položeno u smjeru juga i jugozapada. Radi se o razmjerno velikom području koje je s jedne strane omeđeno morem i diže se do 1300 m.n.v

Klima na području Grada Bakra uvjetovana je mnogim faktorima, prvenstveno geografskim položajem i utjecajem mora te razvedenim reljefom u planinskom zaleđu, što uvjetuje modificiranu mediteransku klimu. Priobalno područje Hrvatskog primorja ispod 400 m n.v. pripada umjereno toploj klimi s vrućim ljetima, gdje je prosjek najtoplijeg mjeseca preko 22 stupnja C i kišnim zimama. Oborine svoj maksimum postižu dva puta godišnje, u proljeće (travanj) i jesen (listopad, studeni i mjestimično prosinac). Više dijelove Bakarskog područja (iznad 800 m n.v.) karakterizira prijelazni oblik s jakim kontinentalnim utjecajima te stoga i čestim i naglim vremenskim promjenama koje donose obilne oborine, jake vjetrove sa sjevera i juga, vrlo česte magle i puno vlage te rane i kasne mrazove. Temperature najhladnijeg mjeseca kreću se između -3 i +8 stupnjeva C, a najtoplijeg ispod 22 stupnja C. Najviši predjeli ovog područja (1000 - 2000 m n.v.) imaju mjesečnu temperaturu najhladnijeg mjeseca nižu od -3 stupnja C, temperaturu najtoplijeg mjeseca iznad 10 stupnjeva C, a manju od 22 stupnja C, a četiri mjeseca u godini imaju temperaturu višu od 10 stupnjeva C. Oborinske karakteristike jednake su prethodnom tipu. Temeljne karakteristike klime ovog područja dosta su dug i suh topli period ljeti, neznatan broj dana sa snijegom, dug vegetacijski period, neravnomjeran padalinski režim, te neznatan broj dana s ekstremno niskim temperaturama. Maksimalne temperature zraka bilježe se krajem lipnja, tijekom srpnja i početkom kolovoza, a iznose od 30 do 40 stupnjeva C. Godišnji prosjek relativne vlažnosti iznosi 62%, a njeno kolebanje nije veliko. Najniža je tijekom ljetnih mjeseci kada uslijed suše dolazi i do zastoja vegetacije. Uvjeti za formiranje magle su minimalni što potvrđuje činjenica da je magla rijetka pojava. Najkišovitiji mjeseci su kolovoz, rujan, listopad i studeni, a najsiromašniji oborinama su ljetni mjeseci lipanj i srpanj. U zimskom periodu, od siječnja do ožujka količine oborina u hladnom su polugodištu veće nego u toplom. Godišnji prosjek iznosi 115 dana (30% dana godišnje) s oborinama s prosječnom količinom oborine od 1472 mm/m². Snijeg je rijetka pojava na području samog Grada Bakra, dok je u mjestima Zlobin, Plase i višim dijelovima Hreljina zajedno s Melnicama često popraćen i s poledicama. Ta je meteorološka pojava uglavnom povezana s jakim istočnim i sjevernim vjetrovima. Na meteorološkim postajama (Rijeka, te na području Grada Bakra - Bakar i Kukuljanovo) dominantan vjetar tijekom godine je iz N-NE smjera koji je poznat kao lokalni vjetar bura. Bura je najpoznatiji vjetar na jadranskom obalnom području. Puše s kopna na more, uglavnom sa sjeveroistoka, a po naravi je mahovit vjetar (mahovit –

puše na udare ili „refule“). Puše po nekoliko dana, a nastaje prelijevanjem hladnog zraka iz Panonske zavale preko Dinarida na obalu. Vjetar iz smjera sjeveroistok predstavlja oko 40% situacija. Brzina bure uglavnom je veća od 3 m/s. Vjetrovi s mora (jugo i maestral) zastupljeni su u oko 12% vremena. Brzine vjetrova iz tog smjera uglavnom su između 2 i 2.5 m/s. Jako jugo javlja se vrlo rijetko. Ekstremne brzine vjetra na bakarskom području zabilježene su uglavnom u situacijama s burom. Iako se jak vjetar javlja relativno rijetko, jaka bura može neprekidno trajati i nekoliko dana.

Demografska obilježja

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku o broju stanovnika, temeljem popisa stanovništva iz 2011. godine, na području Grada Bakra živi 8.279 stanovnika. Po broju stanovnika, Grad Bakar zauzima 8. mjesto u Primorsko-goranskoj županiji.

Grad Bakar je 1804. godine bio najveći grad u Hrvatskoj po broju stanovništva, veći od Rijeke i Zagreba. Iako se u to vrijeme statistike o kretanju pučanstva nisu vodile, postoje dva značajna dokumenta iz 1787. godine i 1804. godine – ovjereni rukopisni sumariji popisa pučanstva Ugarske i Hrvatske koji se čuvaju u mađarskom statističkom uredu u Budimpešti. Godine 1787. u Bakru je bilo 7.656 stanovnika, a 1804. godine 7.805 stanovnika (dok grad i okolna sela broje 14.000 stanovnika).

Najveći broj stanovnika u Bakru, 11.497 osoba, zabilježen je 1857. godine. Od tada pa sve do 1948. godine, kada je bilo 6.953 stanovnika, broj stanovnika se smanjivao. Nakon II. svjetskog rata pa do 1971. godine broj stanovnika se povećavao da bi se u razdoblju od 1971. godine do 1981. godine opet smanjio. Međutim, u posljednjih 20 godina broj stanovnika raste.

Iz podataka o broju stanovnika prema naseljima, na području Grada Bakra najviše stanovnika ima naselje Hreljin (2.206 osoba ili 26,65%), a potom naselje Bakar (1.473 osobe ili 17,79%) koje je ujedno i administrativno središte Grada. Najmanje stanovnika imaju naselja Plosna i Ponikve, ukupno 89 osoba ili 0,85% ukupnog broja stanovnika Grada.

Tablica u nastavku prikazuje usporedbu podataka broja stanovnika u Gradu Bakru po naseljima u 2001. godine i 2011. godine.

Tablica 1. Usporedba broja stanovništva Grada Bakra i naseljenih mjesta unutar Grada 2001. i 2011. godine

	2001.	2011.
Grad Bakar	7.773	8.279
Naselja		
Bakar	1.566	1.473
Hreljin	1.982	2.206
Krasica	1.295	1.353
Kukuljanovo	811	905
Plosna	43	44
Ponikve	58	45
Praputnjak	575	593
Škrljevo	1.153	1.344
Zlobin	290	316

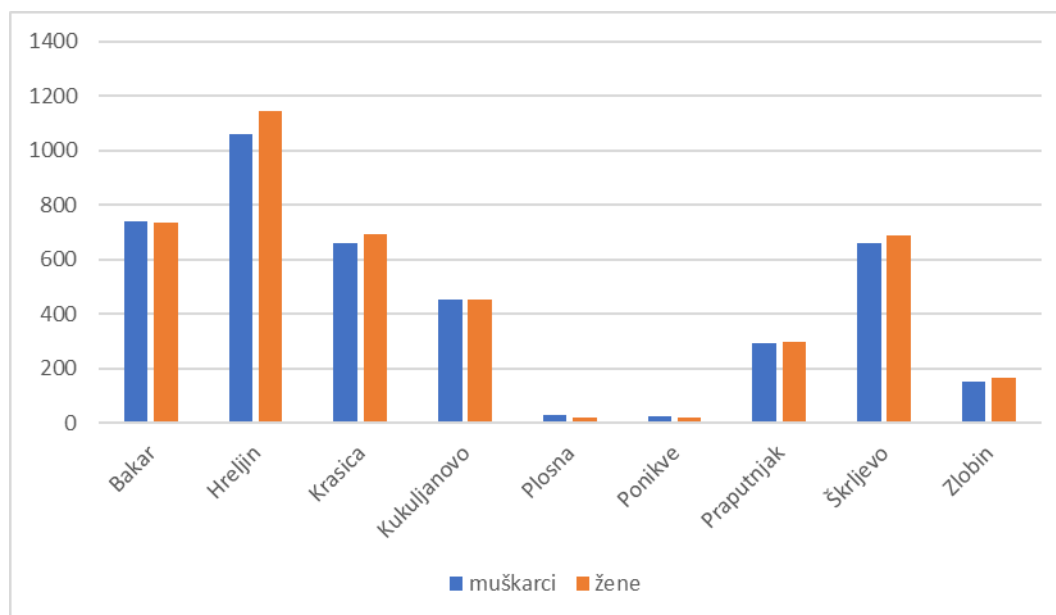
Izvor: *www.dzs.hr, Popis stanovništva 2001. godine i 2011. godine., preuzeto 11. veljače 2021. godine*

Od 2011. godine nije vršen popis stanovništva, ali prema procjeni Državnog zavoda za statistiku, broj stanovnika u Gradu Bakru bi lagano opadao, odnosno u 2019. godini bi bio 8.160 stanovnika što je u odnosu na 2011. godinu, 119 osoba manje.

Prema zadnjem popisu stanovništva iz 2011. godine, na području Grada Bakra živjelo je ukupno 8.279 stanovnika od čega je 49,06% (4.062) muških osoba i 52,94% (4.217) ženskih osoba.

U nastavku je prikazan grafikon stanovništva prema spolu po naseljima u Gradu Bakru.

Slika 3. Stanovništvo prema spolu po naseljima Grada Bakra, Popis 2011. godine

Izvor: www.dzs.hr, Popis stanovništva 2011. godine, preuzeto 10. veljače 2021. godine

Analizirajući dobnu skupinu, zaključeno je kako najviše stanovnika pripada dobnoj skupini od 50-69 godina (2.370), a koju slijedi dobna skupina 30-49 godina (2.280).

Tablica u nastavku detaljno prikazuje stanovništvo prema starosti i spolu u Gradu Bakru.

Tablica 2. Stanovništvo prema starosti i spolu u Gradu Bakru, Popis 2011. godine

	Spol	Ukupno	0-14	15-29	30-49	50-69	70-94	95 i više
Grad Bakar	svi	8.279	1.169	1.456	2.280	2.370	1.000	4
	m	4.062	579	761	1.149	1.183	390	-
	ž	4.217	590	695	1.131	1.187	610	4

Izvor: www.dzs.hr, Popis stanovništva 2011. godine, preuzeto 10. veljače 2021. godine

Starosna struktura je zabrinjavajuća jer indeks starenja za područje Grada iznosi 125,1, a koeficijent starenja 24,1 što su vrijednosti koje ukazuju da je stanovništvo zašlo u snažan proces starenja¹.

¹ Prosječna starost označuje srednje godine života cjelokupnog stanovništva određenog prostora. Indeks starenja jest postotni udio osoba starih 60 i više godina u odnosu na broj osoba starih 0-19 godina. Indeks veći od 40 kazuje da je stanovništvo određenog područja zašlo u proces starenja. Koeficijent starosti jest postotni udio osoba starih 60 i više godina u ukupnom stanovništvu. Osnovni

Podaci za Grad su povoljniji za razliku od podataka za Primorsko-goransku županiju, gdje indeks starenja iznosi 155,3, a koeficijent starenja 26,6.

Prosječna starost stanovništva u Gradu Bakru je 2011. godine iznosila 42,4 godine, što je u odnosu na prosječnu starost stanovništva Primorsko-goranske županije (43,9 godine) povoljnije.

U nastavku je prikazana prosječna starost, te indeks i koeficijent starenja u Primorsko-goranskoj županiji i Gradu Bakru.

Tablica 3. Starosna struktura Primorsko-goranske županije i Grada Bakra, Popis 2011. godine

Spol	Prosječna starost	Indeks starenja	Koeficijent starenja
Primorsko-goranska županija			
Svi	43,9	155,3	26,6
m	42,4	130,8	23,9
ž	45,3	181,3	29,2
Grad Bakar			
Svi	42,4	125,1	24,1
m	41,3	110,4	21,4
ž	43,5	139,5	26,7

Izvor: *www.dzs.hr, Popis stanovništva 2011. godine, preuzeto 10. veljače 2021.godine*

Prema nacionalnom sastavu, većinu stanovništva čine Hrvati. Na popisu stanovništva iz 2011. godine, u Gradu Bakru se 90,31% stanovništva izjasnilo Hrvatima. Na drugom su mjestu pripadnici srpske nacionalne manjine (2,91%), a slijede Bošnjaci (1,96%) i Albanci (0,63%) te druge nacionalnosti.

U nastavku je tablica u kojoj je prikazano stanovništvo prema nacionalnoj pripadnosti.

Tablica 4. Stanovništvo prema narodnosti u Gradu Bakru, Popis 2011. godine

Narod	Broj stanovnika	%
Hrvati	7.477	90,31
Albanci	52	0,63
Bošnjaci	162	1,96
Crnogorci	18	0,22
Česi	9	0,11
Mađari	15	0,18
Makedonci	10	0,12
Nijemci	6	0,07
Poljaci	3	0,04
Romi	22	0,27
Rusi	6	0,07
Slovaci	4	0,05
Slovenci	27	0,33
Srbi	241	2,91
Talijani	20	0,24
Turci	6	0,07

je pokazatelj razine starenja, a kad prijeđe vrijednost 12%, smatra se da je stanovništvo određenog područja zašlo u proces starenja.

Ukrajinci	6	0,07
Ostali	40	0,48
Regionalna pripadnost	10	0,12
Izjasnili se u smislu vjerske pripadnosti	62	0,75
Neraspoređeno	1	0,01
Ne izjašnjavaju se	71	0,86
Nepoznato	11	0,13
Ukupno	8.279	100

Izvor: www.dzs.hr, Popis stanovništva 2011. godine, preuzeto 11. veljače 2021. godine

Prirodno kretanje stanovništva u RH, Primorsko-goranskoj županiji i Gradu Bakru je negativne vrijednosti. Negativan prirodni prirast u Gradu Bakru bilježio se svake promatrane godine, a najviša negativna vrijednost zabilježena je 2016. godine Broj umrlih u Gradu je u promatranom razdoblju uvijek oko 100, dok broj rođenih varira iz godine u godinu. Tu je i razlog velike negativne vrijednosti zabilježene u 2016. godini kada je bio izrazito mali broj rođenih, što se u 2017. godini mijenja i dovodi do najmanje negativne vrijednosti u promatranom razdoblju.

U nastavku je tablica koja prikazuje prirodno kretanje stanovništva RH, PGŽ-a i Grada Bakra od 2015. godine do 2019. godine.

Tablica 5. Prirodno kretanje stanovništva u Republici Hrvatskoj, Primorsko-goranskoj županiji i Gradu Bakru u razdoblju od 2015. godine do 2019. godine

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Republika Hrvatska					
Rođeni	37.503	37.537	36.556	36.945	36.135
Umrli	54.205	51.542	53.477	52.706	51.794
Prirodni prirast	-16.702	-14.005	-16.921	-15.761	-15.659
Sklopljeni brakovi	19.834	20.467	20.310	19.921	19.761
Razvedeni	6.010	7.036	6.265	6.125	5.936
Vitalni indeks²	69,2	72,8	68,4	70,1	69,8
Primorsko-goranska županija					
Rođeni	2.334	2.293	2.157	2.126	2.057
Umrli	3.784	3.622	3.951	3.772	3.746
Prirodni prirast	-1.440	-1.329	-1.794	-1.646	-1.689
Sklopljeni brakovi	1.237	1.255	1.271	1.217	1.093
Razvedeni	444	539	428	340	281
Vitalni indeks	61,9	63,3	54,6	56,4	54,9
Grad Bakar					
Rođeni	57	49	83	54	59
Umrli	100	102	102	78	101
Prirodni prirast	-43	-53	-19	-24	-42

² Vitalni indeks je broj živorođenih na 100 umrlih

Sklopljeni brakovi	26	24	29	25	28
Razvedeni	13	19	5	3	11
Vitalni indeks	57,0	48,0	81,4	69,2	58,4

Izvor: www.dzs.hr, *Prirodno kretanje stanovništva u RH, preuzeto 11. veljače 2021. godine*

Nakon što su uslijedile društvene i gospodarske promjene šezdesetih i sedamdesetih godina, uslijedile su i značajne promjene u kretanju stanovništva, posebno prema inozemstvu. Nakon 1991. godine, u Republici Hrvatskoj su uslijedili Domovinski rat te nova društvena i gospodarska previranja koji su poremetili dinamiku društvenih i demografskih procesa te potaknuli prirodne i migracijske tokove i općenito ubrzali negativne demografske procese. Nova iseljavanja mladih zadnjih godina, također neće dobro utjecati na već negativne demografske procese.

Zemljopisni položaj Bakarskog zaljeva odredio je njegov razvitak, pa su tu nastale privredne grane primjerene za spoj morskih i kopnenih putova, kao što su pomorstvo, lučke djelatnosti, brodogradnja i trgovina. Područje Grada Bakra, zbog dobre prometne infrastrukture, prometno je povezano županijskim cestama sa susjednim gradovima i općinama, ali i s ostalim područjem Republike Hrvatske. Istaknut je utjecaj i neposredne blizine Grada Rijeka. Korištenje ovih preduvjeta od iznimne je važnosti za privlačenje i jačanje gospodarskih aktivnosti na području Grada. Uzevši u obzir trend starenja, odnosno povećanje udjela starijih osoba u ukupnoj populaciji i depopulaciji Grada Bakra, nužno je nastaviti provoditi aktivnosti kojim će se u budućnosti osigurati uvjeti za ostanak mladih i stvaranje obitelji.

3.2. Gospodarstvo

U sljedećem segmentu prikazano je opće stanje gospodarstva Grada Bakra, stanje u poduzetništvu, turizmu, poljoprivredi, ribarstvu te stanje na tržištu rada.

3.2.1. Opće stanje gospodarstva

U ne tako davnoj prošlosti, Bakar je bio centar tunolovstva sjevernog Jadrana, a njegovi su ribari opskrbljivali Rijeku, Trst i Veneciju. Tu je bila i velika flota od 60 trgovačkih jedrenjaka, a svoj ugled duguje i proizvodnji svjetski poznatog pjenušca. Vinogradarstvo i vinarstvo na ovom području imalo je vrlo dugu tradiciju i bavljenje tim djelatnostima mnogim je generacijama Primoraca osiguravalo materijalnu osnovu života. Dakako, osnovni preduvjet za uzgoj vinove loze jest zemlja, kojom ovaj kraj oskudijeva. Svojom snalažljivošću i upornošću, ljudi ovoga kraja krenuli su u izgradnju kamenih prezida koje su punili zemljom. Kamen vapnenac zadržavao je zemlju i vlagu što je omogućavalo uzgoj loze od koje se pravilo nadaleko poznato pjenušavo vino Bakarska vodica. Diljem obale Jadrana i otoka mogu se naći terase formirane suhozidom, no nigdje te terase nisu toliko upečatljive, nigdje nisu zauzele tako velik i jedinstven prostor kao što je to slučaj s bakarskim prezidima koji zauzimaju čitavu sjevernu obalu Bakarskoga zaljeva. Stoga, nije ni čudno da su 1972. godine proglašeni spomenikom kulture te su i uvedeni u registar nepokretnih spomenika kulture.

Sredinom sedamdesetih godina prošlog stoljeća počinje pojačana industrijalizacija cjelokupne zemlje te su u uvalu Grada smješteni privredni objekti, koksara, luka i postrojenja Ine koji su doprinijeli ekološkoj devastaciji cijelog područja. Koksara je otvorena 1976.godine i do 1995. godine je postojala

kao dio bakarske povijesti. Postrojenje je služilo za proizvodnju koksa, a uz kompleks, je 1977. godine izgrađen i 265 m visok dimnjak koji je služio za emisiju štetnih ispušnih plinova. Današnja industrijalizacija podrazumijeva manje agresivne objekte. Danas su u Gradu, ugostiteljski objekti rasprostranjeni cijelim područjem, radi se na razvoju i pozicioniranju Grada kao turističkog središta i s druge strane kao gospodarsko-industrijskog centra sa velikim poduzetničkim zonama.

Strukturni aspekt gospodarstva Grada Bakra produkt je prirodno-geografskih, političkih i društvenih procesa koji su svojim djelovanjem proteklih desetljeća ostavili traga na području cijele Republike Hrvatske.

U skladu sa Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 147/14, 123/17 i 118/18), Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije provodi postupak ocjenjivanja i razvrstavanja svih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (JLP(R)S) u Republici Hrvatskoj prema indeksu razvijenosti. Izmjenama i dopunama Zakona koje su stupile na snagu 13. prosinca 2017. godine unaprijeđen je pravni okvir koji se odnosi na postupak ocjenjivanja i razvrstavanja JLP(R)S-a prema stupnju razvijenosti te način utvrđivanja potpomognutih područja utvrđen Zakonom iz 2009. godine, potvrđen Zakonom iz 2014. godine. Po donošenju izmjena i dopuna Zakona, a slijedom izrađenoga novoga modela izračuna indeksa razvijenosti, donesena je nova Uredba o indeksu razvijenosti (Narodne novine, br. 131/17). Uredba utvrđuje pokazatelje za izračun indeksa razvijenosti, njihov izračun i izvore podataka te način izračuna indeksa razvijenosti.

U skladu s Uredbom, za izračun indeksa razvijenosti koriste se sljedeći pokazatelji:

- prosječni dohodak po stanovniku
- prosječni izvorni prihodi po stanovniku
- prosječna stopa nezaposlenosti
- opće kretanje stanovništva (2016./2006.)
- stupanj obrazovanosti stanovništva (VSS, 20-65, 2011.)
- indeks starenja (2011.)

Indeks razvijenosti omogućava mjerenje stupnja razvijenosti JLP(R)S-a u Republici Hrvatskoj. Razvrstavanje odnosno kategoriziranje svih teritorijalnih jedinica prema razvijenosti temelji se na suvremenom shvaćanju regionalne politike koja, premda koncentrirana na najmanje razvijena područja, potiče razvoj cjelokupnog državnog teritorija. Kategorizacija svih teritorijalnih jedinica omogućuje kvalitetnije uređenje ključnog pitanja razine regionalnih razvojnih poticaja. Izravnim povezivanjem razine regionalnih razvojnih poticaja s razinom razvijenosti, dobiva se kvalitetni okvir poticanja razvoja svih lokalnih i županijskih jedinica u skladu sa stupnjem razvijenosti pojedine jedinice. Također, ovaj pristup omogućuje uključivanje i isključivanje jedinica iz sustava potpomognutih područja sukladno promjenama stupnja razvijenosti.

Jedinice područne (regionalne) samouprave razvrstavaju se u četiri skupine:

- u I. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj polovini ispodprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave
- u II. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj polovini ispodprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave
- u III. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj polovini iznadprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave

- u IV. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj polovini iznadprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave.

Primorsko-goranska županija, kojoj pripada Grad Bakar, pripada u IV skupinu koja se prema vrijednosti indeksa nalazi u prvoj polovini iznadprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave.

Jedinice lokalne samouprave razvrstavaju se u osam skupina:

- u I. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u zadnjoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u II. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u trećoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u III. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u IV. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u V. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u zadnjoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u VI. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u trećoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u VII. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u VIII. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave.

U sljedećoj tablici detaljno su prikazani osnovni pokazatelji indeksa razvijenosti za Grad Bakar.

Tablica 6. Vrijednost osnovnih pokazatelja indeksa razvijenosti za Grad Bakar

Vrijednost osnovnih pokazatelja								
Jedinica lokalne samouprave	Prosječni dohodak po stanovniku	Prosječni izvorni prihodi po stanovniku	Prosječna stopa nezaposlenosti (%)	Opće kretanje stanovništva (2016./2006.)	Indeks starenja (2011.)	Stupanj obrazovanja (VSS, 20-65) (2011.)	Razvojna skupina	Indeks razvijenosti
Grad Bakar	32.019,04	5.451,25	0,1200	102,60	125,1	0,2003	VIII	108,730

Izvor: www.razvoj.gov.hr, Vrijednost indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti-jedinice lokalne samouprave, 2018. godine, preuzeto 9. veljače 2021. godine

Grad pripada VIII. skupini po aktualnom indeksu razvijenosti iz 2018. godine što znači da pripada prvoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj, ali to svejedno ne znači da na području Grada nisu potrebna ulaganja. Naprotiv, i dalje postoje značajne potrebe za ulaganjima u infrastrukturu i druge projekte od javnog značaja. Zbog sustava bodovanja natječaja, visok indeks razvijenosti otežava Gradu pristup EU sredstvima, a samim time i realizaciju neophodnih projekata.

3.2.2. Poduzetništvo

Grad Bakar, iako svojom veličinom i brojem stanovnika nije velik, ima veliki potencijal za daljnji gospodarski razvoj i to prvenstveno zbog svoje iznimno povoljne geografske pozicije, dobre prometne povezanosti, te konstantnog ulaganja u gospodarsku i komunalnu infrastrukturu. Poduzetnički duh i marljivost ovdašnjih ljudi omogućili su veliki razvoj područja u zadnjih nekoliko godina, te se Grad Bakar od industrijskog mjesta pretvorio u značajno poduzetničko i turističko odredište, a razvija se i sektor usluga, proizvodnje i prerade. Zbog svoje je lokacije, razvijene radne zone i proaktivnosti gradske uprave, Grad Bakar vrlo zanimljiv i stranim investitorima koji ovdje grade svoje proizvodne pogone.

Prema podacima Financijske agencije, u 2019. godini u Gradu Bakru je bilo ukupno 227 poduzeća, od čega ih je 175 mikro, 34 mali, 17 srednji i 1 veliko poduzeće. Svi su oni pretežito smješteni u Industrijskoj zoni te su u 2019. godini zapošljavali ukupno 2.991 osobu. Od ukupno 227 poduzeća, 166 su dobitaši dok ih je 61 gubitaši. U nastavku je prikazana tablica s osnovnim financijskim pokazateljima poduzetnika u 2018. godini i 2019. godini.

Tablica 7. Osnovni financijski rezultati poduzetnika Grada Bakra u 2018. godini i 2019. godini

Mikro, mali, srednji i veliki poduzetnici		
	2018	2019
Broj poduzetnika	211	227
Broj zaposlenih	2.812	2.991
Broj dobitaša	165	166
Broj gubitaša	46	61
Broj investitora	36	33
Broj uvoznika	47	44
Broj izvoznika	57	59
Trgovinski saldo	-46.366.352 HRK	-45.415.577 HRK
Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposlenom	9.353 HRK	9.417 HRK
Prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom	5.786 HRK	5.873 HRK
DUGOTRAJNA IMOVINA	1.506.622.576 HRK	1.693.236.994 HRK
Potraživanja od kupaca	398.710 HRK	2.450.719 HRK
KRATKOTRAJNA IMOVINA	1.214.663.584 HRK	1.151.149.004 HRK
UKUPNO AKTIVA	2.740.097.039 HRK	2.864.729.602 HRK
KAPITAL I REZERVE	1.162.296.702 HRK	1.252.817.240 HRK
DUGOROČNE OBVEZE	491.610.891 HRK	587.056.847 HRK
Obveze prema dobavljačima	12.256.080 HRK	13.197.434 HRK
KRATKOROČNE OBVEZE	1.016.416.931 HRK	957.186.079 HRK
Obveze prema dobavljačima	423.496.205 HRK	398.007.713 HRK
POSLOVNI PRIHODI	2.755.018.507 HRK	2.844.464.068 HRK
Troškovi osoblja	315.612.663 HRK	338.009.004 HRK
Neto plaće i nadnice	195.244.333 HRK	210.808.280 HRK
UKUPNI PRIHODI	2.778.961.097 HRK	2.892.684.969 HRK
UKUPNI RASHODI	2.653.077.890 HRK	2.772.898.841 HRK
Dobit prije oporezivanja	158.690.579 HRK	169.055.500 HRK

Gubitak prije oporezivanja	32.807.372 HRK	49.269.372 HRK
POREZ NA DOBIT	26.024.451 HRK	20.389.330 HRK
DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	99.858.756 HRK	99.396.798 HRK
Dobit razdoblja	132.721.991 HRK	148.679.973 HRK
Gubitak razdoblja	32.863.235 HRK	49.283.175 HRK
Prihodi od prodaje u inozemstvu	698.578.130 HRK	689.731.686 HRK
Uvoz (uključuje i stjecanje) u razdoblju	744.944.482 HRK	735.147.263 HRK
Bruto investicije samo u novu dugotrajnu imovinu	70.260.826 HRK	130.059.862 HRK
Broj zaposlenih prema satima rada	2.812	2.991

Izvor: www.fina.hr, preuzeto 11. ožujka 2021. godine

Gledajući po najvećim poslovnim prihodima, najviše se ističe tvrtka MANŠPED d.o.o. koja se bavi logističkim uslugama te je u 2019. godini ostvarila poslovne prihode u iznosu od 245.673.539 HRK. Odmah nakon nje na listi je i tvrtka TIA PARTNER d.o.o. koja se bavi distribucijom pića, zatim društvo METIS d.d. koje uspješno sudjeluje u zaštiti okoliša od 1948. godine te ostali. Detaljnije podatke o deset najvećih poduzetnika u Gardu Bakru po poslovnim prihodima u 2019. godini možete vidjeti u sljedećoj tablici.

Tablica 8. Deset poduzetnika po najvećim poslovnim prihodima u 2019. godini u Gradu Bakru

Naziv	Prosječna neto plaća 2019 (HRK)	Poslovni prihodi 2019 (HRK)	Poslovni rashodi 2019 (HRK)
MANŠPED d. o. o.	4.880	257.440.477	245.673.539
TIA PARTNER d. o. o.	8.730	250.284.827	246.758.181
METIS d. d.	8.112	226.765.267	221.847.820
MICK d. o. o.	6.095	214.258.724	204.896.872
RIJEKA TRANS d. o. o.	5.109	198.251.366	193.032.128
PK d. o. o.	8.262	149.211.614	140.798.448
VARGON d. o. o.	5.342	146.989.810	134.905.716
HERMES d. o. o.	6.617	140.509.487	135.291.170
C. A. K. d. o. o.	6.464	127.515.174	124.288.760
FEROTEHNA d. o. o.	4.576	97.631.087	90.171.064

Izvor: www.fina.hr, preuzeto 11. ožujka 2021. godine

Prema nedavno objavljenom Registru godišnjih financijskih izvještaja FINA-e, Grad Bakar nalazi se na drugom mjestu unutar Primorsko-goranske županije po ukupnom prihodu poduzetnika za 2019. godinu. Ispred Bakra nalazi se samo Rijeka, a uz njih, u društvu pet najuspješnijih, još su Opatija, Kastav i Matulji. Sustavni napori koje Grad ulaže kako bi privukao investitore te posljedično pomogao otvoriti brojna radna mjesta donose brojne rezultate.

Industrijska zona Bakar važan je segment gospodarskog razvoja Grada Bakra. Smještena je na izuzetno povoljnom prometnom pravcu, na visoravni pretežito na oko 290 m.n.m., u neposrednoj blizini autoceste Rijeka - Zagreb (čvor Čavle sa sjeverne strane Zone), Rijeka - Žuta Lokva - Split (južni čvor Sveti Kuzam), odnosno na prometnom pravcu planirane autoceste Rijeka - Trst. Udaljenost od 30-ak kilometara do Slovenije i 70-ak kilometara do Italije umnogome daju na važnosti kvalitete položaja Zone. Na značajan razvoj Zone značajno je zasigurno utjecala i činjenica blizine Luke Rijeka (10 km od Zone) i Luke Bakar (3 km od Zone). Luke međunarodnog javnog prometa predstavljaju ključno međunarodno logističko čvorište koje izravno povezuju matičnu zemlju, odnosno njen

prometni i gospodarski sustav s prometnim i gospodarskim sustavom cijeloga svijeta. Luka Bakar, tj. Bakarski zaljev mjesto je na kojem Sredozemno more najdublje prodire u europsko kopno i svojom dubinom spremna je za prihvat najvećih brodova. Kada se na spomenute prednosti položaja Zone nadoveže Zračna luka Rijeka, koja se nalazi na otoku Krku, udaljena 20 km od Zone, kao i direktna povezanost industrijskim kolosijekom na željeznički sustav Republike Hrvatske kod postaje Škrljevo na relaciji Rijeka - Zagreb, dobiva se kompletna slika izuzetnog geostrateškog položaja Zone.

Pored iznimnog geostrateškog položaj i odlične prometne povezanosti (cestovna, zračna i morska), Zona je i komunalno opremljena sa 5 km željezničkog industrijskog kolosijeka s pretovarnom rampom, sa 12 km cestovnih prometnica, s vodoopskrbnim sustavom (vodovod) za sanitarne vode, sa posebnim vodoopskrbnim sustavom za protupožarne operacije (kapaciteta dva zasebna požarišta), sa podijeljenim kanalizacijskim sustavom oborinskih i fekalnih otpadnih voda, sa visokonaponskom mrežom s električnim napajanjem preko 110/35 KV transformatorske stanice, sa lokalnom opskrbom plina iz plinovoda, sa suvremenom TT mrežom i javnom rasvjetom.

Trenutačno se gradi preko 2 kilometra novih prometnica s infrastrukturom, izgrađena su i dva kružna toka, a za buduće investitore spremno je preko 300 tisuća kvadrata novih terena. Na tome se ne staje već se i dalje ravnaju novi platoi i imovinskopravno rješavaju zemljišta. Konačni cilj je popunjenih pet milijuna kvadrata i tisuće novih radnih mjesta.

Zonom upravlja INDUSTRIJSKA ZONA BAKAR izgradnja i upravljanje industrijskom zonom d.o.o., sa sjedištem u Kukuljanovu 182/2, 51227 Kukuljanovo. Društvo je i vlasnik koncesije za osnivanje Slobodne zone Kukuljanovo. Osnovna djelatnost je izgradnja, rast i razvoj Industrijske zone Bakar. Članovi društva su Grad Bakar, Općina Čavle i Grad Rijeka, a temeljni kapital društva iznosi 171.608.000,00 HRK. Poslovni udjeli članova - osnivača su Grad Bakar 99,361% , Općina Čavle 0,574%, Grad Rijeka 0,065%.

Industrijska zona Bakar u cijelosti je definirana Urbanističkim planom uređenja Industrijske zone Kukuljanovo i UPU 3 za novi dio zone koji još nije u funkciji. Postojeći Urbanistički planovi preduvjet su daljnjeg razvoja Zone stavljanjem u funkciju svih preostalih neiskorištenih površina, te se njima definira namjena prostora, uvjeti smještaja gospodarskih djelatnosti, veličina i oblik građevinskih čestica, smještaj građevina na čestici i njihovo oblikovanje, uređenje parcela, postupanje s otpadom te mjere sprečavanja nepovoljna utjecaja na okoliš. Također se pravovremeno donose odgovarajuće izmjene prostorno planske dokumentacije koje omogućuju suvremeno poslovanje u korak s tržištem i potrebama investitora.

Prema podacima Industrijske zone d.o.o., na području Zone trenutačno posluje oko 200 poduzetnika s oko 4.500 zaposlenih osoba. Zona zauzima prostor od oko 500 ha, od čega je slobodno još 225 ha.

Jedan od velikih projekata Grada Bakra u Industrijskoj zoni jest projekt "Gospodarsko središte hrvatskog primorja" čija je svrha razvoj i poboljšanje kvalitete i dostupnosti infrastrukture industrijske zone Kukuljanovo kroz unaprjeđenje i proširenje postojećih kapaciteta. Navedeno podrazumijeva izgradnju zajedničke, osnovne i dodatne infrastrukture. Osnovna komunalna infrastruktura podrazumijeva provođenje električne energije, vodovoda, plinifikacije, odvodnje, kanalizacije, telefonske i Internet linije, dok se dodatna infrastruktura odnosi na pristupne prometnice između platoa. Izgradnjom i opremanjem infrastrukture duljine 28.962 m² ostvarit će se preduvjeti za investicijama u izgradnju novih poduzetničkih kapaciteta te će se zadovoljiti trenutna potražnja postojećih i novih poduzetnika za istima. Izgradnjom kompletne komunalne, energetske, elektro komunikacijske i prometne infrastrukture, povećat će se kapaciteti Industrijske zone za daljnji razvoj i pružanje potpore poduzetništvu. Širenjem i opremanjem poduzetničke infrastrukture povećava se privlačnost lokacije za investitore koji bi daljnjim ulaganjima u izgradnju novih poduzetničkih

kapaciteta osigurali dodatno 300 novih radnih mjesta u periodu od 2 godine nakon provedbe projekta. Projekt je već u provedbi od 2019. godine i trajat će do prosinca 2021. godine. Ukupna vrijednost je 25.186.115,23 HRK, od čega je iz fonda EU bespovratno odobreno 9.961.949,35 HRK.

Za Slobodnu zonu sklopljen je 1997. godine Ugovor o koncesiji između Ministarstva gospodarstva RH i Industrijske zone Bakar i to na rok od 25 godina. Ukupni prostorni kapacitet Slobodne zone Kukuljanovo, koja je dio Industrijske zone Bakar, je cca 1 milijun m². Slobodna zona je dio teritorija Republike Hrvatske na kojem se djelatnosti obavljaju pod posebno utvrđenim uvjetima koji su temeljeni na Zakonu o slobodnim zonama (NN 44/96, 78/99, 127/00, 92/05, 85/08, 148/13 i 58/20). Aktivnosti koje se mogu obavljati u Slobodnoj zoni „Kukuljanovo“ su: trgovina na veliko i trgovinsko posredovanje, proizvodnja roba, završna obrada i oplemenjivanje, usluge, bankovne i druge monetarne transakcije, osiguranje i reosiguranje imovine i osoba. Trgovina na malo nije dopuštena. Prednosti i povlastice poslovanja u Slobodnoj zoni su korištenje poticajne mjere iz Zakona o poticanju investicija i unapređenju investicijskog okruženja, pogodnosti kod smještaja i iznošenja robe u/z Slobodne zone, oslobođenja prema odredbama Zakona o porezu na dodanu vrijednost, pogodnosti u platnom i deviznom poslovanju.

Slika 4. Industrijska zona Bakar

Izvor: www.ind-zone.hr/ preuzeto: 14. siječnja 2021.

Grad Bakar ozbiljno promišlja o gospodarskom razvoju i izvan područja Industrijske zone Bakar. O tome govori činjenica da se počelo ulagati u dvije manje poduzetničke zone Lunga i Glavičina na Hreljinu. Za Lungu je donijet Urbanistički plan uređenja te se trenutačno u okviru rekonstrukcije državne ceste D501 na dionici čvor Oštrovica – Meja rješava i pristupna cesta. Za stavljanje Zone u funkciju bit će potrebna izgradnja komunalne i ostale infrastrukture potrebne za normalno funkcioniranje što su projekti u planu. Zona Glavičina u Hreljinu djelomično je u funkciji, napravljen je

kružni tok na ulazu u Zonu, međutim potrebna je izgradnja vodospreme te izrada Urbanističkog plana uređenja Glavičine. Za radnu zonu (zonu poslovne namjene) K3 na platou Koksare u tijeku je postupak donošenja Urbanističkog plana uređenja.

Gradsko vijeće Grada Bakra u lipnju 2020. godine donijelo je Program poticanja poduzetništva na području Grada Bakra („Službene novine Grada Bakra“, br. 7/20.). Svrha ovog Programa je poticanje razvoja poduzetništva, stvaranje pozitivnog poduzetničkog okruženja za djelovanje poduzetnika, razvijanje poduzetničke klime, osiguravanje preduvjeta za razvoj poduzetničkih sposobnosti na području Grada Bakra te podržavanje rada inovatora.

Ovim Programom obuhvaćena su slijedeća područja poticanja razvoja poduzetništva:

1. Razvoj potpornih institucija
 - Mjera 1. Sufinanciranje rada LAG-a „Vinodol“
 - Mjera 2. Sufinanciranje rada LAGUR-a „Tunera“
 - Mjera 3. Sufinanciranje rada Centra za poljoprivredu i ruralni razvoj PGŽ
2. Kreditiranje poduzetnika
 - Mjera 4. Subvencioniranje kamata na poduzetničke kredite
3. Jačanje konkurentnosti poduzetnika
 - Mjera 5. Potpore novoosnovanim tvrtkama
 - Mjera 6. Potpora za obvezu komunalnog doprinosa
4. Obrazovanje i usavršavanje
 - Mjera 7. Potpore za sudjelovanje na sajmovima i specijaliziranim izložbama
 - Mjera 8. Potpore za troškove obrazovanja, stručnog osposobljavanja i usavršavanja poduzetnika
5. Promicanje poduzetništva
 - Mjera 9. Organizacija poduzetničkog dana
 - Mjera 10. Razmjena poduzetničkih iskustava
 - Mjera 11. Poticanje udruživanja gospodarskih subjekata
 - Mjera 12. Izrada kataloga gospodarskih subjekata
 - Mjera 13. Organizacija manifestacija, konferencija i dr. događanja na temu promocije poduzetništva

Sredstva za provedbu ovog Programa osiguravaju se u Proračunu Grada, međutim poduzetnici do sad nisu pokazali veliki interes za korištenje ovih poticajnih mjera.

Grad Bakar u svom vlasništvu i suvlasništvu ima nekoliko trgovačkih društava. Grad Bakar 100%-tni je vlasnik Gradskog komunalnog društva DOBRA d.o.o. Bakar sa sjedištem u Kukuljanovu, Kukuljanovo 182/2, koje je osnovano u ožujku 2007. godine. Temeljni kapital društva iznosi 500.000,00 HRK. Društvo obavlja sljedeće djelatnosti: javni prijevoz putnika (pružanje usluga prijevoza putnika u javnom prometu na području Grada Bakra), održavanje javnih i zelenih površina, održavanje groblja u svim naseljima na području Grada, odvodnju atmosferskih voda, te pogrebnu djelatnost. Glavni izvor financiranja Društva je Proračun Grada Bakra.

U sljedećoj tablici prikazana su trgovačka društva u kojima Grad Bakar ima svoj udio.

Tablica 9. Poduzeća u vlasništvu/suvlasništvu Grada Bakra

R. br.	Trgovačko društvo	Adresa	Udio vlasništva
1.	Industrijska zona d.o.o. Bakar	Kukuljanovo 182/2, 51227 Kukuljanovo	99,36%
2.	GKD DOBRA d.o.o. Bakar	Kukuljanovo 182/2, 51227 Kukuljanovo	100%
3.	Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka	Dolac 14, 51000 Rijeka	4,50%
4.	Autotrolej d.o.o. Rijeka	Školjić 15, 51000 Rijeka	2,73%
5.	Čistoća d.o.o. Rijeka	Dolac 14, 51000 Rijeka	4,08%

Izvor: Interni podaci Grada, preuzeto 16. siječnja 2021. godine

Iako veličinom i brojem stanovnika malen, Grad Bakar ima veliki potencijal za daljnji gospodarski razvoj i to prvenstveno zbog svoje iznimno povoljne geografske pozicije, dobre prometne povezanosti, izgrađenih poduzetničkih zona te konstantnog ulaganja u gospodarsku i komunalnu infrastrukturu. U Bakru su u tijeku brojni veliki projekti među kojima se po svom obimu i važnosti ističe Bakra koji se provodi na području Industrijske zone, vrijedan 26 milijuna HRK, kojim se Grad namjerava pretvoriti u gospodarski centar Hrvatskog primorja. Međutim, unutar svog poslovanja, poduzetnici s područja Grada i dalje pokazuju potrebu za dodatnom izgradnjom/rekonstrukcijom svojih prostora kao i nabavom suvremene mehanizacije i opreme kako bi bili što konkurentniji na tržištu. Poduzeća i dalje ne koriste u dovoljnoj mjeri nove tehnologije, te nisu dovoljno usmjerena na energetske učinkovitost (EnU) i obnovljive izvore energije (OIE).

3.2.3. Turizam i ugostiteljstvo

Turizam u Republici Hrvatskoj predstavlja važan pokretač gospodarstva te se unatoč svim problemima koje su pratile gospodarstvo Republike Hrvatske proteklog desetljeća smatra najstabilnijom gospodarskom granom. Očekujući je od jednoga grada koji ima izlaz na more, kao što ima Grad Bakar, da mu je glavna djelatnost upravo turizam. Međutim, priča je sasvim drugačija. U Gradu Bakru je 1978. godine izgrađena koksara s dimnjakom visokim 265 m koji je imao epitet jednog od najviših u Hrvatskoj te je posve dominirao vizurom Grada i čitavog zaljeva. Pored koksare tu je bila i luka te mnoge druge industrije. Sve to je utjecalo da Grad Bakar bude prepoznat kao industrijsko središte, a ne turističko. U rujnu 1994. godine koksara prestaje s radom, te je i njen dimnjak kasnije srušen u razgradnji koksare, ali u Gradu Bakru i dalje ostaje luka za rasute terete koja je najbolnija točka svih stanovnika Grada Bakra, ali i šire. Bakarski zaljev iznimno je dubok i vrlo zaštićen te fantastično pozicioniran, pa je bilo logično da će Bakar kroz povijest postati velika i važna luka. Međutim nitko nije priželjkivao da u modernom dobu postane luka za rasuti teret, posebice ne za koks i ugljen. Najveći problem je taj što luka za rasute terete ne zadovoljava osnovne skladišne i

ekološke standarde jer se rasuti teret bez ikakve zaštite i skladišnog prostora nalazi uz samo more. Osim što neugledno izgleda i narušava vizuru Grada Bakra, svako malo uzrokuje ekološko zagađenje zbog kojeg u samom Bakru kupališnog turizma ne može biti. Srećom, luka uglavnom ne utječe na kvalitetu mora u Bakarskom zaljevu pa je kupanje moguće, primjerice, na drugoj strani zaljeva i vrlo slikovitoj plaži Melić koja teritorijalno pripada obližnjem Praputnjaku, a udaljena je svega nekoliko minuta vožnje od Bakra. Unatoč velikim problemima, Grad Bakar je ipak uspio razviti turizam. S obzirom na industrijsku prošlost Grada na kupališni turizam se nije moglo računati pa se okrenulo bogatoj kulturnoj i prirodnoj baštini. 2009. godine osnovana je Turistička zajednica Grada Bakra kada je otvoren Turistički ured u prizemlju zgrade gradske uprave. Od tada pa sve do danas, Turistička zajednica je uspjela grad prikazati u posve novom svjetlu. Mnogo je uloženo u internetsku stranicu, promocije putem društvenih mreža, završeni su brojni projekti poput biciklističkih staza "Bakar bike", šetnica "Put Gradine", edukativna staza "Ponikve", izdane su brojne brošure "Grad Bakar", "Jeste li znali", "Put Gradine", "Ponikve - Mađioničarski trik prirode", "Bakar bike", Ri prsten, Rijeka bike, Rijeka trialis i ostali. Posebno se ističe projekt posvećen baštini bakarskog kraja pod nazivom Baštinska škrinjica. Time se željelo oplemeniti postojeći sadržaj te potaknuti lokalnu zajednicu bakarskog kraja na zajedničko prikupljanje dragocjenog sadržaja. Grad Bakar teritorijalno pokriva uistinu veliko i raznoliko područje koje do sada nije bilo odgovarajuće predstavljeno široj turističkoj javnosti. TZ Grada Bakra stoga je pozvala stanovnike Bakra, Hreljina, Kukuljanova, Krasice, Plosne, Ponikvi, Praputnjaka, Škrljeva i Zlobina da postanu ambasadori svoga kraja te da pošalju fotografije, priče, legende i zanimljive činjenice o svojim mjestima ili nekim istaknutim pojedincima. Njihovim se volonterskim doprinosom premostio nedostatak financijskih sredstava potrebnih za kreiranje promocijskog sadržaja, a pritom se dobila i još izraženija nota autentičnosti. Iz Baštinske škrinjice izrodio se još jedan drugi projekt. U nasljeđu obitelji Roberti pronađen je recept za Bakarsku tortu star preko 150 godina, oživljen je te stavljen u prodaju zajedno s pekarom Vrbnik. Napravljena je i turistička karta Grada Bakra, osmišljen je i program Margaretinog leta koja je centralna manifestacija Grada Bakra i održava se svake godine. Da je napravljeno jako puno u pogledu turizma govore i tri osvojene nagrade: međunarodna turistička nagrada Golden Interstas 2020 za izvrsnost u radu, posebno priznanje Interstas, koje je dobio predsjednik TZ Grada Bakra i bakarski gradonačelnik Tomislav Klarić za doprinos u razvoju turizma, te posebno priznanje za promotivni film „Bakar - Walk through history“ i njegovog autora Krešimira Černeku iz Creative Medie.

Da se turistička djelatnost razvija u pravom smjeru govore i podaci iz tablice u nastavku koja prikazuje dolaske i noćenja turista u Republici Hrvatskoj, Primorsko-goranskoj županiji te Gradu Bakru. Vidljivo je da se brojke iz godine u godinu povećavaju te da su turisti sve više zainteresirani za ovo područje.

Tablica 10. Dolasci i noćenja turista u Hrvatskoj, Primorsko-goranskoj županiji i Gradu Bakru u razdoblju od 2015. do 2019. godine

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Republika Hrvatska					
dolasci	14.343.323	15.594.157	17.430.580	18.666.580	19.566.146
noćenja	71.605.315	78.049.852	86.200.261	89.651.789	91.242.931
Primorsko-goranska županija					
dolasci	2.560.726	2.685.436	2.789.179	2.909.914	2.966.489
noćenja	13.070.148	13.989.567	14.897.443	15.284.346	15.314.671
Grad Bakar					
dolasci	5.031	1.223	2.538	3.387	4.112
noćenja	13.227	8.182	15.921	23.765	29.165

Izvor: www.dzs.hr Priopćenja: Dolasci i noćenja turista u 2015., 2016., 2017., 2018. i 2019., preuzeto 9. veljače 2021. godine

Prema podacima Turističke zajednice Grada Bakra, vidljivo je da turisti uglavnom dolaze iz Njemačke, Bosne i Hercegovine, Austrije, Poljske i Italije. I po ovim podacima se može zaključiti da su turisti sve više zainteresirani za ovo područje jer se vidi povećanje broj turista iz godine u godinu. Smanjenje broja turista u 2020. godini je posljedica globalne pandemije COVID-19 kada je većina zemalja zabranila putovanja i ograničila druženja što se odrazilo na turističku sezonu u Republici Hrvatskoj pa tako i u Gradu Bakru.

Detalje o tome koliko je stranih, a koliko domaćih turista posjetilo Grad Bakar tijekom 2018., 2019. i 2020. godine te iz kojih zemalja, možete vidjeti i sljedećoj tablici.

Tablica 11. Dolasci i noćenja turista po zemljama u Gradu Bakru za godine 2018., 2019. i 2020.

Država	2018.			2019.			2020.		
	Dolasci	Noćenja	Broj turista	Dolasci	Noćenja	Broj turista	Dolasci	Noćenja	Broj turista
Njemačka	1.069	10.098	1.071	1.290	11.552	1.292	1.010	9.506	1.015
Hrvatska	451	2.239	459	442	2.141	454	431	3.743	451
Bosna i Hercegovina	122	1.454	123	149	2.329	149	72	1.103	77
Poljska	178	1.214	178	213	1.367	213	166	1.011	166
Austrija	169	1.070	169	224	1.440	224	46	293	51
Italija	219	956	221	352	1.493	352	76	347	79
Srbija	61	874	61	55	894	56	20	534	22
Nizozemska	101	721	101	137	1.088	137	45	260	45
Mađarska	136	508	136	177	676	177	51	199	51
Belgija	66	464	66	50	254	50	33	345	33
SAD	46	365	46	71	277	71	6	156	6
Francuska	126	356	126	223	949	223	58	262	58
Danska	42	335	42	37	253	37	8	57	8
Češka	53	293	53	42	171	42	62	232	62
Ujedinjena Kraljevina	55	270	55	71	351	71	15	153	15
Rusija	38	252	38	22	82	22	4	21	4
Švedska	32	210	32	43	319	43	8	44	8
Slovenija	62	198	62	53	137	53	68	354	74
Švicarska	34	189	34	38	111	38	19	115	19
Albanija	5	181	5	11	329	11	3	198	4
Makedonija	13	168	13	30	723	30	3	98	3
Ukrajina	16	141	16	34	353	34	12	174	12
Rumunjska	19	135	19	33	169	33	11	60	11
Litva	26	110	26	24	81	24	2	9	2
Letonija	21	94	21	0	0	0	7	127	7
Crna Gora	15	79	17	11	99	11	1	13	2
Kosovo	4	73	4	5	275	5	0	90	3
Ostale azijske zemlje	10	71	10	15	22	15	10	46	10

Španjolska	22	60	22	36	116	36	18	61	18
Maroko	6	52	6	0	0	0	1	4	1
Kanada	12	47	12	25	97	25	1	1	1
Slovačka	16	45	16	32	172	32	9	29	9
Australija	6	42	6	11	55	11	3	130	3
Ostale europske zemlje	6	42	6	7	31	7	1	5	1
Tajland	5	42	5	0	0	0	0	0	0
Finska	10	34	10	21	108	21	0	0	0
Estonija	18	32	18	20	60	20	14	61	14
Irska	5	32	5	5	23	5	1	5	1
Brazil	2	28	2	4	16	4	2	10	2
Izrael	14	28	14	2	2	2	9	18	9
Novi Zeland	8	26	8	18	35	18	0	0	0
Bjelorusija	4	18	4	11	59	11	4	44	4
Island	1	16	1	0	0	0	0	0	0
Malta	8	16	8	0	40	8	0	0	0
Ostale zemlje Južne i Srednje Amerike	11	16	11	4	48	4	5	178	6
Kina	7	11	7	2	2	2	0	0	0
Grčka	3	9	3	8	37	8	1	10	1
Južnoafrička Republika	2	9	2	1	1	1	1	4	1
Indija	4	8	4	0	0	0	1	1	1
Turska	4	7	4	5	13	5	0	0	0
Ostale afričke zemlje	3	6	3	5	13	5	0	0	0
Bugarska	5	5	5	11	52	11	5	23	5
Koreja, Republika	5	5	5	4	8	4	0	0	0
Portugal	4	4	4	3	32	3	2	15	2
Norveška	3	3	3	3	60	3	1	6	1
Luksemburg	2	2	2	8	112	8	0	0	0
Argentina	1	1	1	1	1	1	0	0	0

Tunis	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Cipar	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Čile	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hong Kong, Kina	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Indonezija	0	0	0	1	10	1	0	0	0
Japan	0	0	0	2	4	2	0	0	0
Jordan	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Katar	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kazahstan	0	0	0	1	14	1	1	5	1
Kuvajt	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lihtenštajn	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Makao, Kina	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Meksiko	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Oman	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostale zemlje Oceanije	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostale zemlje Sjeverne Amerike	0	0	0	0	0	0	1	2	1
Tajvan, Kina	0	0	0	9	9	9	0	0	0
Ujedinjeni Arapski Emirati	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Strani turisti:	2.936	21.526	2.943	3.670	27.024	3.681	1.897	16.419	1.929
Domaći turisti:	451	2.239	459	442	2.141	454	431	3.743	451
UKUPNO:	3.387	23.765	3.402	4.112	29.165	4.135	2.328	20.162	2.380

Izvor: podaci Turističke zajednice Grada Bakra, preuzeto 10. ožujka 2021. godine

U samim počecima razvoja turizma, na području Grada uopće nije bilo smještajnih kapaciteta. Međutim, uz napore Turističke zajednice da ipak stvore kakvu takvu ponudu i razlog za dolazak na područje Grada Bakra, neki pojedinci prepoznali su priliku i krenuli s uređivanjem viška stambenog prostora, hrabro ga ponudivši na tržištu. Tako je 2012. godine postojao je samo jedan apartman s 4 ležaja, a 2013. godine tek 3 apartmana i 1 kuća za odmor sa svega 15 ležajeva. Nakon toga u samo šest godina dosegnuta brojka od preko 100 iznajmljivača i preko 500 ležajeva. To su kvalitetni smještajni kapaciteti jer su skoro svi novi, svaka je treća kuća za odmor s 4 ili 5 zvjezdica. One su popunjene gotovo 6 mjeseci godišnje, a prosječna dužina boravka se, u svega nekoliko godina, s 1,5 dana popela na čak 9 dana.

Trenutačno u Gradu Bakru imaju 32-ije kuće za odmor s 216 ležajeva te 72 apartmana s 306 ležajeva. Prije se moglo odsjesti i u Planinarskom domu Risnjak, smještenom u Nacionalnom parku Risnjak, koji je na raspolaganju imao 43 ležajeva, ali je već neko vrijeme zatvoren i traži se novi koncesionar. Nekada jedini smještajni kapacitet u Gradu Bakru bio je Hotel Jadran koji je krenuo s radom još davne 1904. godine te je 2014. godine dobio priznanje za 110 godina neprekidnog rada, ali je krajem 2015. godine zatvoren. Sama je zgrada uistinu imponantna i prelijepa, a i njezina pozicija jer je hotel s čak tri strane orijentiran prema moru, kao da je uronjen u njega. Hotel je uspješno radio kroz sve te godine, međutim kako je bio u vlasništvu nekadašnje koksare i firme Koksar d.o.o. stavljen je, nažalost, pod hipoteku za jedan veliki kredit. U toku stečaja rasprodana je sva imovina i oprema, a hotel je na licitaciji prodan najboljem ponuđaču koji nije išao u smjeru obnove hotela. Hotel se trenutačno prodaje. Stoga se može reći da na području nedostaje smještajnih kapaciteta hotelskog tipa (hotel, hostel, motel i sl.).

Problemi s kojima se Grad susreće su nepostojanje turističke agencije u Gradu, nedostatak kvalificiranih turističkih vodiča, nepostojanje suvenirnice i mjenjačnice koja bi radila puno radno vrijeme i kroz čitavu godinu, manjak parkirnog mjesta u samom središtu Grada kao i nepostojanje javnog WC-a na Primorju za veći broj turista koji dolaze na izlet u Grad Bakar.

Na području Grada radi nekoliko ugostiteljskih objekata kao što je pizzeria „Vallis“, „PU Joža“, pizzeria „Uno“, konoba „Bajta“, krčma „Bujan“ te Pizzeria „Na Piketu“ i drugi. Nakon što je zatvorena i prodana poznata „Bakarska konoba“, kompletno je obnovljena i uskoro bi trebala započeti s radom te u ponudi imati lokalne proizvode kao što su Bakarska torta, pjenušavo vino Bakarska vodica i tradicionalni prepečeni krušni proizvod Bakarski baškot.

Osnivanjem Turističke zajednice Grada Bakra, područje je doživjelo veli uzlet po pitanju turističke djelatnosti o čemu govori i kontinuirano povećanje broja dolazaka i noćenja kao i nagrade koje je Turistička zajednica posljednjih godina dobila za svoj rad. Unatoč ovim pozitivnim pokazateljima turistička djelatnost na ovom području ima još dosta prostora i potencijala za unapređenje i napredak. I dalje treba raditi na produžetku turističke sezone, osmišljavanju novih turističkih sadržaja i proizvoda, povećanju broja i kvalitete smještajnih kapaciteta, edukaciji turističkih djelatnika te brendiranju i promociji same destinacije.

3.2.4. Poljoprivreda

Prema podacima iz ARKODA na dan 31. prosinca 2020. godine na području Grada Bakra djeluje ukupno 61 poljoprivrednih gospodarstava što čini 1,5% gospodarstava u Primorsko-goranskoj županiji. U broj poljoprivrednih gospodarstava uračunata su sva obiteljska poljoprivredna

gospodarstva, samoopskrbna poljoprivredna gospodarstva, obrti, trgovačka društva i zadruge koji se bave poljoprivredom i koji su upisani u ARKOD evidencije, ali od svih njih daleko su najbrojnija obiteljska gospodarstva.

Među nositeljima poljoprivrednih gospodarstava najzastupljenija je dobna skupina starijih od 65 godina, njih čak 30 od ukupno 61-og gospodarstva dok je najmanji broj nositelja u dobnoj skupini od 46-50 godina (3).

Prema stručnoj spremi i dostupnim podacima, za čak 38 nositelja poljoprivrednih gospodarstava nema podataka, dok njih 18 ima završenu srednju školu (196), a samo jedan ima završenu osnovnu školu. Visokoškolsko obrazovanje ima samo 4 nositelja.

U nastavku su prikazane tablice s detaljnim podacima.

Tablica 12. Broj poljoprivrednih gospodarstava prema tipu u Primorsko-goranskoj županiji, Gradu Bakru i njegovim naseljima na datum 31.12.2020. godine

Područje	Obiteljsko gospodarstvo	Obrt	Samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo	Trgovačko društvo	Zadruga	Druge pravne osobe	Ukupno
Primorsko-goranska županija	3.532	61	322	124	15	8	4.062
Grad Bakar	52	-	4	3	2		61
Bakar	2	-	2				4
Hreljin	8	-	1	2	1		12
Krasica	13	-					13
Kukuljanovo	12	-		1			13
Plosna	1	-					1
Praputnjak	4	-	1		1		6
Škrljevo	11	-					11
Zlobin	1	-					1

Izvor: www.apprrr.hr, Upisnik poljoprivrednika na dan 31.12.2020. godine, preuzeto 9. veljače 2021. godine

Tablica 13. Broj poljoprivrednih gospodarstava prema dobi nositelja u Primorsko-goranskoj županiji, Gradu Bakru i njegovim naseljima na datum 31.12.2020. godine

Područje/dob	<41	41-45	46-50	51-55	56-60	61-64	>65
Primorsko-goranska županija	476	308	366	341	495	437	1.639
Grad Bakar	8	4	3	4	6	6	30
Bakar	-	-	-	-	-	-	4
Hreljin	1	2	-	-	1	1	7
Krasica	3	-	1	-	2	-	7
Kukuljanovo	2	1	-	2	1	2	5
Plosna	-	-	-	-	-	-	1
Praputnjak	1	-	1	1	-	1	2
Škrljevo	1	1	1	1	1	2	4
Zlobin	-	-	-	-	1	-	-

Izvor: www.apprrr.hr, *Upisnik poljoprivrednika na dan 31.12.2020. godine, preuzeto 9. veljače 2021. godine*

Tablica 14. Broj poljoprivrednih gospodarstava prema školskoj spremi nositelja/odgovorne osobe u Primorsko-goranskoj županiji, Gradu Bakru i njegovim naseljima na datum 31.12.2020. godine

Područje/sprema	Nema podataka	Nezavršena OŠ	Osnovna škola	Srednja škola	Visokoškolsko obrazovanje
Primorsko-goranska županija	1.599	43	346	1.531	543
Grad Bakar	38	-	1	18	4

Izvor: www.apprrr.hr, *Upisnik poljoprivrednika na dan 31.12.2020. godine., preuzeto 9. veljače 2021. godine*

Sukladno podacima iz ARKOD baze podataka na dan 31.12.2019. godine, Grad Bakar raspolagao je sa 117,18 ha poljoprivrednih površina. Kada govorimo o površinama, najzastupljenije poljoprivredne površine su one u rasponu veličine od 20-100 ha, zatim one u rasponu veličine od 3-20 ha, a najmanje je malih površina u rasponu veličine do 3 ha. Poljoprivrednih površina većih od 100 ha nema nikako. Ovi podaci ukazuju na problem koji imaju mnoge jedinice lokalne samouprave pa tako i Grad Bakar, a to je rascjepkanost poljoprivrednog zemljišta.

Prema podacima iz ARKOD-a na dan 31.12.2020. godine u Gradu Bakru, poljoprivredno zemljište je po vrsti uporabe najviše namijenjeno livadama i krškim pašnjacima. Na voćnjake se odnosi 0,26 ha ukupnog poljoprivrednog zemljišta, ali na području Grada nema većih plantažnih nasada već se tu radi o stablima šljiva, jabuka, kruški, trešnji, višnji i slično isključivo za vlastite potrebe. Iako se nekada davno na području Grada puno više uzgajala vinova loza i proizvodio na daleko poznati pjenušac „Bakarska vodica“, prema podacima ARKOD-a razvidno je da se na područje vinograda odnosi svega 0,86 ha ukupne korištene površine poljoprivrednog zemljišta. Danas, Poljoprivredna zadruga Dolčina, uz financijsku podršku Grada Bakra, kontinuirano obnavlja vinograde na području Takala te nastavlja sa tradicijskom proizvodnjom pjenušca „Bakarska vodica“.

U nastavku su prikazane tablice s detaljnijim podacima o poljoprivrednim površinama i njihovim vrstama uporabe po naseljima Grada Bakra.

Tablica 15. Prikaz podataka iz ARKOD baze podataka na dan 31.12.2019. (podaci o ARKOD parcelama su prikazani prema grupama s obzirom na ukupnu površinu ARKOD parcela (ha) poljoprivrednika i prostornoj komponenti do kategorije naselja s obzirom na sjedište PG-a

Naselje	<3			≥3 i <20			≥20 i <100			≥100 i <1.500			≥1.500			SVEUKUPNO		
	Broj PG	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)	Broj PG	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)	Broj PG	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)	Broj PG	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)	Broj PG	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)	Broj PG	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)
Bakar	1	4	0,36	3	34	10,38	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	38	10,74
Hreljin	4	8	1,82	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	8	1,82
Krasica	5	8	3,71	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	8	3,71
Kukuljanovo	3	8	3,26	3	56	24,71	1	33	51,53	-	-	-	-	-	-	7	97	79,49
Plosna	1	2	0,14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	0,14
Praputnjak	2	6	2,61	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	6	2,61
Škrljevo	6	17	1,71	2	19	14,49	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	36	16,20
Zlobin	1	6	2,47	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6	2,47

Izvor: www.apprrr.hr, Prikaz broja, površine ARKOD-a i broja PG-a s obzirom na veličinu i sjedište PG-a na 31.12.2019. godine, preuzeto 9. veljače 2021. godine

Tablica 16. Prikaz podataka iz ARKOD baze podataka na dan 31.12.2019. (podaci o ARKOD parcelama su prikazani prema vrstama uporabe poljoprivrednog zemljišta i prostornoj komponenti do kategorije naselja u kojem je ista smještena)

Naziv naselja	Oranica		Staklenik na oranici		Livada		Pašnjak		Krški pašnjak		Vinogradi	
	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela
Plosna	0,06	1	0	0	9,38	15	0	0	14,33	6	0	0
Zlobin	0	0	0	0	0,26	2	0	0	0,25	1	0	0

Hreljin	0	0	0	0	0,59	2	0	0	2,80	5	0	0
Krasica	0,05	1	0	0	9,23	8	0	0	1,98	3	0	0
Ponikve	0	0	0	0	0	0	0	0	0,33	1	0	0
Škrljevo	0,10	2	0,04	2	0	0	0	0	5,57	11	0	0
Praputnjak	0	0	0	0	3,32	3	0	0	6,01	5	0,86	1
Kukuljanovo	0	0	0	0	0,64	4	0	0	2,10	5	0	0

Iskrčeni vinogradi		Maslinik		Voćnjak		Kultura kratkih ophodnji		Rasadnik		Mješoviti višegodišnji nasadi		Ostale vrste uporabe zemljišta		Privremeno neodržavana parcela		Ukupno	
Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina na ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Ukupna površina ARKOD parcela (ha)	Ukupan broj ARKOD parcela
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	23,76	22
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,57	2	2,07	5
0	0	0	0	0,11	2	0	0	0	0	0,05	1	0	0	0	0	3,55	10
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,12	1	4,11	3	0	0	15,49	16
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,33	1
0	0	0	0	0,06	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5,77	16
0	0	0,08	1	0	0	0	0	0	0	0,13	1	0	0	0	0	10,40	11
0	0	0	0	0,09	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,84	10

Izvor: www.apprrr.hr, Prikaz broja i površine ARKOD-a po naseljima i vrsti uporabe poljoprivrednog zemljišta 31.12.2019. godine, preuzeto 9. veljače 2021. godine

Na području Grada nema ni značajnijeg bavljenja stočarstvom. Određene minimalne količine stoke posjeduju privatna kućanstva isključivo za vlastite potrebe.

Na području Grada djeluju tri lovačka društva: „Srndać“ Hreljin, „Tuhobić“ Krasica i „Kamenjarka“ Kukuljanovo – Škrljevo s ciljem promicanja lovstva kao gospodarske grane kroz uzgoj, zaštitu, lov i korištenje divljači i njezinih dijelova, njegovanje etike i običaja i drugih aktivnosti za prosperitet lovstva. Grad Bakar godinama izdvaja proračunska sredstva u iznosu od 20.000,00 HRK po društvu za projekte prihrane divljači u lovištima kojima društva gospodare te za projekte održavanja lovnogospodarskih i lovnotehničkih objekata.

Od velike pomoći je i članstvo Grada Bakra u LAG-u Vinodol, lokalne akcijske grupe čiji je cilj promicanje ukupnog ruralnog područja te unapređenja inicijativa i interesa od važnosti za teritorijalno područje na kojem djeluje, s naglaskom na mogućnost korištenja sredstava iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. LAG je od 2018. godine objavio pet LAG Natječaja iz Lokalne razvojne strategije namijenjenih nositeljima projekata s područja LAG-a Vinodol. Na Mjeru 1.1.3. Razvoj i održivost malih poljoprivrednih gospodarstava, prijavljena su dva projekta s područja Grada Bakra i oba su dobila odluke o dodjeli sredstava. Na Mjeru 3.1.1. Pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, s Područja Grada Bakra, prijavljen je projekt „Građenje i opremanje dječjeg igrališta na dijelu k.č. 1116 k.o. Kukuljanovo“ u iznosu potpore od 242.948,80 HRK. Na Mjeru 1.1.3. Razvoj i održivost malih poljoprivrednih gospodarstava, prijavljena su četiri projekta s područja Grada Bakra i svu su zaprimili odluke o dodjeli sredstava. I na zadnju objavljenu Mjeru 3.1.1. Pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, Grad Bakar prijavio je projekt Opremanje Doma kulture „Matija Mažić“ u Bakru čiji je ukupni iznos 273.469,04 HRK, a traženi iznos potpore 197.890,70 HRK. Prijave su trenutačno u obradi.

Grad Bakar je dugi niz godina bio pridruženi član Centra za poljoprivredu i ruralni razvoj Primorsko-goranske županije koji je osnovan od strane Primorsko – goranske županije, općina Brod Moravice, Čavle, Fužine, Jelenje, Klana, Lokve, Mrkopalj, Ravna Gora, Skrad, Vinodolska, Viškovo i gradova Čabar, Delnice, Kastav i Vrbovsko. U 2020. godini, Ustanovi je službeno kao osnivač pristupio i Grad Bakar. Cilj Ustanove je poduzimanje aktivnosti kojima će se unaprijediti ruralni razvoj Županije, a pogotovo razvoj poljoprivrede, lova, šumarstva i ribarstva. Glavne aktivnosti Ustanove su prikupljanje, izrada i statistička obrada podataka vezanih za ruralni prostor i djelatnosti u njemu, sudjelovanje u izradi znanstvenih projekata vezanih za razvoj ruralnih krajeva, izrada prezentacija sudjelovanje u izradi nacionalnih i regionalnih planova i programa kojima se uređuje ruralni razvoj i poljoprivreda, provođenje postojećih nacionalnih i regionalnih programa kojima se uređuje ruralni razvoj i poljoprivreda, osmišljavanje, priprema i provedba projekata i programa iz područja ruralnog razvoja i poljoprivrede, promidžba autohtonih proizvoda Županije na razne načine, a pogotovo kroz sudjelovanje na lokalnim, regionalnim, nacionalnim i internacionalnim sajmovima, organizacija regionalnih i lokalnih sajmova na području Županije, edukacija i informiranje poljoprivrednika, lovaca, šumara i drugih zainteresiranih skupina o njihovim pravima i obavezama iz područja djelovanja Centra kroz održavanje seminara, davanje informacija o objavljenim natjecajima, podizanje razine primjenjivog znanja, pružanje konzultantske pomoći i slično. Jedan od istaknutijih projekata Centra je svakako aplikacija razvijena da daje uvid u trenutačno raspoloživo poljoprivredno zemljište u vlasništvu Republike Hrvatske, a dano na raspolaganje pojedinim jedinicama lokalne samouprave. Kontinuiranim usklađenjem sa stanjem na terenu ponajviše rješavanjem imovinsko-pravnih odnosa na pojedinim česticama te izradom odgovarajućih Programa raspolaganja, povećavat će se i

raspoložive površine. Grad Bakar je svoj Program raspolaganja već izradio i na njega dobio suglasnost Ministarstva poljoprivrede, iz čega je vidljivo da Grad Bakar kontinuirano potiče sveukupni razvoj i unapređenje poljoprivredne proizvodnje i vezanih djelatnosti na svom području.

Glavna karakteristika poljoprivrednih gospodarstava Grada Bakra je usitnjenost i rascjepkanost posjeda što predstavlja problem za značajniji razvoj poljoprivrede u gospodarske svrhe. Naime, većina obiteljskih gospodarstava ili proizvodi samo za vlastite potrebe ili ostvaruje niže ekonomske rezultate, odnosno nije konkurentna na tržištu niti prilagođena za značajniju proizvodnju, pa bi priključivanjem zadrugi ili osnivanjem novih zadruga zasigurno ostvarili veći potencijal za bolji plasman svojih proizvoda. Intenzivniju poljoprivrednu proizvodnju, osim usitnjenosti posjeda, usporava činjenica da se poljoprivredom bavi većinom starije stanovništvo koje poljoprivredne površine uglavnom obrađuje na tradicionalan način što značajno povećava troškove proizvodnje. Proizvodnja poljoprivrednih proizvoda lokalnog porijekla lakše će se plasirati na tržište, ali da bi se isto ostvarilo potrebno je povećati i dobro organizirati proizvodnju. Još jedan od pravaca razvoja poljoprivrede je što više uključiti mlade, omogućiti im nabavu mehanizacije, sustave za navodnjavanje, te dodatnim usavršavanjima pomoći im da postanu konkurentniji na tržištu.

3.2.5. Ribarstvo

Kao što je prethodno spomenuto, Grad Bakar je u povijesti bio poznat kao centar tunolovstva sjevernog Jadrana, a njegovi su ribari opskrbljivali Rijeku, Trst i Veneciju. Tu je bila i velika flota od 60 trgovačkih jedrenjaka. Na području Riječkog zaljeva, Hrvatskog primorja i Kvarnerića nalazile su se 62 tunere. Bakar se može pohvaliti da je imao najunosniju skupinu stajaćih tunolovki na Jadranu. U bakarskom zaljevu je bilo deset tunolovki od čega su četiri bile u samom Bakru. To su tunolovka Pod steni, pred crkvom sv. Margarete, kod Mandrača te tunolovka na Grohotini. Na Bakarski zaljev otpadalo je 20% ulova tune na cjelokupnom Jadranu.

Prema zadnjim dostupnim podacima Uprave ribarstva iz 2015. godine, na području Grada bilo je 7 plovila dužine manje od 6 metara i 6 plovila dužine od 6 do 12 metara. Također, prema dostupnim podacima iz 2015. godine, iskrcajna luka u Gradu Bakru (Masarykova obala) imala je iskrcaj od 3.412 kg. Unatoč ribarskoj povijesti, danas na području Grada nema tvrtki koje se bave preradom ribe niti objekata u kojima se može kupiti svježa riba.

Bitno je istaknuti da u Gradu nema ribarske zadruge i sukladno svim prethodno navedenim podacima može se reći da ribarski sektor kao gospodarska djelatnost izumire i da prema registriranim plovilima od ribarstva živi nekolicina ribara.

Kako ribarstvo i ribarstvena tradicija ne bi izumrli, Grad Bakar se zajedno s još šest jedinica lokalne samouprave udružuje u Lokalnu akcijsku grupu u ribarstvu, tzv. LAGUR pod nazivom TUNERA. Osnivači LAGUR-a Tunera su predstavnici gospodarskog sektora ribarstva, predstavnici sedam jedinica lokalnih samouprava i predstavnici civilnog sektora. Inicijator osnivanja LAGUR-a je Lokalna akcijska grupa „Vinodol“. Okupljeni su predstavnici ribara, gradova i općina, lučkih uprava i udruga kako bi surađivali i zajedno radili na osnivanju LAGUR-a, a kasnije i na provedbi lokalne razvojne strategije u ribarstvu (LRSR).

LAGUR je partnerstvo javnog, civilnog i gospodarskog sektora u ribarstvu, preradi ribe i akvakulturi osnovano s ciljem razvoja ribarstva na lokalnom području kroz doprinos stvaranju, održavanju i poboljšanju radnih mjesta u ribarstvu, doprinos zaštiti i dodavanju vrijednosti ribljim proizvodima.

Uprava ribarstva pri Ministarstvu poljoprivrede odobrila je projekt "Obalni park s edukativnim stazama za promociju i prezentaciju povijesne tradicije ribarstva u Bakru" te izdala 30. listopada 2020. godine Gradu Bakru Odluku o dodjeli bespovratnih sredstava Europske unije iz Operativnog programa za pomorstvo i ribarstvo 2014.-2020. godine putem Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo u iznosu od 981.110,00 HRK. Projekt je trenutačno u provedbi i uskoro se očekuje njegov završetak. Projekt obuhvaća uređenje obalnog pojasa, šetnice i parka u Bakru, u centru naselja uz samo more s naglaskom na tunolov u Bakru. Kroz priču o tradiciji tunolova i tunama u Bakru cilj je stvoriti novi turistički sadržaj u vidu interaktivne edukativne staze te podignuti svijest građana o potrebi očuvanja i zaštite okoliša. Projektom se uređuju zelene površine, sadi mediteranska vegetacija i postavlja sustav za navodnjavanje, oblikovan u nekoliko zelenih otoka kroz koje prolaze pješačke staze koje su obložene slojem dekorativnog betona s utisnutim uzorkom od Inox ploča u obliku riba - tuna. Staze povezuju dvije zone – zonu parka i zonu obalne šetnice. Unutar parkovne površine bit će postavljena i urbana oprema: edukativni info panoi, interaktivni elementi u obliku rotirajućeg stupa s kockama, koševa za smeće i kamenih struktura (kocke za sjedenje). U cilju podizanja svijesti o bioraznolikosti mora te potrebi čuvanja i zaštite okoliša i prirode, u okviru projekta izradit će i promidžbeni letak o edukativnoj stazi, na četiri jezika i Braillovom pismu.

3.2.6. Tržište radne snage

U Gradu Bakru prisutan je jako mali broj nezaposlenih osoba u odnosu na ostatak područja Republike Hrvatske. Razlog tome je sama politika Grada koja je odlučila privući i koncentrirati veliki broj poduzetnika u svoje industrijske zone i samim tim velikom brojem stanovnika osigurati radna mjesta. S druge strane tu su i razni projekti koje Grad provodi samostalno ili u partnerstvu s drugim gradovima, općinama i udrugama, a sve u cilju da nezaposlene osobe ne postanu dugotrajno nezaposlene i vremenom nekompetentne za tržište rada. Upravo jedan takav projekt pod nazivom „Znanjem do posla“ Grad Bakar je provodio zajedno s Općinom Viškovo i Općinom Skrad, a sve kako bi se doprinijelo povećanju zapošljivosti marginaliziranih skupina te umanjila opasnost od socijalne isključenosti. Projekt je poticao provedbu aktivnosti kao što su uključivanje u verificirane programe obrazovanja odraslih te poboljšanje socijalnih vještina i unapređenje zapošljivosti, kao i individualizirani pristup radu s pripadnicima ciljanih skupina kroz usluge mentorstva. Projekt je trajao dvije godine (2018. – 2020.) i u potpunosti je s nešto više od milijun HRK financiran iz Europskog socijalnog fonda u okviru Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020. Bio je usmjeren na dugotrajno nezaposlene osobe i korisnike zajamčene minimalne naknade te unapređenje njihovih znanja i vještina putem provedbe verificiranih programa obrazovanja odraslih radi lakšeg zapošljavanja poput programa osposobljavanja za rukovatelja motornom kosilicom. U protekle dvije godine u Viškovu, Skradu i Bakru 20-ak dugotrajno nezaposlenih osoba pohađalo je edukacije općih i komunikacijskih vještina, upoznao se s osnovama upravljanja novcem, poduzetništvom te organizacijskim vještinama. Na radionicama „Znanjem do posla“ sudionici su tako mogli naučiti kako pokrenuti poduzetnički karakterno različiti, kako uspješno rješavati sukobe i slično pothvat, kako financirati neke aktivnosti, kome se obratiti za pomoć ili gdje tražiti sredstva odnosno financijske potpore. Dodatna vrijednost projekta jest da su ojačani kapaciteti stručnjaka koji će u budućnosti raditi s pripadnicima marginaliziranih skupina pa su tako djelatnice iz Općine Viškovo i Skrad te Grada Bakra završile tečaj „Osnove coachinga“, a tri su osobe uspješno završile i seminar

„Succesfully managing people“ gdje su stekle nova znanja kako uspješno upravljati ljudskim potencijalima i kako motivirati ljude.

Broj nezaposlenih u Gradu Bakru je, upravo zbog svih prethodno navedenih aktivnosti, iz godine u godinu padao da bi u prosincu 2019. godine iznosio 176 osoba. Od tih 176 osoba, 80 je muškaraca, a 96 je žena. Najviše nezaposlenih osoba je sa završenom srednjom školom.

Detaljniji podaci o nezaposlenim osobama od 2016. godine do 2019. godine prikazane su u narednoj tablici.

Tablica 17. Pregled broja nezaposlenih osoba u Gradu Bakru od 2016. godine do 2019. godine

2016.	UKUPNO			Bez škole i nezavršena osnovna škola			Osnovna škola			SŠ za zanimanja do 3 god. i škola za KV i VKV radnike			SŠ za zanimanja u trajanju od 4 i više godina			Gimnazija			Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola			Fakulteti, akademije, magisterij, doktorat		
	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI
	124	201	325	11	15	26	24	28	52	44	43	87	29	70	99	2	7	9	6	13	19	8	25	33
2017.	UKUPNO			Bez škole i nezavršena osnovna škola			Osnovna škola			SŠ za zanimanja do 3 god. i škola za KV i VKV radnike			SŠ za zanimanja u trajanju od 4 i više godina			Gimnazija			Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola			Fakulteti, akademije, magisterij, doktorat		
	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI
	77	160	237	9	11	20	14	25	39	26	28	54	18	54	72	2	3	5	4	15	19	4	24	28
2018.	UKUPNO			Bez škole i nezavršena osnovna škola			Osnovna škola			SŠ za zanimanja do 3 god. i škola za KV i VKV radnike			SŠ za zanimanja u trajanju od 4 i više godina			Gimnazija			Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola			Fakulteti, akademije, magisterij, doktorat		
	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI
	75	117	192	8	11	19	13	16	29	26	27	53	14	35	49	1	5	6	5	11	16	8	12	20
2019.	UKUPNO			Bez škole i nezavršena osnovna škola			Osnovna škola			SŠ za zanimanja do 3 god. i škola za KV i VKV radnike			SŠ za zanimanja u trajanju od 4 i više godina			Gimnazija			Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola			Fakulteti, akademije, magisterij, doktorat		
	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI	M	Ž	SVI
	80	96	176	6	9	15	12	17	29	25	22	47	24	30	54		4	4	4	4	8	9	10	19

Izvor: Podaci Hrvatskog zavoda za zapošljavanje RU Rijeka, podaci preuzeti 5. travnja 2021. godine

U prosincu 2020. godine, broj nezaposlenih osoba u odnosu na prosinac 2019. godine je porastao za 65 osoba, odnosno sada je taj broj 241 osoba te su i dalje to najviše osobe sa završenom srednjom školom. Porast broja nezaposlenih osoba u 2020. godini može se pripisati eskalaciji pandemije COVID-19 zbog koje su mnoge tvrtke bile primorane otpustiti dio zaposlenika.

Detalji o broju nezaposlenih u prosincu 2019. godine i prosincu 2020. godinu uključujući razvrstavanje pod dobi i razini obrazovanja.

Tablica 18. Nezaposlene osobe u evidenciji HZZ PS Rijeka s prebivalištem na području Grada Bakra prema dobi

Dob	prosinc 2019.			prosinc 2020.			Indeks 2020./2019.
	Muškarci	Žene	Ukupno	Muškarci	Žene	Ukupno	
15-19	3	1	4	3	1	4	100,0
20-24	1	6	7	13	13	26	371,4
25-29	7	13	20	12	21	33	165,0
30-34	9	7	16	12	10	22	137,5
35-39	6	10	16	16	16	32	200,0
40-44	11	12	23	8	11	19	82,6
45-49	7	10	17	10	11	21	123,5
50-54	7	11	18	7	14	21	116,7
55-59	13	13	26	18	17	35	134,6
60-64	16	13	29	19	9	28	96,6
Ukupni zbroj	80	96	176	118	123	241	136,9

Izvor: Podaci Hrvatskog zavoda za zapošljavanje RU Rijeka, podaci preuzeti 5. travnja 2021. godine

Tablica 19. Nezaposlene osobe u evidenciji HZZ PS Rijeka s prebivalištem na području Grada Bakra prema razini obrazovanja

Razina obrazovanja	prosinc 2019.			prosinc 2020.			Indeks 2020./2019.
	Muškarci	Žene	Ukupno	Muškarci	Žene	Ukupno	
(0) Bez škole i nezavršena osnovna škola	6	9	15	7	10	17	113,3
(1) Završena osnovna škola	12	17	29	17	17	34	117,2
(2) Srednja škola	49	56	105	71	71	142	135,2
(2.1) S.Š. do 3 godine te za KV i VKV radnike	25	22	47	37	25	62	131,9
(2.2) S.Š. u trajanju od 4 i više godina	24	30	54	31	43	74	137,0
(2.3) Gimnazija		4	4	3	3	6	150,0
(3) Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	4	4	8	12	5	17	212,5
(4) Fakultet, akademija,	9	10	19	11	20	31	163,2

magisterij, doktorat							
Ukupni zbroj	80	96	176	118	123	241	136,9

Izvor: Podaci Hrvatskog zavoda za zapošljavanje RU Rijeka, podaci preuzeti 5. travnja 2021. godine

Prema zadnjim službenim podacima, Popisu stanovništva iz 2011. godine, najviše stanovništva Grada Bakra ima sa završenom srednjom školom, odnosno 4.275 osoba. Nakon toga njih 1.261 je završilo osnovnu školu, dok ukupno 497 osoba nema završeno nikakvu školu ili nisu završili ni osnovnu školu u potpunosti. Visoko obrazovanje ima ukupno 1.065 stanovnika, od čega je nešto malo više žena, odnosno 553. S područja Grada Bakra 10 osoba ima završen doktorat.

Prema obrazovnim područjima, stanovništvo je pretežito fokusirano na opće programe, inženjerstvo, prerađivačka industrija i građevinarstvo te usluge. Dugoročno se može očekivati problem s nedostatnim kadrovima posebice u obrazovanju i zdravstvenoj zaštiti.

Detalji o stanovništvu starom 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi i obrazovnim područjima u Gradu Bakru prikazani su u narednoj tablici.

Tablica 20. Stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi, obrazovnim područjima i spolu u Gradu Bakru, popis 2011.

Obrazovna područja	Spol	Ukupno	Bez škole	1-3 razreda osnovne škole	4-7 razreda osnovne škole	Osnovna škola	Srednja škola	Visoko obrazovanje					Nepoznato
								svega	viša škola, I. (VI.) stupanj fakulteta i stručni studiji	fakulteti, umjetničke akademije i sveučilišni studiji	magisterij (znanstveni, stručni, umjetnički)	doktorat	
Ukupno	sv.	7.110	58	25	414	1.261	4.275	1.065	464	570	21	10	12
Ukupno	m	3.483	16	5	93	483	2.368	512	273	223	12	4	6
Ukupno	ž	3.627	42	20	321	778	1.907	553	191	347	9	6	6
Bez škole	sv.	58	58	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bez škole	m	16	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bez škole	ž	42	42	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Opći programi	sv.	1.962	-	25	414	1.261	262	-	-	-	-	-	-
Opći programi	m	643	-	5	93	483	62	-	-	-	-	-	-
Opći programi	ž	1.319	-	20	321	778	200	-	-	-	-	-	-
Obrazovanje	sv.	164	-	-	-	-	20	144	67	76	1	-	-
Obrazovanje	m	37	-	-	-	-	-	37	18	18	1	-	-
Obrazovanje	ž	127	-	-	-	-	20	107	49	58	-	-	-
Humanističke znanosti i umjetnost	sv.	113	-	-	-	-	24	89	6	79	2	2	-

Humanističke znanosti i umjetnost	m	35	-	-	-	-	8	27	1	25	-	1	-
Humanističke znanosti i umjetnost	ž	78	-	-	-	-	16	62	5	54	2	1	-
Društvene znanosti, poslovanje i pravo	sv.	1.023	-	-	-	-	801	222	67	147	8	-	-
Društvene znanosti, poslovanje i pravo	m	146	-	-	-	-	86	60	21	34	5	-	-
Društvene znanosti, poslovanje i pravo	ž	877	-	-	-	-	715	162	46	113	3	-	-
Prirodne znanosti	sv.	24	-	-	-	-	4	20	1	18	1	-	-
Prirodne znanosti	m	11	-	-	-	-	3	8	1	7	-	-	-
Prirodne znanosti	ž	13	-	-	-	-	1	12	-	11	1	-	-
Inženjerstvo, prerađivačka industrija i građevinarstvo	sv.	1.830	-	-	-	-	1.669	161	82	77	2	-	-

Inženjerstvo, prerađivačka industrija i građevinarstvo	m	1.531	-	-	-	-	1.403	128	69	57	2	-	-
Inženjerstvo, prerađivačka industrija i građevinarstvo	ž	299	-	-	-	-	266	33	13	20	-	-	-
Poljoprivreda	sv.	94	-	-	-	-	80	14	1	11	2	-	-
Poljoprivreda	m	26	-	-	-	-	20	6	1	4	1	-	-
Poljoprivreda	ž	68	-	-	-	-	60	8	-	7	1	-	-
Zdravstvo i socijalna skrb	sv.	322	-	-	-	-	217	105	38	59	3	5	-
Zdravstvo i socijalna skrb	m	44	-	-	-	-	21	23	2	18	2	1	-
Zdravstvo i socijalna skrb	ž	278	-	-	-	-	196	82	36	41	1	4	-
Usluge	sv.	1.477	-	-	-	-	1.168	309	201	103	2	3	-
Usluge	m	970	-	-	-	-	747	223	160	60	1	2	-
Usluge	ž	507	-	-	-	-	421	86	41	43	1	1	-
Ostalo	sv.	43	-	-	-	-	30	1	1	-	-	-	12
Ostalo	m	24	-	-	-	-	18	-	-	-	-	-	6
Ostalo	ž	19	-	-	-	-	12	1	1	-	-	-	6

Izvor: www.dzs.hr, Popis stanovništva, kućanstva i stanova 2011. godine, preuzeto 11. veljače 2021. godine

Grad Bakar ima najviše stanovništva koje pripada dobnoj skupini od 50 do 69 godina. Samim tim, statistika o informatičkoj pismenosti nije iznenađujuća. Uglavnom stanovništvo od 50 godina pa nadalje ne zna obrađivati tekst, raditi tablične izračune i koristiti se elektroničkom poštom, dok jedan manji dio se zna koristiti internetom. Mlađi dio stanovništva se uglavnom redovito koristi internetom i elektroničkom poštom, ali zabrinjavajuća činjenica je da nisu baš sigurni u svoja specifičnija znanja kada su u pitanju obrada teksta i tablični izračuni.

Detaljnije o informatičkoj pismenosti stanovništva Grada Bakra, prikazano je u nastavku.

Tablica 21. Stanovništvo staro 10 i više godina prema informatičkoj pismenosti, starosti i spolu u Gradu Bakru, Popis 2011.

Starost	Spol	Ukupno	Obrada teksta			Tablični izračuni			Korištenje elektroničkom poštom			Korištenje internetom		
			da	ne	nepoznato	da	ne	nepoznato	da	ne	nepoznato	da	ne	nepoznato
Ukupno	sv.	7.509	4.088	3.395	26	3.424	4.057	28	4.222	3.264	23	4.540	2.942	27
Ukupno	m	3.681	2.065	1.601	15	1.740	1.925	16	2.176	1.492	13	2.333	1.331	17
Ukupno	ž	3.828	2.023	1.794	11	1.684	2.132	12	2.046	1.772	10	2.207	1.611	10
10 - 14	sv.	399	342	51	6	255	136	8	350	44	5	388	6	5
10 - 14	m	198	166	28	4	119	74	5	176	19	3	194	1	3
10 - 14	ž	201	176	23	2	136	62	3	174	25	2	194	5	2
15 - 19	sv.	426	400	24	2	369	55	2	410	14	2	418	6	2
15 - 19	m	210	195	14	1	183	26	1	204	5	1	207	2	1
15 - 19	ž	216	205	10	1	186	29	1	206	9	1	211	4	1
20 - 24	sv.	425	394	30	1	376	48	1	411	13	1	416	8	1
20 - 24	m	236	215	21	-	207	29	-	228	8	-	231	5	-
20 - 24	ž	189	179	9	1	169	19	1	183	5	1	185	3	1
25 - 29	sv.	605	506	96	3	460	142	3	543	59	3	559	42	4

25 - 29	m	315	256	58	1	235	79	1	282	32	1	290	23	2
25 - 29	ž	290	250	38	2	225	63	2	261	27	2	269	19	2
30 - 34	sv.	603	486	115	2	424	177	2	509	92	2	530	71	2
30 - 34	m	304	244	59	1	212	91	1	255	48	1	266	37	1
30 - 34	ž	299	242	56	1	212	86	1	254	44	1	264	34	1
35 - 39	sv.	542	407	132	3	340	199	3	417	123	2	451	89	2
35 - 39	m	272	202	68	2	170	100	2	208	63	1	221	50	1
35 - 39	ž	270	205	64	1	170	99	1	209	60	1	230	39	1
40 - 44	sv.	558	383	173	2	313	243	2	394	162	2	436	120	2
40 - 44	m	276	188	87	1	162	113	1	204	71	1	219	56	1
40 - 44	ž	282	195	86	1	151	130	1	190	91	1	217	64	1
45 - 49	sv.	577	324	250	3	260	314	3	349	226	2	401	173	3
45 - 49	m	297	161	134	2	127	168	2	173	122	2	208	86	3
45 - 49	ž	280	163	116	1	133	146	1	176	104	-	193	87	-
50 - 54	sv.	679	314	363	2	245	432	2	328	349	2	365	312	2

50 - 54	m	336	143	191	2	106	228	2	151	183	2	175	159	2
50 - 54	ž	343	171	172	-	139	204	-	177	166	-	190	153	-
55 - 59	sv.	700	265	435	-	197	503	-	261	439	-	296	404	-
55 - 59	m	366	140	226	-	108	258	-	146	220	-	162	204	-
55 - 59	ž	334	125	209	-	89	245	-	115	219	-	134	200	-
60 - 64	sv.	627	177	450	-	126	501	-	170	457	-	191	436	-
60 - 64	m	299	91	208	-	64	235	-	92	207	-	101	198	-
60 - 64	ž	328	86	242	-	62	266	-	78	250	-	90	238	-
65 - 69	sv.	364	58	306	-	38	326	-	56	308	-	61	303	-
65 - 69	m	182	41	141	-	29	153	-	39	143	-	41	141	-
65 - 69	ž	182	17	165	-	9	173	-	17	165	-	20	162	-
70 - 74	sv.	380	22	358	-	14	366	-	15	365	-	19	361	-
70 - 74	m	158	16	142	-	12	146	-	11	147	-	13	145	-
70 - 74	ž	222	6	216	-	2	220	-	4	218	-	6	216	-
75 i više	sv.	624	10	612	2	7	615	2	9	613	2	9	611	4
75 i više	m	232	7	224	1	6	225	1	7	224	1	5	224	3
75 i više	ž	392	3	388	1	1	390	1	2	389	1	4	387	1

Zaposleno stanovništvo, gledajući po području djelatnosti, najviše radi u prerađivačkoj industriji, trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala, prijevoz i skladištenje. O tome je detaljnije prikazano u sljedećoj tablici.

Tablica 22. Zaposleni prema područjima djelatnosti i starosti u Gradu Bakru, Popis 2011. godine

PODRUČJE DJELATNOSTI	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65 i više
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	-	-	-	2	3	3	2	2	-	1	-
B Rudarstvo i vađenje	-	-	3	1	2	2	4	2	1	1	-
C Prerađivačka industrija	2	30	60	75	70	75	94	98	74	11	-
D Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	-	-	3	1	5	3	5	15	16	7	-
E Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnost sanacije okoliša	-	3	8	12	8	6	6	7	18	5	-
F Građevinarstvo	2	17	27	21	26	16	25	25	18	9	2
G Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala	5	31	115	122	58	70	53	51	35	8	1
H Prijevoz i skladištenje	1	18	67	68	69	74	86	96	76	21	2
I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	3	16	25	20	14	16	20	15	9	3	1
J Informacije i komunikacije	-	4	5	6	10	8	3	4	1	1	-
K Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	-	1	9	12	12	11	6	9	2	2	-
L Poslovanje nekretninama	6	-	-	-	-	-	1	3	2	-	-

M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	-	7	15	23	8	12	5	9	10	3	-
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1	10	11	20	18	9	15	13	16	5	-
O Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje	2	14	10	15	33	40	29	29	10	11	3
P Obrazovanje	-	-	16	28	30	29	30	24	21	9	-
Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	2	11	28	32	30	36	38	41	24	6	1
R Umjetnost, zabava i rekreacija	-	5	6	5	3	4	5	3	7	2	-
S Ostale uslužne djelatnosti	-	4	13	10	5	4	3	8	4	2	-
T Djelatnosti kućanstava kao poslodavca, djelatnosti kućanstva koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-

Izvor: www.dzs.hr, Popis stanovništva, kućanstva i stanova 2011. godine, preuzeto 11. veljače 2021. godine

U Gradu Bakru prisutan je jako mali broj nezaposlenih osoba. Razlog tome je sama politika Grada koja je odlučila privući i koncentrirati veliki broj poduzetnika u svoje industrijske zone i samim tim velikom broju stanovnika osigurala radna mjesta. S druge strane tu su i razni projekti koje Grad provodi samostalno ili u partnerstvu s drugim gradovima, općinama i udrugama, a sve u cilju da nezaposlene osobe ne postanu dugotrajno nezaposlene. U tom smjeru treba nastaviti raditi. Uzrocima dugotrajne nezaposlenosti mogu se smatrati nedovoljne kvalifikacije i vještine radnika stoga je potrebno omogućiti stanovništvu stalna usavršavanja ili prekvalifikacije sukladno potrebama tržišta. U sve aktivnosti što više uključiti ugrožene skupine stanovništva. Kada je riječ o zaposlenom dijelu stanovništva, većina radi u prerađivačkoj industriji, trgovini na veliko i malo te prijevozu i skladištenju. Posebno je izražena potreba za djelatnicima u obrazovanju i zdravstvu.

3.2.7. SWOT analiza – gospodarstvo

SWOT je akronim za Strengths (hrv. Snage), Weaknesses (hrv. Slabosti), Opportunities (hrv. Prilike) i Threats (hrv. Prijetnje). SWOT predstavlja tehniku i alat za analizu trenutačne situacije, odnosno unutarnje (snage i slabosti) i vanjske (prilike i prijetnje) okoline Grada. SWOT analiza – gospodarstvo se koristila u svrhu definiranja unutarnjih i vanjskih čimbenika koji su poslužili u određivanju strategije razvoja razumijevanjem postojećeg stanja i mogućnosti i objektivnijim određivanjem strateških ciljeva, prioriteta i mjera razvoja.

GOSPODARSTVO	
SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Povoljan geoprometni položaj i dobra infrastrukturna povezanost (autoceste, željeznica, luka, more, blizina LNG terminala) • Industrijska zona u Kukuljanovu je gospodarsko središte Grada Bakra i najveća i najopremljenija zona u Republici Hrvatskoj, u funkciji oko 500 ha zemljišta u zoni zaposleno oko 4.500 ljudi, stalan interes novih gospodarskih subjekata • Zona je u potpunosti opremljena komunalnom infrastrukturom, izrađena je prostorno-planska dokumentacija i pripremljena infrastruktura za nove investitore • Integriranje novog katastra na području Zone daje sigurnost i brzinu potencijalnim investitorima u ishodu potrebne dokumentacije • Industrijska zona vlasnik je poslovne zgrade bivše koksare 	<ul style="list-style-type: none"> • Slab interes za poticajne mjere za poduzetnike • Male poduzetničke zone nisu u punoj funkciji - potreba donošenja prostorno planske dokumentacije, izgradnja infrastrukture • Nema poduzetničkog inkubatora • Potrebna značajna sredstva za stavljanje u funkciju zemljišta na platou bivše koksare • Potrebna sredstva za daljnji razvoj Industrijske zone, izgradnju infrastrukture i platoa • Nove tehnologije, EnU i OIE ne koriste se u dovoljnoj mjeri • Nedovoljan interes stanovništva za bavljenje poljoprivredom i stočarstvom te zapuštenost poljoprivrednog zemljišta • Nema interesa za bavljenje ribarstvom • Područje obilježava kratko trajanje turističke sezone što za posljedicu ima

<ul style="list-style-type: none"> • Grad je u postupku donošenja UPU za plato bivše koksare te u postupku rješavanja imovinsko-pravnih odnosa sa državom radi uređenja poduzetničke zone na platou • U tijeku su radovi na izgradnji potrebne infrastrukture za stavljanje u funkciju male poduzetničke zone Lunga na Hreljinu i Glavičine namijenjene malim poduzetnicima i obrtnicima • Program poticanja razvoja malog i srednjeg poduzetništva (bespovratne potpore i sufinanciranje kamata kod poduzetničkih kredita) • Nema prireza na dohodak u Gradu • Mali broj nezaposlenih na području Grada • Gradska uprava otvorena za sve potrebe stanovnika i poduzetnika • Bogatstvo kulturnom i prirodnom baštinom koje omogućava razvoj turizma • Turistička zajednica i Grad kontinuirano osmišljavaju nove sadržaje na području Grada zbog čega su osvojene i nagrade • Dolasci i noćenja turista se iz godine u godinu povećavaju • Kvalitetan privatni smještaj visoke kategorije (svaka treća kuća za odmor ima 4 ili 5*) što se očituje i dužini boravka (prosječna dužina boravka iznosi čak 9 dana) • Postoje prepoznatljivi brendovi lokalnih proizvoda: Bakarski baškot i Bakarska torta • Bogata kulturno povijesna baština kao preduvjet razvoja kulturnog turizma, dvije zaštićene povijesne cjeline upisane u Registar kulturnih dobara Ministarstva kulture • Nepokretna kulturna dobra upisana u Registar kulturnih dobara Ministarstva kulture kao zaštićena ili preventivno zaštićena dobra • Dugogodišnja karnevalska tradicija • Specifičan položaj Grada nudi mogućnost razvoja različitih oblika turizma (ruralni, lovački, sportski) • Prirodna raznolikost i mogućnost bavljenja poljoprivredom, velike 	<p>neiskorištene smještajne kapacitete izvan turističke sezone</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jedini hotel u Gradu, u privatnom vlasništvu je i zatvoren nekoliko godina • Zatvoren planinarski dom (Schlosserov dom) na Risnjaku • Nedostaje smještajnih kapaciteta hotelskog tipa (hotel, hostel, motel i sl.) • Bakar je zaštićena kulturna baština pa je ograničena izgradnja, a i obnova je otežana te puno duže traje zbog konzervatorskih zahtjeva • Nedostaje turistička agencija na području Grada Bakra • Nedostatak kvalificiranih turističkih vodiča • Manjak poduzetničkog duha u segmentu turizma • Luka za rasute terete koja narušava vizuru grada i svako malo onečišćuje zrak i more • Manjak parkirnog prostora u samom središtu Bakra (posebice u gornjem gradu) • Nepostojanje javnog WC- za na Primorju za veći broj turista koji dolaze na izlet u Bakar • Nepostojanje suvenirnice i mjenjačnice koja bi radila puno radno vrijeme i kroz čitavu godinu • Manjak kvalitetnih ugostiteljskih objekata • Slab interes za edukacije u cilju podizanja kvalitete usluge smještaja • Nedovoljna informatička pismenost (kod iznajmljivača i ugostitelja)
---	---

<p>površine šuma kao gospodarski i turistički potencijal</p> <ul style="list-style-type: none"> • Postojanje lokalnog brendiranog pjenušca „Bakarska vodica“ • Tri lovačka društva i veliko područje lovišta • Bogata ribarska povijest te mogućnost bavljenja ribolovom 	
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Članstvo Republike Hrvatske u Europskoj uniji omogućava korištenje sredstava iz EU fondova • Mogućnosti za razvoj cjelogodišnjeg turizma i turističkog potencijala • Mogućnost dodatnog razvoja OPG-a, obrtništva, malog i srednjeg poduzetništva kroz mjere poticanja iz programa/proračuna JLS-a i iz mjera Lokalne razvojne strategije LAG-a, Programa ruralnog razvoja i EU fondova • Rast potražnje za ekološkim i tradicionalnim proizvodima • Postoji prilika stavljanja u funkciju neobrađenog poljoprivrednog zemljišta • Udruživanje privatnih iznajmljivača kako bi mogli ostvariti napredak • Suradnja ugostiteljskog i poljoprivrednog sektora vezano uz plasman lokalnih proizvoda • Izraženi potencijal za brendiranje Grada • Nova tehnologija za konkurentniju i učinkovitiju proizvodnju, produkciju ili izvedbu u svim gospodarskim sektorima (poljoprivreda, poduzetništvo, turizam) • Korištenje postojećeg strateškog položaja, izgrađene poslovne infrastrukture za privlačenje novih investitora te daljnje zapošljavanje 	<ul style="list-style-type: none"> • Nastavak depopulacije iz RH • Nedovoljno funkcionalna tijela nadležna za provođenje mjera/programa poticanja i razvoja poljoprivrede, gospodarstva, turizma • Kašnjenje u objavi natječaja s nacionalne razine za financiranje provedbe projekata • Zakonska regulativa za provedbu i realizaciju određenih poslovnih ulaganja je složena, izmjene zakona su česte, a zakonski propisi međusobno neusklađeni • Neriješeni imovinsko-pravni poslovi te samo sporost u njihovom rješavanju • Zatvaranje poduzeća kao posljedica pandemije • Konkurencija u poljoprivrednoj proizvodnji jača svoje tehnološke kapacitete • Industrijski proizvođači na području mogu nepovoljno utjecati na okoliš

3.3. Društvene djelatnosti

U segmentu društvenih djelatnosti na području Grada Bakra prikazane su društvene značajke, stanje u obrazovanju, stanje u zdravstvu, sportu, kulturna i prirodna baština te vatrogasna zaštita.

3.3.1. Društvene značajke

Grad Bakar karakterizira socijalna osviještenost lokalnog stanovništva koji vode miran način života. Stanovništvo odlikuje komunikativnost, gostoljubivost i radišnost.

Sukladno Statutu, Grad Bakar uspostavlja i održava suradnju s drugim jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj i inozemstvu ostvarujući zajednički interes u unapređivanju gospodarskog, društvenog i kulturnog razvitka.

Grad Bakar održava suradnju s poduzetnicima i gospodarstvenicima koji su započeli svoje investicije na području Grada te kontinuirano djeluje u smjeru uspostavljanja novih suradnji s potencijalnim investitorima. Također, Grad Bakar ima kvalitetnu suradnju s predstavnicima, odnosno nositeljima izvršnih poslova u susjednim jedinicama lokalne samouprave s kojima često dijele i članstvo u zajedničkim trgovačkim društvima.

Grad Bakar surađuje i s nadležnim tijelima državne uprave, kao i trgovačkim društvima, javnim ustanovama i institucijama te sustavno gradi suradnju s čelnicima Županije, ministarstvima u okviru projekata koje provode, Fondom za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, APPRR-om i drugima.

Na lokalnom nivou, Grad Bakar surađuje i potiče rad udruga civilnog društva u ostvarivanju njihovih aktivnosti i inicijativa.

Grad Bakar je član LAG-a Vinodol, lokalne akcijske grupe čiji je cilj promicanje ukupnog ruralnog područja te unapređenja inicijativa i interesa od važnosti za teritorijalno područje na kojem djeluje, s naglaskom na mogućnost korištenja sredstava iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. LAG od još od 2018. godine počeo sa otvaranjem poziva za dodjelu bespovratnih sredstava u skladu s Programom ruralnoga razvoja RH pri čemu je najveći dio sredstava namijenjen upravo za poljoprivrednike, kao i pružanje podrške i edukacije dionicima s područja LAG-a. LAG čini 7 JLS-ova, Grad Crikvenica, Grad Novi Vinodolski, Općina Vinodolska, Grad Bakar, Grad Kraljevica, Općina Čavle i Općina Kostrena na kojem ukupno živi 44.109 stanovnika.

Kao poseban oblik lokalne akcijske grupe osnovan je i LAGUR Tunera koji obuhvaća područje Grada Bakra, Grada Crikvenice, Grada Kraljevice, Grada Novog Vinodolskog, Općine Fužine, Općine Kostrena i Općine Lokve. LAGUR je partnerstvo javnog, civilnog i gospodarskog sektora u ribarstvu, preradi ribe i akvakulturi osnovano s ciljem razvoja ribarstva na lokalnom području kroz doprinos stvaranju, održavanju i poboljšanju radnih mjesta u ribarstvu, doprinos zaštiti i dodavanju vrijednosti ribljim proizvodima.

3.3.2. Obrazovanje

U obrazovanje i mlade Grad Bakar je u proteklom periodu uložio 30 milijuna HRK – izgrađena su dva vrtića i dvije sportske dvorane, nema liste čekanja za ulazak u vrtiće te Grad sufinancira ekonomsku cijenu vrtića, dok je učenicima osiguran besplatan produženi boravak, školski pribor i radne bilježnice. Time je Grad Bakar po treći put potvrdio svoj status jednog od najboljih gradova za demografiju i obrazovanje ulaskom u samo finale izbora za najbolji grad. Grad Bakar je u top 5 po izdvajanjima iz proračuna za obrazovanje, socijalnu politiku i mlade u kategoriji malih gradova (28,46% proračuna), u top 10 po iznosu porodiljne naknade po novorođenom u istoj kategoriji gradova (4.312 HRK po novorođenom), u top 15 po broju odgojitelja u vrtićima (5,7 djece po odgojitelju), u top 15 po broju visoko obrazovanih stanovnika u kategoriji malih gradova (svaka 7,8 osoba je visoko obrazovana).

Grad Bakar nizom projekata, mjera i potpora stvara uvjete za ugodan i kvalitetan život djece i mladih, te iz godine u godinu sve se više ulaže u predškolski i školski odgoj, obrazovanje te socijalnu politiku, kako bi se olakšalo roditeljima, a pružilo što bezbrižnije odrastanje djeci. Bakar se naročito istaknuo ulaganjima u vrtiće i škole te pomoći roditeljima u financijskim izdacima vezanim za školovanje najmlađih i mladih sugrađana.

Uporište za obrazovne promjene i promjene stupnja obrazovanja odraslih, radno sposobnog stanovništva treba predstavljati razvoj koncepta cjeloživotnog obrazovanja, što će ovisiti i o smjericama društvenog razvoja, tržištu rada te težnji pojedinca za osobnim razvojem.

Obrazovna struktura Grada Bakra je u odnosu na ostatak Republike Hrvatske relativno dobra, ali osjetan je nedostatak stručnjaka s visokom naobrazbom i znanstvenim zvanjima, što je dugoročno razvojno ograničenje Grada i aspekt koji se mora poboljšati.

Prema popisu stanovništva 2011. godine, Grad Bakar nema puno nepovoljniju obrazovnu strukturu stanovništva od stanovništva Primorsko-goranske županije i Republike Hrvatske. Udio stanovništva Republike Hrvatske s višom i visokom školom iznosio je 16,4%, a u Gradu Bakru 15%. Razlozi ovakve obrazovne strukture je to što Grad ima veći udio starijeg, a time i niže obrazovanog stanovništva.

Tablica 23. Obrazovna struktura osoba starijih od 15 godina prema najvišoj završenoj školi i prema spolu u Republici Hrvatskoj, Primorsko-goranskoj županiji i Gradu Bakru, 2011. godina

	Spol	Ukupno	Bez škole	1-3 razreda osnovne škole	4-7 razreda osnovne škole	Osnovna škola	Srednja škola	Visoko obrazovanje				Nepoznato
								svega	Stručni studij	Sveučilišni studij	Doktorat	
Hrvatska	sv.	3.632.461	62.092	34.786	249.081	773.489	1.1911.815	595.233	212.059	371.472	11.702	5.965
Hrvatska	m	1.731.610	12.664	7.768	76.705	315.683	1.038.800	277.422	99.663	170.833	6.926	2.568
Hrvatska	ž	1.900.851	49.428	27.018	172.376	457.806	873.015	317.811	112.396	200.639	4.776	3.397
Primorsko-goranska županija	sv.	259.228	1.732	1.108	10.815	43.267	149.668	52.036	19.059	32.000	977	602
Primorsko-goranska županija	m	124.062	369	225	2.722	16.148	79.851	24.478	9.750	14.208	520	269
Primorsko-goranska županija	ž	135.166	1.363	883	8.093	27.119	69.817	27.558	9.309	17.792	457	333
Grad Bakar	sv.	7.110	58	25	414	1.261	4.275	1.065	464	591	10	12
Grad Bakar	m	3.483	16	5	93	483	2.368	512	273	235	4	6
Grad Bakar	ž	3.627	42	20	321	778	1.907	553	191	356	6	6

Izvor: www.dzs.hr, Stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi, obrazovnim područjima i spolu po gradovima/općinama, preuzeto 12. ožujka 2021. godine

Na području Grada Bakra program javnih potreba u predškolskom odgoju ostvaruje se putem Javne ustanove „Dječji vrtić Bakar“ čiji je osnivač Grad Bakar te dječjih vrtića „Pčelice“ Škrljevo i „Bambi“ Škrljevo čiji su osnivači fizičke osobe.

Predškolska ustanova s javnim ovlastima djeluje na tri lokacije i to: u Bakru (Dječji vrtić „Fijolica“), u Hreljinu (Dječji vrtić „Hreljin“) i u Škrljevu (Dječji vrtić „Škrljevo“). U pedagošku/odgojnu 2020./21. godinu ukupno je upisano 146-ero djece u 10 odgojnih skupina u dobi od navršene prve godine života do pred polazak u školu u cjelodnevnom programu. Ukupno je zaposleno 33 osoblja i to 1 ravnatelj, 20 odgajatelja, 1 pedagog, 1 psiholog, 1 zdravstvena voditeljica, 4 spremačice, 1 kuharica, 3 pomoćne kuharice i 1 pralja.

U DV Škrljevo ukupno je upisano 51 dijete u 4 odgojne skupine (jaslička, starija jaslička, mlađa vrtićka, starija vrtićka), za koje se brine 8 odgajatelja, 1 kuharica i 1 spremačica.

U DV Bakar ukupno je upisano 37-ero djece u 2 odgojne skupine (mješovita jaslička, mješovita vrtićka), za koje se brine 2 odgajatelja i 1 spremačica.

U DV Hreljin ukupno je upisano 60-ero djece u 4 odgojne skupine (jaslička, starija jaslička, dvije mješovite vrtićke skupine), za koje se brine 8 odgajatelja, 3 kuharice i 3 spremačice.

Program redovnog predškolskog odgoja i obrazovanja odvija se kroz 10 satni program. Kroz navedeni oblik stručni odgajatelji brinu o djeci u dobi od navršene prve godine života do godine do polaska u školu. Vrtić je dobio i status Eko škole te su u kurikulum ugradili veliki broj ekoloških tema. Imaju organiziranu separaciju otpada, bave se reciklažom i uređuju mediteranski vrt.

Grad kontinuirano ulaže u vrtiće. Tako je 2009. godine izgrađen novi vrtić na Hreljinu, ostali vrtići su renovirani i stalno se dodatno opremaju. Krajem prosinca 2018. godine sklopljen je i ugovor sa APPRRR-om o financiranju projekta „Rekonstrukcija i prenamjena dijela zdravstvene stanice Škrljevo-Kukuljanovo u dječji vrtić na k.č.br. 281/1 k.o. Kukuljanovo“ ukupne vrijednosti 2.409.080,16 HRK. Projekt je završio, a obuhvaćao je rekonstrukciju i prenamjenu dijela zgrade zdravstvene stanice Škrljevo-Kukuljanovo te opremanje građevine koju čine vrtić i ambulanta povezani stubištem. Dio zgrade u prizemlju, koji nije u funkciji, prenamijenjen je u vrtić koji je povezan s postojećim vrtićem u suterenu. Rekonstrukcijom građevine objekt je prenamijenjen u dvije samostalne cjeline te se odvojio prostor vrtića od ambulante kako djeca ne bi dolazila u doticaj s pacijentima.

Trenutačno su svi lokaliteti gradskog vrtića potpuno opremljeni, međutim u budućem razdoblju će biti potrebe za obnavljanjem/nadopunom inventara, opreme, igračaka i dr. što pripada redovnoj obvezi Grada i za što su osigurana sredstva u Proračunu.

Problem koji ima DV Bakar jest nedostatan prostor za barem još jednu odgojnu skupinu. Stoga, u skorijoj budućnosti bit će nužna izgradnja dodatnih kapaciteta. Također, bitno je istaknuti kako svi dječji vrtići rade od 6,30 do 16,30 sati što nije usklađeno sa radnim vremenom roditelja te ga je nužno produžiti kao i uvesti dodatne programe kao što su škole jezika, sportske radionice i slično.

Za djecu s posebnim potrebama, trenutačno postoji samo dječji vrtić Maestral u Rijeci, a koji već sad ima ograničene kapacitete. Stoga je potrebno organizirati programe za djecu sa posebnim potrebama i omogućiti im sve potrebno za rad s njima. Također, postoji potreba za sustavnim praćenjem djece na prelasku iz vrtića u osnovne škole s obzirom na promjenu osoblja koja s djecom rade. Ta je potreba najizraženija kod djece s posebnim potrebama na koje svaka promjena ima vrlo veliki utjecaj,

a vrlo je važna i za praćenje i poticanje darovite djece. S obzirom na malu sredinu, raspoložive kadrove, te fluktuaciju radne snage, obrazovne ustanove povremeno imaju manjak djelatnika poput logopeda, psihologa i pedagoga.

Dječji vrtić „Pčelice“ Škrljevo osnovan je još 1990. godine gdje počinje sa radom kao prvi vrtić osnivača privatne osobe u Primorsko-goranskoj županiji. Odlična suradnja sa lokalnim čimbenicima i društvenom zajednicom dovela je do toga da je vrtić postao uz područnu školu izvor napretka, razvoja i pokretač brojnih aktivnosti u Škrljevu, ali i susjednim mjestima. Godine 2004. Vrtić otvara i svoju podružnicu na Viškovu – dječji vrtić Loptica. Broj upisane djece u DV „Pčelice“ u pedagoškoj 2020/21. godini je ukupno 44 djece. DV ima 2 odgojne skupina i to mlađu skupinu koja broji 20-ero djece starosti 2-4 godine te stariju skupinu koja broji 24-ero djece starosti 4-6 godina. U vrtiću je zaposleno 9 osoba, odnosno 1 ravnatelj, 4 odgajatelja, 1 pedagog, 1 tajnica, 1 administrator i 1 kuharica.

Dječji vrtić „Bambi“ Škrljevo djeluje od 2002. godine, a kroz svoj rad provlači i njeguje ideje humanizma i prava djeteta. Kroz pedagoški pristup „vrtić – dječja kuća“ nastoji se svako dijete potaknuti na samostalnost, kreativnost i otvorenost ka novim idejama i rješenjima problema. Njeguje se domaći izričaj kroz upoznavanje kraja u kojem žive i njegovog jezika. Broj upisane djece u DV u pedagoškoj 2020/21. godini je ukupno 58-ero djece u 3 odgojne skupine. Prvu skupinu pohađa 12-ero djece starosti 1-2 godine, drugu skupinu pohađa 23 djece starosti 3-4 godine i treću skupinu pohađa 23 djece starosti 5-6 godina. Ukupni broj zaposlenih je 8, odnosno 1 ravnatelj, 6 odgajatelja i 1 kuharica.

Troškove usluge smještaja djece u Dječjem vrtiću snosi Grad Bakar kao osnivač i roditelji. Odlukom od 10. veljače 2020. godine, utvrđena je puna ekonomska cijena usluge Dječjeg vrtića Bakara u iznosu od 2.400,000 HRK za skupinu jasličke dobi i 2.100,00 HRK za skupinu vrtićke dobi. Roditelji koji koriste usluge Dječjeg vrtića i imaju prebivalište na području Grada Bakra sudjeluju u plaćanju pune ekonomske cijene usluga na način da skupinu jasličke dobi plaćaju udio od 31,250% od pune ekonomske cijene, a skupinu vrtićke dobi plaćaju udio od 35,715%. Ovi iznosi se još dodatno umanjuju u slučaju da roditelji imaju dvoje ili više djece (za drugo dijete umanjeno od 50% te za svako sljedeće dijete umanjeno od 100%), da roditelji koriste prava iz socijalne skrbi ili ostvaruju pravo na dječji doplatok ili ako djeca imaju samo jednog živog roditelja (umanjenje od 50%). Roditeljima djece s težim teškoćama može se umanjiti sudjelovanje u punoj ekonomskoj cijeni do 100% iznosa. Grad sufinancira i cijenu vrtića čiji osnivač nije i to u iznosu do 60% ekonomske cijene vrtića, odnosno 1.250,00 HRK mjesečno po djetetu.

Na području Grada Bakra djeluju dvije Osnovne škole: Osnovna škola u Hreljinu i Osnovna škola u Bakru, čiji je osnivač Primorsko-goranska županija.

Osnovna škola Bakar započela je s radom 1779. godine, kao pučka škola pokrenuta u duhu prosvjetiteljstva carice Marije Terezije s 30 000 forinti u srebru za održavanje. Pučka škola grada Bakra nalazila se u staroj jezgri pokraj Frankopanskog kaštela, a u njoj se učilo šest predmeta: vjeronauk, učenje napamet, crtanje, računanje, krasopis i vježbanje govora. Zgrada, u kojoj se danas nalazi škola, izgrađena je 1909. godine u secesijskom stilu i u njoj se nastava održava i danas. Jedinstvenost ove škole predstavlja dekorativni prikaz grba grada Bakra iznad ulaznih vrata. Grb, u obliku štita s krunom izrađen u baroknom stilu i ostalim znamenjima, spomenut je u Povelji carice Marije Terezije. Uz matičnu školu, Osnovnu školu Bakar čine i tri područne škole: PŠ Krasica, PŠ Kukuljanovo i PŠ Škrljevo. U matičnu školu Bakar u 12 odjela upisano je ukupno 157 učenika, u

područnu školu Krasica upisano je 33 učenika, u područnu školu Škrljevo upisano je 65 učenika dok je u područnu školu Kukuljanovo upisano 25 učenika.

Detaljniji podaci o broju upisanih učenika prikazani su u sljedećoj tablici.

Tablica 24. Broj učenika po razredima u Osnovnoj školi Bakar za školsku godinu 2020./21.

Razred	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	UKUPNO
Broj učenika u matičnoj školi	8	6	8	8	29	27	36	36	157
Broj učenika u PŠ Krasica	7	6	11	9	-	-	-	-	33
Broj učenika u PŠ Škrljevo	13	13	15	21	-	-	-	-	65
Broj učenika u PŠ Kukuljanovo	7	8	5	5	-	-	-	-	25
UKUPNO	38	33	39	43	29	27	36	36	280

Izvor: Podaci Osnovne škole Bakar, preuzeto 12 ožujka 2021. godine

Nastava u matičnoj školi odvija se samo u jutarnjoj smjeni od 8:00 do 14:00 sati dok se u Područnim školama također odvija samo u jutarnjoj smjeni, ali u vremenu od 8:00 do 13:10 sati. Organizacija produženog boravka provodi se u školama u vidu izvannastavnih aktivnosti.

Detalji su prikazani u sljedećoj tablici.

Tablica 25. Izvannastavne aktivnosti Osnovne škole Bakar

Vrsta aktivnosti	Broj polaznika	Matična škola	Područna škola
LIKOEKO	10	MATIČNA ŠKOLA	-
LIKOVNA GRUPA	6	MATIČNA ŠKOLA	-
MALI ZNANSTVENICI	8	MATIČNA ŠKOLA	-
ČITALAČKA GRUPA	8	MATIČNA ŠKOLA	-
LIKOVNA GRUPA	12	-	PŠ ŠKRLJEVO
LITERARNA GRUPA	13	-	PŠ ŠKRLJEVO
MALI ISTRAŽIVAČI	15	-	PŠ ŠKRLJEVO

MALI PODUZETNICI	12	-	PŠ ŠKRLJEVO
KREATIVNE RADIONICE	7	-	PŠ KRASICA
DRAMSKO LUTKARSKA	6	-	PŠ KRASICA
ČAKAVSKO RECITATORSKA GRUPA	11	-	PŠ KRASICA
EKO GRUPA	9	-	PŠ KRASICA
LIKOVNA GRUPA	10	-	PŠ KUKULJANOVO
DRAMSKO RECITATORSKA I ČAKAVSKA GRUPA	8	-	PŠ KUKULJANOVO
LITERARNO NOVINARSKA	10	MATIČNA ŠKOLA	-
MALI GLAGOLJAŠI	4	MATIČNA ŠKOLA	-
INSTRUMENTALNA GRUPA	5	MATIČNA ŠKOLA	-
MALI ZBOR	19	MATIČNA ŠKOLA	-
VELIKI ZBOR	15	MATIČNA ŠKOLA	-
PROMETNA GRUPA	20	MATIČNA ŠKOLA	-
MODELARSTVO	10	MATIČNA ŠKOLA	-
FUTSAL- (M)-STARIJI	30	MATIČNA ŠKOLA	-
FUTSAL- (M) -MLAĐI	14	MATIČNA ŠKOLA	-
ODBOJKA- (Ž) -MLAĐI I STARIJI	22	MATIČNA ŠKOLA	-
VJERONAUČNA GRUPA (dvije grupe)	20	MATIČNA ŠKOLA	-
MLADI PLANINARI	30	MATIČNA ŠKOLA	-
KREATIVNI KNJIŽNIČARI	15	MATIČNA ŠKOLA	-
LUTKARSKA GRUPA LIPUTO	12	MATIČNA ŠKOLA	-
KERAMIČARI	15	MATIČNA ŠKOLA	-
MALI WEBOVCI	14	MATIČNA ŠKOLA	-
PROGRAMERI	17	MATIČNA ŠKOLA	-

Izvor: Podaci Osnovne škole Bakar, preuzeto 12 ožujka 2021. godine

U osnovnoj školi zaposlen je 1 ravnatelj, 19 učitelja razredne nastave (uključivši produženi boravak), 21 učitelj predmetne nastave, 2 stručna suradnika (pedagog i knjižničar), 11 ostalih djelatnika (administrativno i tehničko osoblje) te 2 pomoćnika u nastavi.

Osnovna škola "Hreljin" utemeljena je 1963. godine. U okviru škole djeluje i Područna škola "Praputnjak" na Praputnjaku i Područna škola "Zlobin" na Zlobinu.

Tablica 26. Broj učenika Osnovne škole Hreljin po razredima za školsku godinu 2020./21.

Razred	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	UKUPNO
Broj učenika u matičnoj školi	33	18	17	28	36	47	35	25	239
Broj učenika u PŠ Praputnjak	2	1	3	1	-	-	-	-	7
Broj učenika u PŠ Zlobin	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UKUPNO	35	19	20	29	36	47	35	25	246

Izvor: Podaci Osnovne škole Hreljin, preuzeto 12 ožujka 2021. godine

U matičnu školu Hreljin u 13 odjela upisano je ukupno 239 učenika, dok je Područnu školu Praputnjak upisano u 1 odjel 7 učenika. U područnoj školi Zlobin nema niti jednog upisanog učenika. Nastava u matičnoj školi odvija se u jutarnjoj smjeni od 8:00 do 13:10 sati i u poslijepodnevnoj smjeni od 13:10 do 17:30 sati, dok se u Područnoj školi nastava odvija samo u jutarnjoj smjeni u vremenu od 8:00 do 12:30 sati.

Produženi boravak organiziran je vidu izvannastavnih aktivnosti i odvija se samo u Matičnoj školi u dvije grupe.

Tablica 27. Izvannastavne aktivnosti Osnovne škole Hreljin

Vrsta aktivnosti	Broj polaznika	Vrsta aktivnosti	Broj polaznika
ŠKOLSKI RADIO	25	LIKOVNA	12
AUTOMATIKA	18	KNJIŽNIČARI	14
ZBOR	36	MODELARI	21

VOKALNA	14	WEB	15
ŠSD	120	ROBOTIKA	18
KOŠARKA	17	GRAĐANSKI ODGOJ	21
NOGOMET	14	FIZIČARI	14
ODBOJKA	26	RECITATORSKA	23
GEOGRAFI	12	LIKOVNA	19
POVJESNIČARI	14	ZAVIČAJNA	13
CRVENI KRIŽ	220	KREATIVNA	17
BOOK CLUB	14	SPORTSKA	14
ENGLJESKA IGRAONICA	14	-	-

Izvor: Podaci Osnovne škole Hreljin, preuzeto 12 ožujka 2021. godine

U osnovnoj školi zaposleno je ukupno 47 djelatnika i to 1 ravnatelj, 9 učitelja razredne nastave, 26 učitelja predmetne nastave, 2 stručna suradnika (pedagog i knjižničar) i 9 ostalih djelatnika (administrativno i tehničko osoblje).

Najveći problemi s kojima se osnovne škole na području Grada susreću jest nedostatak učitelja kao i psihologa, odnosno stručnog kadra. Grad Bakar svake godine izdvaja sredstva za opremanje škola, no kako nije njihov osnivač ne može značajnije ulagati u uređenje zgrada, opreme i inventara, niti se javljati na natječaje namijenjenima upravo školstvu.

Na području Grada Bakra djeluje jedna srednjoškolska ustanova – Pomorska škola Bakar čiji je osnivač Primorsko-goranska županija. Škola je s radom započela davne 1849. godine kao Nautička škola u Bakru. Tijekom svog postojanja djelovala je na nekoliko lokacija; u zgradi osnovne škole u Gornjem gradu (pokraj Kaštela), u Kaštelu (nautički kabinet), u zgradi današnjeg hotela Jadran, da bi 1903. godine preselila u zgradu u Nautičkoj 14 u kojoj se nalazi i danas. Pri Pomorskoj školi djeluje i Učenički dom „Tomislav Hero“, koji je započeo s radom 1960. godine. Prostor Doma uređen je isključivo za potrebe smještaja učenika Pomorske škole, u skladu s važećim standardima života i rada u učeničkim domovima. Kapacitet Doma je 68 učenika smještenih u četverokrevetne sobe.

Učenici Grada Bakra svoje obrazovanje, netko nakon osnovne škole, a netko nakon srednje, nastavlja u srednjim školama i visokim učilištima na području Republike Hrvatske, prije svega u Rijeci koja im je najbliža, ali i u Zagrebu.

U cilju poticanja učenika i studenata, Grad Bakar na početku svake školske godine (obično u listopadu) temeljem Odluke o stipendijama raspisuje Natječaj za dodjelu stipendija učenicima gimnazija i srednjih škola te studentima sveučilišnih studija i stručnih studija. Sredstva za stipendije osiguravaju se u proračunu Grada. Stipendija za učenike iznosi 500,00 HRK mjesečno, a stipendija za studente 750,00 HRK mjesečno. Stipendija za učenike čije su obitelji korisnici socijalnog programa iznosi 600,00 HRK mjesečno, a za studente čije su obitelji korisnici socijalnog programa 800,00 HRK mjesečno.

Mali muzej Rati otvoren je 15. travnja 2000. godine pod pokroviteljstvom Grada Bakra u privatnoj kući Ratimira Gudelja, Rajka. Osmišljen je tako da do 2014. godine bude završen stalni postav etno predmeta, pisanih materijala i fotografija kojima će dočarati povijest Praputnjaka. Kuća u kojoj je Mali muzej Rati jedna je od najstarijih u bakarskom zaleđu, građena je oko 1750. godine. Mali muzej Rati ušao je u popis zbirke privatnih muzeja Hrvatske i skoro svi eksponati su snimljeni i popisani u 5-dnevnom radu stručnjaka i učenika iz zagrebačkog etno muzeja. Muzej je otvoren za posjetitelje po dogovoru.

Grad Bakar ima i svoju knjižnicu koja je od otvorenja, 2007. godine, do danas mjesto okupljanja i multimedijalno središte u kojem građani zadovoljavaju svoje kulturne, edukativne, informacijske i kreativne potrebe. Gradska knjižnica Bakar ostvaruje vrlo dobru suradnju s odgojno-obrazovnim ustanovama (vrtićima, školama i srednjom školom na području Grada Bakra) kao i s knjižnicama u bližem okruženju te s matičnom knjižnicom, Gradskom knjižnicom Rijeka. Svojim je kulturno-obrazovnim programima, postala i medijski vidljiva i prepoznatljiva i šire od lokalnog okruženja. Kulturne manifestacije za djecu i odrasle brojne su i raznolike, u prosjeku oko 30-ak kulturnih događaja godišnje. Organiziranim kulturnim događanjima doprinijelo se kvalitetnijem provođenju slobodnog vremena članova lokalne zajednice. Početni knjižni fond od oko 5.500 jedinica knjižne građe i 500-tinjak jedinica audio i audio-vizualne građe, narastao je na oko 25.000 jedinica knjižnične građe. Do danas, u Knjižnicu je upisano 1.910 članova, a vrlo je dobra dnevna posjećenost djece i mladih te građana srednje i starije dobi, osobito u čitaoničkom odjelu novina, tiska i časopisa.

Grad Bakar nizom projekata, mjera i potpora stvara uvjete za ugodan i kvalitetan život djece i mladih, te iz godine u godinu sve se više ulaže u predškolski i školski odgoj, obrazovanje te socijalnu politiku, kako bi se prije svega olakšalo roditeljima. Obrazovna struktura Grada Bakra je u odnosu na ostatak Republike Hrvatske relativno dobra, ali osjetan je nedostatak stručnjaka s visokom naobrazbom i znanstvenim zvanjima, što je dugoročno razvojno ograničenje Grada i aspekt koji se mora poboljšati. Što se tiče predškolskog obrazovanja, trenutačno nema djece na listi čekanja za vrtić, ali uvijek će se javljati potreba i obveza redovitog obnavljanja/nadopune inventara, opreme, igraćaka i drugog, a sukladno rastu broja djece po potrebi će se vršiti izgradnja/dogradnja novih kapaciteta. S obzirom na malu sredinu, raspoložive kadrove, te fluktuaciju radne snage, obrazovne ustanove imaju manjak djelatnika poput logopeda, psihologa, pedagoga te učitelja. Gradska knjižnica Bakar okuplja djecu i odrasle te ima odličnu suradnju s vrtićima i školama. Međutim, za još bolje funkcioniranje ove ustanove nužno je proširenje kapaciteta zbog nedostatka prostora zbog kojeg je trenutačno dio bogatog knjižnog fonda u prostorijama gradske uprave, ali je potrebna i oprema koja će osuvremeniti i unaprijediti rad knjižnice i knjižničnih usluga.

3.3.3. Kulturna i prirodna baština

Prema podacima Ministarstva kulture, u registru kulturnih dobara, upisano je 12 kulturnih dobara s područja Grada Bakra i to četiri kulturnopovijesne cjeline (Urbanistička cjelina Grada Bakra,

Etnografska zona Bakarskih prezida – Takala, Ruralna cjelina Praputnjak i Etnozona Praputnjak), sedam nepokretnih kulturnih dobara (Kompleks Kaštela, Crkva sv. Kuzme i Damjana, Palača Marochini (Palača „Studio et labore“), bivši koncentracijski logor, zgrada gdje je 1927. bio zatvoren Josip Broz Tito, rodna kuća predratnog revolucionara Bože Vidasa i prva popaljena kuća u Hrvatskom primorju) te jedno pokretno kulturno dobro (Žara za vodu).

Urbanistička cjelina Grada Bakra - gradsku jezgru Bakra čine stariji dio na padini podno srednjovjekovnog Kaštela i noviji „Primorje“ uz obalu. O naseljenosti područja u vrijeme antike svjedoče nalazi nekropole iz 1. i 2. st. (rimski Volcera), naselje na prometnici od Trsata do Senja. Urbani razvitak tijekom srednjeg vijeka određen je postojanjem feudalnog uporišta i gradske komune u sklopu Vinodolske župe u posjedu Frankopana (prvi spomen u Vinodolskom zakonu 1288.). Bakarska luka je do gradnje željezničke pruge prema Rijeci (1873.) bila važno trgovačko i pomorsko središte kojem je gravitirala šira Primorska, Goranska i Lička regija.

Etnografska zona Bakarskih prezida Takala - prema usmenoj predaji oblikovanje današnje etno zone bakarskih prezida započelo je u drugoj polovici 18. stoljeća, na poticaj carice Marije Terezije, kada kmetovi, uglavnom s područja Praputnjaka, marnim radom započinju pretvarati strme nadmorske krčevine i pustare u vinogradarska zemljišta, kultivirajući obrise istog krajolika. Taj oblik privređivanja zadržao se do pred polovicu prošloga stoljeća. 2001. godine kulturno-prosvjetna udruga Praputnjak započela je s revitalizacijom zone bakarskih prezida dobivši zemljište od vlasnika Praputnjara na petnaestogodišnje korištenje, te potpomognuta financijskim sredstvima Primorsko-goranske županije i Grada Bakra.

Kompleks Kaštela - Kaštel iznad naselja, kao frankopanska utvrda spominje se u 13. st. Današnji izgled potječe iz 18. st. kad je, nakon potresa, 1750. izvršena adaptacija. Nepravilnog je trokutastog tlocrta s dvorištem iznutra, s tri isturene kule. Prema naselju je okrenut stambeni dio povišen u 18. st. za jedan kat. Kaštel u Bakru jedan je od kasnijih frankopanskih Kaštela. Sačuvano je nekoliko gotičkih detalja iz kapelice te glagoljski natpis iz 1530. koji dokumentira vrijeme pregradnje iz 16. st. Treba napomenuti kako je Kaštela u Bakru dio velikog projekta Kulturno-turistička ruta „Putovima Frankopana“ za koji je odobreno 47,3 milijuna kuna bespovratnih sredstava iz strukturnih fondova Europske unije. Potpora je namijenjena za obnovu objekata, njihovo uređivanje, promociju i stvaranje novih turističkih proizvoda koji će kroz cijelu godinu oživjeti otok Krk, vinodolsko zaleđe i Gorski kotar. Kulturno-turistička ruta „Putovima Frankopana“ obuhvaća sedamnaest kaštela, utvrđenih gradova i dvoraca. U okviru ovog projekta u Kaštelu Bakar je do sada uređena međukatna konstrukcija i nabavljen mobilni sanitarni čvor (aktivnost Grada Bakra kao partnera) te interpretacijski centar (aktivnost Primorsko-goranske županije kao nositelja projekta). Ostatak Kaštela je trenutačno prazan, ali je u planu izrada projektne dokumentacije za uređenje prostora.

Crkva sv. Kuzme i Damjana - Crkva sv. Kuzme i Damjana prvi se put spominje kao mala kapelica koja se nadograđivala, a na njezinu je mjestu godine 1080. izgrađena crkva posvećena braći liječnicima Kuzmi i Damjanu. Godine 1735. crkva je srušena i podignuta je nova, a sadašnji izgled je rezultat obnove u 19. stoljeću. Tada su potpuno uređeni i crkva i njezin okoliš.

Palača Marochini (Palača „Studio et labore“) - Trokatnica građena krajem 17. stoljeća kao izolirana građevina izvan gradskih zidina. S južne strane ograđena je dvorišnim zidom. Glavni ulaz čini

profiliran portal lučno zaključenog otvora, ukrašen rustikom. Iznad otvora je ploča s natpisom "Studio et labore". Volumen zgrade je jednostavan. Pročelje raščlanjuje samo pet prozorskih osi prozorima naglašenih nadprozornika. Ulazu na prvi kat, pristupa se dvokrakim stubama s proširenim podestom. Na pročelju je palače kameni grb obitelji Marochini s natpisom "HAEC INSIGNIA SUNT NOBILIS DOMUS CAPITANE I. MAROCHIN 1716". Grb je jedan od 20 sačuvanih kamenih grbova u Bakru. U ovoj je zgradi 1948. godine osnovan Gradski muzej. Muzejska građa je većim dijelom popisana, dio se još popisuje, ali problem predstavlja nedostatak odgovarajućeg prostora za smještaj muzejske građe.

Etnozona Praputnjak - etno zona obuhvaća selo Praputnjak i zemljište Dolčinu s napuštenim zaseocima Tadejsko i Bujansko, te lokalitete Trnovicu, Gradine, Krčine, Rebar i Dugi Redi. Zona Dolčine kraška je ponikva očuvanih tradicijskih gospodarskih obrazaca čije porijeklo seže u praslavenska vremena, npr. očuvane su lokve za napajanje blaga i ozidani izvori vode. Ratarska i vinogradarska zona Praputnjaka spominje se u pisanim izvorima već u 15. st., a gradnjom prometnica u 18. i 19. st. naselje se izdvaja iz poljoprivrednog područja Dolčine, ali zadržava funkcionalnu vezu s njime.

Ruralna cjelina Praputnjak - naselje Praputnjak nalazi se iznad Bakarskog zaljeva, a počinje se značajnije razvijati u 18. stoljeću, nakon što je između 1725. i 1732. godine probijena karolinska cesta uz koju su se tijekom 18. i 19. st. formirale okućnice i koja je utjecala da se raniji skup samostalnih, pretežno rodoslovnih zaseoka okupe u jedno naselje zajedničkog imena i oblika. Stariji dio naselja nalazi se niže od ceste uz obradivo područje Dolac. Ratarsko obilježje mjesta potvrđuje se povijesnim izvorima iz 15. i 16. st., dok se poseban vinogradarski organizacijski sloj naselja dokazuje ispravama iz 18. stoljeća. Život obaju ekonomskih slojeva iščitava se iz organizacijskih i arhitektonskih obilježja okućnica.

Žara za vodu - žara (džarra) je posuda za držanje vode, visine 150 cm, promjera 100 cm, zapremnine otprilike 200 litara. Ovakve su posude tipičan inventar primorskih kuća. Vjerojatno potječe iz Venecije.

U nastavku je prikazana tablica s popisom kulturnih dobara s područja Grada Bakra.

Tablica 28. Popis kulturnih dobara s područja Grada Bakra

Naziv kulturnog dobra	Registarski broj	Adresa	Vrsta kulturnog dobra	Pravni status kulturnog dobra
Urbanistička cjelina grada Bakra	Z-5194	Bakar - dio	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
Etnografska zona Bakarskih prezida - Takala	Z-5290	Bakar - dio	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
Kompleks Kaštela	Z-114	Bakar-dio, Frankopanska	Nepokretno pojedinačno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Kuzme i Damjana	Z-1995	Bakar - dio	Nepokretno pojedinačno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro

Palača Marochini (Palača „Studio et labore“)	Z-832	Bakar – dio, Koguli 211 Bakar – dio, Koguli 212	Nepokretno pojedinačno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Bivši koncentracijski logor	RRI-0265-1971.	Bakar - dio	Nepokretno pojedinačno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Zgrada gdje je 1927. bio zatvoren Josip Broz Tito	RRI-0359-1975.	Bakar – dio, Primorje 39	Nepokretno pojedinačno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Rodna kuća predratnog revolucionara Bože Vidasa	RRI-0287-1971.	Hreljin, Hreljin 221	Nepokretno pojedinačno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Prva popaljena kuća u Hrvatskom primorju	RRI-0360-1975.	Hreljin, Hreljin 40	Nepokretno pojedinačno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Ruralna cjelina Praputnjak	RRI-0362-1975.	Praputnjak	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
Etnozona Praputnjak	RRI-0383-1975.	Praputnjak	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
Žara za vodu	RRI-6	Škrljevo kbr 158	Pokretno pojedinačno dobro	Zaštićeno kulturno dobro

Izvor: Podaci Ministarstva kulture, preuzeto 16. veljače 2021. godine

Grad Bakar obiluju i mnogim drugim kulturnim znamenitostima koje nisu na popisu Ministarstva kulture kao zaštićena. Neka od njih su Rimska kuća, Turska kuća, katakombe, crkve, Hreljinska gradina i drugi.

S druge strane, Grad Bakar obiluje i prirodnom baštinom. Nacionalni park "Risnjak", smješten je u Gorskom kotaru, na površini od 6.350 ha, a jednim djelom nalazi se na području Grada Bakra. Osnovan je 1953. godine, a ime je dobio po risu, svom najpopularnijem stanovniku. Osnovu parka čini masiv planine Risnjak, s vrhom na 1.528 m, a najniža točka nacionalnog parka je 290 m, na kojoj se nalazi dolina rijeke Kupe. Vrh Risnjaka atraktivan je u sva godišnja doba, a poznat je po veličanstvenim vidicima koji se pružaju prema otocima Kvarnera i prema planinama u susjednoj Sloveniji, sve do Alpa. Park je izrazit primjer visinskog raščlanjenja dinarskoga planinskoga sustava u reljefnom, geološkom, hidrološkom i klimatskom pogledu, biljnom pokrovu i životinjskom svijetu. Područje je podijeljeno u dvije zone: zonu stroge i zonu usmjerene zaštite – u užoj zoni mnogo je prirodnih znamenitosti rijetke ljepote zbog kojih je ono i uvršteno u najviši stupanj zaštićene prirode. Podno samog vrha nalazi se planinarski dom Josip Schlosser Klekovski, do kojeg vodi nekoliko markiranih pješačkih staza.

Ponikve su mjesto u bakarskom zaleđu u kojem možete vidjeti jedinstveni krški fenomen pod nazivom „sad ga ima, sad ga nema jezero“, koji je prilično rijedak ne samo u Hrvatskoj nego i šire. Naime za vrijeme iznimno kišnih razdoblja slivne i podzemne vode od krške doline stvaraju jezero i tako Ponikve u samo nekoliko sati postaju mjesto uz jezero. Taj fenomen kratkog je vijeka jer vodu jezera već prva bura vraća u podzemne tokove bakarskih izvora. Kako bi se svim zainteresiranima

bolje približilo ovo mjesto, izgrađena je u edukativna staza. Cijelom svojom dužinom staza podrazumijeva oko 3 sata laganog hoda u primjerenoj obući, no uspon do gradine koja se nalazi na 350 m iznad ponikvarske doline je nešto zahtjevniji. Edukativna staza ima dva smjera odnosno dvije početne točke, iz smjera Kukuljanova ili iz naselja Ponikve.

Na području Grada Bakra tijekom čitave godine organiziraju se razne manifestacije. Margaretino leto je kulturno-zabavna manifestacija koja se održava svake godine, počevši od 1995. godine, u razdoblju od kraja lipnja do početka kolovoza. Manifestacija je spoj stare tradicije i novih kretanja i njezin moto je spoj različitosti – za svakoga ponešto. U sklopu Margaretinog leta odvijaju se sljedeća događanja: Šetnja kroz povijest, BIS Fest (Bakar i serenade), Bakarski susreti, Margaretin sajam, Smotra povijesnih postrojbi i Pomorska bitka. Najatraktivnija i najpoznatija manifestacija u sklopu Margaretinog leta je „Pomorska bitka“ - rekonstrukcija povijesnog pomorskog napada, kada su Mlečani daleke 1616. godine po posljednji put pokušali osvojiti Bakar. Uz pomoć starih jedrenjaka i specijalnih pirotehničkih efekata rekonstruirao se napad koji dočarava barem dio ugođaja iz spomenute bitke i pruža nezaboravan audio-vizualni doživljaj. Margaretino leto se u 2020. godini održalo u poprilično izmijenjenom izdanju zbog novonastale situacije vezano uz pandemiju COVID-19. Okosnicu programa su činile četiri zanimljive interpretacijske šetnje koje su manje grupe posjetitelja provele kroz Bakar, Ponikve, stari grad Hreljin i Praputnjak te pokazale bogatstvo i raznolikost Bakarskog kraja. Jedrenjaci i topovi su mirovali jer nije bilo Pomorske bitke, ali blagdan zaštitnice Bakra, sv. Margarete, obilježio se misama i svečanom procesijom kroz Bakar s relikvijom sv. Margarete. Margaretinu, a ujedno i proslavu Dana grada uljepšala je izložba fotografija „Lipi moj Bakarski kraju“ te koncert ženske klape „Luka“ na Žalu ribara. Ovakvom organizacijom, Grad Bakar nije prekinuo dugogodišnju tradiciju, dok je s druge strane adekvatno zaštitio zdravlje svojih građana.

Od ostalih manifestacija svakako treba spomenuti bogatu karnevalsku tradiciju bakarskog kraja koja se njeguje svake godine s neizostavnim maškaranim zabavama, ophodnjom zvončara, maskiranom povorkom Udruge umirovljenika te tradicionalnim paljenjem pusta, ali i uvijek zapaženim sudjelovanjem maskiranih skupina bakarskog kraja na tradicionalnom Riječkom karnevalu. Tijekom karnevala, svake se godine organizira i maškarani rally Pariz - Bakar, parodija na poznati svjetski rally Pariz – Dakar. Utrku voze motorizirane maškare iz zemlje i inozemstva. Krajem rujna, na Škrljevu se održava „Gulašijada“ u kojoj se ekipe natječu u kuhanju gulaša, a početkom listopada na Kukuljanovu se održava „Slatkijada“ u kojoj se razne ekipe natječu u pripremanju najboljeg kolača ili torte. U prosincu se u Bakru održava manifestacija „Božić u Bakru“, s prigodnim blagdanskim programom, a završetak godine obilježava se Božićnim sajmom i zajedničkim kićenjem bora. Tijekom godine u svakom se mjestu u sastavu Grada održava prigodna proslava Dana mjesta vezana uz crkvenog zaštitnika svakog mjesta.

Grad Bakar raspolaže mnogobrojnom kulturnom i prirodnom baštinom zbog čega se turistička ponuda Grada upravo bazira na njoj. Međutim, baštinu se ne smije zanemariti, mora u dovoljnoj mjeri biti očuvana zbog čega je Grad u budućnosti mora održavati i još više valorizirati. Zbog nepostojanja sustava upravljanja kulturnim dobrima, isto se nameće kao jedan od prioriteta.

3.3.4. Zdravstvo i socijalna skrb

Zdravstvena zaštita na području Grada Bakra pruža se kroz sljedeće djelatnosti:

- 4 ordinacije opće (obiteljske) medicine: ordinacija dr. Mirjane Krstić Arbanas u Bakru, ordinacija dr. Janje Radić u Krasici, ordinacija dr. Ine Vukelić u Škrljevu te ordinacija dr. Željko Adžić u Hreljinu
- 1 ordinacija za zdravstvenu zaštitu predškolske djece: dr.med.specijalist pedijatrije Dajana Kukurin Cnappi (dva dana u tjednu ordinira u zdravstvenoj stanici Kukuljanovo–Škrljevo)
- 3 ordinacije stomatološke zdravstvene zaštite: ordinacija dr. Adriane Tomljanović Vučković u Hreljinu, ordinacija dr. Tomislava Rožmanić u Bakru, ordinacija dr. Sanja Anđukić Mužić u Škrljevu.
- patronažnu zdravstvenu zaštitu: ordinacija Doma zdravlja u zdravstvenoj stanici Hreljin i Krasica
- 4 ljekarne: Ljekarna Jadran u Bakru, Ljekarna „Smeraldo“ u Hreljinu, Ljekarna „Martina Mikuličić“ u Krasici i Ljekarna „Darija Vukušić“ u Kukuljanovu

Grad Bakar već nekoliko godina vodi brigu o prevenciji i očuvanju zdravlja svojih građana ugovaranjem preventivnih ginekoloških i uroloških pregleda u specijaliziranim klinikama. U 2020. godini obavljeno više od 500 ginekoloških i uroloških pregleda te je građanima osigurano rano otkrivanje i prevencija zdravstvenih problema. Rad pedijatra se također u potpunosti financirao iz Proračuna Grada Bakra od 2013. do 2020. godine dok se nisu ostvarili uvjeti za financiranje od strane Ministarstva zdravstva. Grad Bakar posljednjih godina sufinancira i rad logopeda u ambulanti na Krasici za pomoć djeci s poremećajima u komunikaciji jezika, govora i glasa.

U Gradu Bakru trenutačno djeluju jedan privatni dom za starije i nemoćne u Hreljinu. Upravo zbog toga postoji potreba za izgradnjom/uređenjem i opremanjem gradskog doma kao što postoji i potreba za organiziranim dnevnim boravkom starijih osoba. U 2020. godini započela je s radom „Udruga za pomoć starijim i nemoćnim osobama na području Grada Bakra“ koja pruža usluge obavljanja kućanskih poslova, održavanja osobne higijene, nabavku namirnica i prijevoz do zdravstvenih ustanova. Program je namijenjen osobama kojima je zbog privremenih ili trajnih promjena u zdravstvenom stanju potrebna pomoć u vlastitom kućanstvu.

Za sve ostala liječenja, stanovništvo Grada uglavnom gravitira prema Gradu Rijeci i u nekim slučajevima i prema Gradu Zagrebu.

Nakon pojave pandemije uzrokovane korona virusom početkom 2020. godine Primorsko-goranska županija je poduzela mjere za ograničavanje širenja korona virusa. U Primorsko-goranskoj županiji je na dan 10.3.2021. godine od početka pandemije ukupno oboljelo 19.034 osobe, a umrlo ih je 203. Institucije zdravstvene skrbi u Gradu Bakru odrađuju poslove u skladu s preporukama.

U sljedećoj tablici prikazane su ustanove zdravstvene skrbi na području Grada Bakra.

Tablica 29. Ustanove zdravstvene skrbi na području Grada Bakra

JLS	Bolnica/ Dom zdravlja/ Poliklinika	Ordinacije opće medicine	Stomatološka ordinacija	Pedijatrijska ordinacija	Patronažna zdravstvena zaštita	Ljekarna
Grad Bakar	0	4	3	1	1	4

Izvor: Materijal izrađen od strane tvrtke AVELANT d.o.o., 2021. godine

Zdravstvena i socijalna skrb u Gradu Bakru nije u potpunosti zadovoljavajuća. Trenutačno Grad sufinancira preventivne preglede za građane, usluge logopeda i ostalo. Postojeće ambulante zahtijevaju djelomičnu obnovu kao i nabavu suvremene opreme. Sukladno trendu starenja stanovništva u Gradu, nužno je omogućiti razvoj, izgradnju i opremanje doma za starije i nemoćne ili proširiti postojeće kapacitete i opremiti je novom opremom kao i organizirati dnevni boravak starijih osoba.

3.3.5. Sport

Sport i rekreacija značajni su za razvoj svake sredine, pa tako i za Grad Bakar. Sport mora biti jednako dostupan svima bez obzira na dob, rasu, spol, spolnu orijentaciju, vjeru, nacionalnost, društveni položaj, političko ili drugo uvjerenje. U Republici Hrvatskoj razvoj sporta potiče se izgradnjom i održavanjem sportskih građevina, školovanjem i usavršavanjem stručnog kadra, znanstvenim projektima u području sporta, gospodarskim mjerama, stimuliranjem partnerstva vladinih i nevladinih organizacija u sportu te privatnog poduzetništva i financiranjem sporta sredstvima države, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i Grada Zagreba. Sportom se nazivaju fizičke aktivnosti kojima se građani mogu baviti rekreacijski, amaterski i profesionalno. U pravilu, sportovi se dijele na grupne (zajedničke) i samostalne (pojedinačne) vrste sportova.

Na području Grada Bakra djeluje više sportskih udruga/klubova; Nogometni klub „Naprijed“ Hreljin, Nogometni klub „Borac“ Bakar, Košarkaški klub „Škrljevo“, Muški boćarski klub „Kukuljanovo“, Muški boćarski klub „Škrljevo“, Muški boćarski klub „Hreljin“, Ženski boćarski klub „Škrljevo“, Ženski boćarski klub „Hreljin“, Kuglački klub „Zlobin“, Streljački klub „Kvarner“ Kukuljanovo, Streljački klub Protect, Ribolovno društvo Luben i Planinarsko društvo Bakar.

Kako bi se omogućila redovna aktivnost amaterskih sportskih udruga i klubova koji djeluju na području Grada, te osigurali adekvatni uvjeti stanovnicima (prvenstveno djeci i mladima, ali i svima ostalima) za bavljenje tjelesnim aktivnostima i promicanje sporta kao zdravog načina života, svake se

godine u Proračunu Grada osiguravaju potrebna sredstava. Kao provedeni akt u skladu s Proračunom grada Gradsko vijeće svake godine donosi i Program javnih potreba u sportu.

Zadnjih godina, u području sporta i sportske infrastrukture, Grad Baka je napravio mnogo, a sve u cilju poticanja građana na zdrav život i bavljenje sportom i rekreacijom. Dio projekata navedeni su u nastavku.

U 2017. godini su pokrenute aktivnosti na revitalizaciji nogometnog igrališta Hroljevo, uređeni su golovi, poravnat teren i saniran i licenciran travnjak. Sanirana je rasvjeta na igralištu i na jogu te uređeni zidovi. Ugovorena je izrada projektne dokumentacije za rekonstrukciju objekta svlačionica i ostalih prostorija te izgradnju tribina na igralištu NK „Naprijed“ Hreljin.

U Bakru, ispod potpornog zida ulice Klanac, na maloj parceli do sada zapuštenog zemljišta, uređeno je novo polivalentno sportsko igralište. Površina se nalazi unutar zone B zaštite registrirane urbanističke cjeline naselja Bakar, a namjena je usklađena s Urbanističkim planom kojim je tu predviđena izgradnja igrališta. Obzirom na kosi teren, igralište je izvedeno u dva nivoa. Donji dio uređen je kao mini košarkaško igralište, a na gornjem dijelu, na akrilnoj podlozi, postavljene su sprave za vježbanje. Popravljen je i nadozidan postojeći suhozid s tradicionalno oblikovanim završetkom. Radi prilagodbe visinskoj razlici, izgrađene su stepenice koje se mogu koristiti kao tribine. Kako bi se igralište uklopilo u okoliš, uz metalnu ogradu posadile su se biljke penjačice, a uz stepenice ukrasna živica.

Obnovljeno je malo košarkaško igralište u parku Banj u Bakru, u blizini Pomorske škole. Konstrukcija, tabla i koš zamijenjeni su novima. Sanirana je asfaltna podloga te je na nju završno nanesen akrilni premaz i iscrtane su linije za igru. Zamijenjene su košarkaške table i koševi i na igralištima na Škrljevu, Kukuljanovu i Zlobinu.

Prestankom postojanja Ragbi kluba Vilani, teren nogometnog igrališta na Krasici, kao pomoćno igralište, sada koristi NK Borac. Nakon što su riješeni imovinsko-pravni odnosi, zbog problema oborinske odvodnje odrađeni su iskopi i izgrađen je upojni bunar za rješavanje problema plavljenja igrališta. 2019. godine su izvedeni zemljani radovi – iskopi, a 2020. godine je niveliran i zatravljen teren. Kako se na igralištu ne bi zadržavala voda, ispod trave je postavljen drenažni sloj. Sada tamo svoje pripreme za utakmice održavaju mlađi igrači, seniori i veterani, a radi populacije športa, u planu je pokretanje Škole nogometa.

Radi dugogodišnjeg problema zbog propuštanja kišnice i vezano za to, opasnosti od požara radi neispravnih elektroinstalacija, izvedeni su radovi na sanaciji krova skladišnog prostora u sklopu nogometnog igrališta na Lonji u Hreljinu. Naime, radi se o objektu koji je pred više od desetak godina stradao od požara i do sada nije bio temeljito saniran. Objekt je u postupku legalizacije, a jedan od preduvjeta za okončanje postupka je sanacija krovne konstrukcije i potvrda o ispravnosti instalacija. Stoga je bilo neophodno izvesti radove na sanaciji objekta. Postavljena je nova drvena krovna konstrukcija te je krov pokriven limenim, tzv. „sendvič“ panelima s ispunom od termo-izolacijskog materijala. Skladišna vrata zamijenjena su novima.

Radi sigurnosnih razloga i zadovoljavanja uvjeta održavanja sportskih natjecanja propisanih od strane Hrvatskog nogometnog saveza, na betonski zid tribina, na igralištu Nogometnog kluba „Naprijed“ na Hreljinu, postavljena je zaštitna obloga.

Uzimajući u obzir broj sportskih udruga koje djeluju na području Grada, kao i činjenicu da su postojeći kapaciteti u sportu u pojedinim segmentima nedostadni te se neke sportske aktivnosti realiziraju u nedovoljno adekvatnim prostorima ili čak i izvan područja Grada, planira se u okviru raspoloživih financijskih mogućnosti izgradnja sportskih centara Škrljevo i Krasica. Provedbom postojećih programa podrške sportskim udrugama kao i njihovom nadogradnjom tijekom budućeg razdoblja te izgradnjom i obnovom postojeće sportsko-rekreacijske infrastrukture (višenamjenskih igrališta, boćališta i sl.) većem će se broju građana svih dobnih skupina omogućiti bavljenje sportskim aktivnostima i rekreacijom. Također, dostupnost otvorenih i zatvorenih sportskih građevina svim građanima povećava i turističku ponudu Grada (mogućnost organizacije sportskih i rekreativnih natjecanja i priredbi, uvjeti za provođenje sportske edukacije i sl.). Dodatne planirane aktivnosti su izgradnja i opremanje infrastrukture za djecu i odrasle s invaliditetom kako bi se i ovoj skupini stanovništva omogućio aktivniji, a samim time, i zdraviji način življenja. Još jedan problem s kojim se susreće Grad jest nedostatak školovanih i stručnih trenera.

3.3.6. Vatrogasna zaštita

Na području Grada Bakra vatrogasnu djelatnost obavljaju:

- profesionalna vatrogasna postrojba – Javna vatrogasna postrojba Grada Rijeke, Rijeka, Krešimirova 38
- dobrovoljne vatrogasne postrojbe udružene u Vatrogasnu zajednicu Bakar: DVD Škrljevo, Škrljevo 127, kao središnja dobrovoljna vatrogasna postrojba za područje Grada Bakra (poslovni prostor i garaže u vlastitoj zgradi DVD-a), DVD Bakar, Palada 28 (smješteno u poslovnom prostoru u vlasništvu Grada), DVD Hreljin, Hreljin 126, (smješteno u poslovnom prostoru u vlasništvu Grada, dok se vozila nalaze na neprimjerenom otvorenom prostoru), DVD Zlobin, Zlobin 115 (poslovni prostor i garaže nalaze se u vlastitoj zgradi DVD-a).

Vatrogasna društva s području Grada Bakra imaju ukupno 150 operativnih vatrogasaca i preko 400 članova. Navedena dobrovoljna društva udružena su u Vatrogasnu zajednicu Grada Bakra i umreženo djeluju s Javnom vatrogasnom postrojbom Grada Rijeke. Osim intervencija na gašenju požara, vatrogasna društva imaju zadatak educirati stanovništvo počevši od školske djece, a sve u cilju preventivnog djelovanja. Osim redovite vatrogasne djelatnosti, svake godine tijekom ljetne sezone u skladu s Programom kojeg donosi Vlada Republike Hrvatske provode se posebne, pojačane mjere zaštite od požara. Iako se trenutačno stanje zaštite od požara može ocijeniti kao zadovoljavajuće, s obzirom na specifičnosti Grada, pojedini segmenti (infrastrukturni koridori - željeznica, područje Industrijske zone) predstavljaju povećanu opasnost od požara za što će se i nadalje provoditi preventivne mjere kako bi se smanjio rizik nastanka požara, odnosno ograničilo širenje nastalog požara.

Grad Bakar je u 2020. godini završio svoj kapitalni projekt izgradnje Vatrogasnog doma na Škrljevu vrijednog gotovo 11 i pol milijuna HRK. Završeni su radovi na uređenju unutrašnjosti Doma i vanjskog prostora, asfaltirana je pristupna prometnica i parkiralište, uređeni su podovi, stolarija i bravarija, ugrađeni elektro i strojarska oprema te je i hortikulturalno uređen okoliš novog Doma. Ulaskom u novi Dom, vatrogasci su dobili dugo čekane i prijeko potrebne prostore. Prvenstveno se to odnosi na garažni prostor za vatrogasna vozila. Unutar objekta nalaze se tehničke, društvene i administrativne prostorije te spavaonica i radionica. Ispred doma nalazi se prostor za pranje vatrogasnih vozila, bočalište te trg sa skulpturom sv. Florijana, zaštitnika vatrogasaca. Uređeno je i 15 parkirnih mjesta za parkiranje osobnih vozila te vozila osoba s invaliditetom i teškoćama u kretanju. Otvaranjem novog Vatrogasnog doma otvaraju se i nove mogućnosti. Mjesto je to gdje će mladi vatrogasci uz pomoć iskusnih kolega moći stjecati prva vatrogasna znanja i vještine. Stvoreni su uvjeti za bolji rad te jačanje vatrogastva na području Grada Bakra. Novi Vatrogasni dom, smješten na ulazu u Škrljevo, neposredno uz Industrijsku zonu Kukuljanovo doprinijet će i sigurnosti najveće poslovne zone u Hrvatskoj.

Grad planira nastaviti ulagati i u druge DVD-ove koji imaju različite potrebe od garaža i skladišnog prostora do vozila i opreme. Trenutačno je najhitniji projekt rješavanja adekvatnog prostora za smještaj vozila DVD-u Hreljin. Bitno je da se ulaže i u konstantne edukacije i treninge dobrovoljnih članova zbog vrste i sigurnosti obavljanja intervencija.

Dobrovoljna vatrogasna društva čine većinom dobrovoljci u čije je edukacije i trening potrebno konstantno ulagati zbog vrste i sigurnosti obavljanja intervencija. DVD-ima je potrebno suvremeno vatrogasno vozilo (kamion), suvremena oprema i zaštitna odijela. Također postoji i potreba za proširenjem garažnog i skladišnog prostora DVD-a.

3.3.7. Ostale udruge

Na području Grada Bakra pored sportskih udruga djeluje i velik broj kulturnih i drugih udruga kao što su: Praputnjarski slavići, Lovačko društvo Tuhobić, Lovačko društvo Kamenjarka, Lovačko društvo Srndać, Društvo Naša djeca Bakar, Etno udruga Težakinje i težaki z Praputnjaka, Katedra Čakavskog sabora Bakarskoga kraja, KDU Praputnjak, Klapa Škrljevo, Klapa Reful, Klub liječenih ovisnika Grada Bakra, KUD Primorka, Mješoviti pjevački zbor Sloga, Ženska klapa Hreljin, KUU Sklad Bakar, KUD Žažara, KUU Vedrenica, Bakarske maškare, Krasica Pa Rio, Čočman Express, Maškare Kukuljanovo, Škrljevski Maškari, Kukuljanski zvončari, Mesopustari Praputnjaka, Gradska straža Bakar, Udruga Bakarska žena, Udruga Škrljevska žena, Udruga Zdravi život Bakar, UABA Grada Bakra, Udruga dijabetičara Grada Bakra, USPDR Ajkula, UHBDR Bakar, Udruga Euterpa, Udruga umirovljenika Grada Bakra, Udruga La Bamba i CB Radioklub Krasica.

Sve ove udruge na svoj način promoviraju Grad svojim aktivnostima i nastupima diljem Županije, Republike Hrvatske i šire. Ova se društva i udruge najvećim dijelom financiraju iz gradskog proračuna, dok manji dio potrebnih sredstava za rad osiguravaju iz proračuna Županije, države ili putem sponzorstava i donacija. Većina udruga koristi prostore u vlasništvu Grada, u Domovima kulture koji se nalaze u svakom od naselja Grada.

3.3.8. SWOT analiza – društvene djelatnosti

SWOT je akronim za Strengths (hrv. Snage), Weaknesses (hrv. Slabosti), Opportunities (hrv. Prilike) i Threats (hrv. Prijetnje). SWOT predstavlja tehniku i alat za analizu trenutačne situacije, odnosno unutarnje (snage i slabosti) i vanjske (prilike i prijetnje) okoline Grada. SWOT analiza – društvene djelatnosti se koristila u svrhu definiranja unutarnjih i vanjskih čimbenika koji su poslužili u određivanju strategije razvoja razumijevanjem postojećeg stanja i mogućnosti i objektivnijim određivanjem strateških ciljeva, prioriteta i mjera razvoja.

DRUŠTVENE DJELATNOSTI	
SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Grad Bakar po treći put potvrđuje status jednog od najboljih gradova za demografiju i obrazovanje • U vrtićima na području Grada osigurane su potrebe za smještaj sve djece s područja Grada, sufinancira se ekonomska cijena vrtića • Na području Grada djeluju 2 Osnovne škole s 5 područnih odjeljenja i nastava se odvija u jednoj smjeni • OŠ Bakar aktivna u Erasmus+ programu (obrazovanje i osposobljavanje; sport) • Na području Grada djeluje i najstarija strukovna škola u RH - Pomorska škola Bakar • Visok stupanj brige o djeci: sufinancira se produženi boravak u osnovnim školama, osigurava pribor i radne bilježnice za prvašice, sufinancira logopeda, osiguravaju se prava iz socijalnog programa, stipendije za učenike i studente, subvencionira prijevoz • Visoka kvalitete zdravstvene zaštite stanovnika: 4 ambulante opće, 3 dentalne medicine, pedijatar, patronažna služba, preventivni pregledi • Gradska knjižnica Bakar ima bogatu knjižničnu građu i veliki broj članova • Gradska knjižnica Bakar organizira kulturne događaje i ostvaruje odličnu suradnju s drugim ustanovama • Grad ima bogatu kulturnu i prirodnu baštinu • U Registru kulturnih dobara upisano je 12 kulturnih dobara, dvije zaštićene povijesne cjeline • Na području Grada se jednim dijelom 	<ul style="list-style-type: none"> • Potreba za održavanjem statusa najboljeg Grada te unaprjeđenjem kvalitete boravka i programa u dječjim vrtićima i školama • Nedostatna ponuda dodatnih programa (rano učenje stranih jezika, sportski sadržaji i sl.) • Potreba za sustavnim praćenjem razvoja djece s teškoćama u razvoju i razvojem posebnih programa (djeca s motoričkim oštećenjima, posebnim potrebama, nadarena djeca) • vrtići u nedovoljnoj mjeri koriste bespovratna sredstva iz EU fondova • Grad nije osnivač škola, a postoji potreba za ulaganjima u objekte, inventar i opremu • U školama nedostaje stručnog kadra • Potreba za osiguranjem prostora za smještaj velikog obima knjižnične građe Gradske knjižnice Bakar te unapređenje usluga u skladu sa suvremenim potrebama korisnika i trendovima • Nedostaju specijalističke ambulante • Nedostatno znanje i svijest građana o važnosti promocije zdravlja i prevencije bolesti • Sukladno trendu starenja stanovništva potreban je razvoj/izgradnja/opremanje Doma za starije i nemoćne osobe kao i dnevni boravak za starije • Postoji potreba za izgradnjom i opremanjem sportsko-rekreacijskog centra za sve stanovništvo kako za lokalno stanovništvo tako i za posjetitelje

<p>nalazi i Nacionalni park „Risnjak“ te jedinstveni krški fenomen, jezero Ponikve</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tijekom godine organizira se niz kulturnih događanja koji obogaćuju turističku i kulturnu ponudu Grada • Grad svake godine donosi plan manifestacija • U Gradu djeluje veliki broj kulturnih udruga koje svojim radom promoviraju kulturu Grada, ostvarena je dobra suradnja s organizacijama civilnog društva • Grad financijski podupire sport i rekreaciju građana, ulaže sredstva u sportsku infrastrukturu • U svakom naselju uređene su zelene površine i dječji parkovi opremljeni novim opremom • Osnovana udruga za pomoć starim i nemoćnim osobama, postoji privatni dom za starije i nemoćne • U Gradu djeluje 13 sportskih udruga/klubova za čije se programe osiguravaju proračunska sredstva • U Gradu djeluje Javna vatrogasna postrojba Grada Rijeke i Vatrogasna zajednica Bakar s 4 postrojbe te se redovito osiguravaju sredstva za funkcioniranje i opremu, izrađen Vatrogasni dom • Vrlo bogata prirodna baština, te velika bio raznolikost (endemska biljka u Ponikvama cjelolatična žutilavka) • Krški fenomen jezera koje nastaje i nestaje u Ponikvama sa uređenom edukativnom stazom • Na području se nalazi dio NP Risnjak i kao i njegov vrh od 1528 m • Nedavno je osnovana sportska agencija „Bakar Outdoor“ čime će se svakako bolje iskoristiti brojni potencijali našeg područja 	<ul style="list-style-type: none"> • Postoji potreba za uređenje/opremanje infrastrukture za djecu i odrasle s invaliditetom kako bi se i ovoj skupini stanovništva omogućio aktivniji i zdraviji način življenja • Potrebno je redovno održavati i nadomještati postojeću vatrogasnu opremu, ulagati u edukaciju i trening vatrogasnih dobrovoljaca, a posebice u vatrogasnu mladež, osigurati prostor za smještaj i opremu DVD Hreljin • Potrebna su sredstva za održavanje i opremanje Domova kulture • Konstantna potreba za uvođenjem novih kulturnih programa i manifestacija • Potreba za uređenjem prostora za bogatu kulturnu i muzejsku građu • Za unutarnje uređenje frankopanskog Kaštela potrebna su značajna financijska sredstva • Potreban sustav upravljanja kulturnim dobrima te infrastrukturom (Kaštel, Interpretacijski centar....)
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Članstvo Republike Hrvatske u Europskoj uniji omogućava korištenje sredstava iz EU fondova • Suradnja i umrežavanje sustava obrazovanja i civilnog sektora u provođenju projekata/programa 	<ul style="list-style-type: none"> • Demografske promjene: starenje stanovništva, iseljavanje • Smanjena društvena aktivnost kao posljedica pandemije COVID-19 • Na državnoj razini je prisutna politička nestabilnost i nedovoljno funkcionalna

<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj međunarodne suradnje između gradskih/općinskih uprava, raznih ustanova, udruga i pojedinaca • Razvoj međunarodne suradnje između škola kroz Erasmus+ projekte (internacionalizacija škola) 	<p>tijela nadležna za provođenje mjera/programa poticanja i razvoja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kašnjenje u objavi natječaja s nacionalne razine za financiranje provedbe projekata • Zakonska regulativa za provedbu i realizaciju određenih projekata je složena, izmjene zakona su česte, a zakonski propisi međusobno neusklađeni • Neriješeni imovinsko-pravni poslovi te samo sporost u njihovom rješavanju • Klimatske promjene koje nepovoljno utječu na život i zdravlje ljudi
--	--

3.4. Zelena tranzicija

U segmentu zelene tranzicije promatrat će se pitanja koja se odnose na zaštitu okoliša, energetske učinkovitost, obnovljive izvore energije, zaštitu prirode i bioraznolikosti, kao i na kružno gospodarstvo. U okviru ovog segmenta analize stanja na području Grada prikazano je opće stanje okoliša te stanje vezano uz ekološku mrežu, gospodarenje otpadom, energetske učinkovitost i obnovljive izvore energije.

3.4.1. Opće informacije o okolišu

Uredbom o određivanju zona i aglomeracija prema razinama onečišćenosti zraka na teritoriju Republike Hrvatske (NN 1/14) određeno je pet zona i četiri aglomeracije za potrebe praćenja kvalitete zraka. Područje Grada Bakra pripada aglomeraciji HR RI u kojoj se na četiri mjerne postaje mjeri kvaliteta zraka u Gradu.

Na području Grada Bakra u 2011. godini zabilježena su prekoračenja graničnih vrijednosti (GV) onečišćujućih tvari u zraku prema Uredbi o graničnim vrijednostima onečišćujućih tvari u zraku (NN 133/05). Od 1. siječnja 2013. godine stupila je na snagu nova Uredba o razini onečišćujućih tvari u zraku (NN 117/12) te je Grad Bakar u skladu sa člankom 46. Zakona o zaštiti zraka (NN 130/11) bio dužan izraditi Akcijski plan poboljšanja kvalitete zraka sa svrhom postizanja GV za one parametre za koje su izmjerena prekoračenja. Analizom stanja kvalitete zraka utvrđeno je da je zrak na području Krasice prekomjerno onečišćen sumpornim dioksidom (SO₂), sumporovodikom (H₂S) i ozonom (O₃) dok je zrak na utjecajnom području terminala za rasute terete Luke Rijeka prekomjerno onečišćen lebdećim česticama (PM₁₀). U skladu s navedenim oba područja se svrstavaju u II kategoriju kvalitete zraka, odnosno u područja s prekomjerno onečišćenim zrakom. Analizom emisija onečišćujućih tvari u zrak iz nepokretnih i pokretnih izvora utvrđeno je da je II kategorija kvalitete zraka na području Krasice rezultat aktivnosti Termoelektrane Rijeka i Ina rafinerije nafte na Urinju dok je II kategorija kvalitete zraka s obzirom na parametar PM₁₀ posljedica aktivnosti na terminalu za rasuti teret Luke Rijeka. S obzirom na navedeno, napori da se postigne I kategorija kvalitete zraka na navedenim

lokacijama su bili prvenstveno usmjereni ka ovim onečišćivačima, te su mjere koje akcijski plan poboljšanja kvalitete zraka za Grad Bakar (2013. godine) propisao tako i osmišljene.

Sukladno zadnjem izvješću o praćenju kvalitete zraka na teritoriju Republike Hrvatske za 2019. godinu na lokaciji Urinj, prema stupnju onečišćenosti zraka, područje se može klasificirati kao II kategorija kvalitete zraka ili onečišćen zrak. Naime, na području mjerne postaje Urinj, prema sumporovodiku, zabilježena su 104 prekoračenja satne granične vrijednosti (dozvoljeno je 24 puta tijekom kalendarske godine). Isto tako, područje mjerne postaje Krasica, prema izmjerenim koncentracijama prizemnog ozona, ima zabilježenih 30 dana s ukupno 154 prekoračenja 8-satnog pomičnog prosjeka koncentracije ozona. Na ostatku područja Grada Bakra nije utvrđeno onečišćenje te je područje svrstano u I kategoriju kvalitete zraka, odnosno da ima čist ili neznatno onečišćen zrak.

Na području Grada postoji stalna potreba za nadzorom djelovanja i konstantnom modernizacijom poslovanja u skladu sa suvremenim ekološkim standardima i dostupnom tehnologijom kako bi se stanovništvo omogućio čist zrak bitan za njihovo zdravlje.

Grad mora konstantno provoditi i mjere kojima će spriječiti i smanjiti onečišćenje mora. Neke od tih mjera su izgradnja javnog sustava za odvodnju otpadnih voda čime će se spriječiti izravno ispuštanje sanitarno-potrošnih i tehnoloških otpadnih voda u more, unapređivanje službe zaštite mora i izviđanja radi utvrđivanja pojave onečišćenja.

Prema rezultatima monitoringa PM₁₀ frakcije lebdećih čestica u vanjskom zraku na području terminala za rasute terete u Bakru u 2019. godini ukazuju da su izmjerene koncentracije lebdećih čestica u očekivanom rasponu te je iz prikupljenih podataka vidljivo da na utjecajnom području Terminala Bakar nema znatnijeg trajnog opterećenja vanjskog zraka lebdećim česticama. Ispitivanjima u 2019. godini utvrđeno je da se na ovoj lokaciji ne očekuje štetan utjecaj na zdravlje stanovništva i okoliš u cjelini.

Radi sprečavanja onečišćenja uzrokovanih pomorskim prometom i lučkim djelatnostima potrebno je u lukama osigurati prihvat zauljenih voda i istrošenog ulja, u rafineriji nafte na Urinju nužno je povezivanje svih ispusta otpadnih voda (Šoići, Urinj) zbog višeg stupnja čišćenja na zajedničkom biološko-kemijskom uređaju te odrediti način servisiranja brodova na moru i kopnu.

3.4.2. Ekološka mreža

Na području Grada nalazi se zaštićeni dio prirode (Nacionalni park Risnjak), kao i područje predloženo za zaštitu temeljem Zakona o zaštiti prirode (Kukuljanske Ponikve). Područje Nacionalnog parka Risnjak obuhvaća krajnji sjeverni dio područja Grada Bakra i prema Prostornom planu Nacionalnog parka Risnjak (NN 23/01) predstavlja dio zone potpune zaštite:

- U zoni potpune zaštite zatečeno stanje se zadržava u potpunosti
- Na postojećim površinama šuma zabranjuje se provoditi bilo koje promjene, što se odnosi na sve šumske zajednice i na sve visokoplaninske predjele
- Uklanjanje srušenih stabala i vjetroizvala dozvoljeno je samo za osposobljavanje puteva i staza

- U prostoru Nacionalnog parka zabranjena je svaka izgradnja osim građevina turističke infrastrukture: puteva, staza, putokaza, informacijskih ploča, hranilišta za životinje i skloništa za posjetioce
- Područjem Nacionalnog parka upravlja Javna ustanova "Nacionalni park Risnjak" na temelju programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja parka, sukladno Zakonu o zaštiti prirode (NN 70/05) i Pravilniku o unutarnjem redu u NP Risnjak (NN 78/00)

Kukuljanske Ponikve su dio krajobraza osobite ljepote, vrijednosti i osjetljivosti predložen za zaštitu u kategoriji zaštićeni krajolik:

- U zaštićenom krajoliku mogu se obavljati samo one radnje koje ne narušavaju izgled i ljepotu krajolika i ne mijenjaju karakterističnu konfiguraciju terena.
- Područje zaštićenog krajolika potrebno je zadržati intaktnim, osim za eventualnu potrebu zahvata vode.

Zakonom o zaštiti prirode („Narodne novine“, br. 80/13.) ekološka mreža definira se kao: sustav međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki značajnih područja, koja uravnoteženom biogeografskom raspoređenošću značajno pridonose očuvanju prirodne ravnoteže i bioraznolikosti koju čine ekološki značajna područja za Republiku Hrvatsku, a uključuju i ekološki značajna područja Europske unije Natura 2000. Ekološku mrežu Republike Hrvatske čine područja očuvanja značajna za ptice – POP (područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta ptica od interesa za EU, kao i njihovih staništa, te područja značajna za očuvanje migratornih vrsta ptica, a osobito močvarna područja od međunarodne važnosti) i područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – POVS (područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja drugih divljih vrsta i njihovih staništa, kao i prirodnih stanišnih tipova od interesa za EU). Na području Grada Bakra nalazi se područje POVS: Bakar - Meja HR 2001487. Lokalitet se nalazi na rubnom području između naselja Praputnjak i Hreljin, u blizini čvorišta cesta D 505 i A7, odnosno uz samu županijsku cestu Ž 5060 i Ž 5059 te predstavlja jedan od novih lokaliteta za orhideju *Himantoglossum Adriaticum* u Hrvatskoj otkriven 2011. godine. Lokalitet je važan za očuvanje ove vrste orhideje, a na parceli veličine 1x1m pobrojana su 34 primjerka.

3.4.3. Gospodarenje otpadom

Na razvoj poticajnog okruženja i novih poslovnih ideja, kao i na podizanje kvalitete življenja, uvelike utječu zaštićena priroda i čisti okoliš, kao osnovni preduvjet. Važnost ovih preduvjeta prepoznata je i od strane Europske unije, kroz strategiju Europa 2020. U prvih pet prioriteta ove strategije svrstani su klimatsko/energetski ciljevi koje je potrebno ostvariti do 2020. godine, na razini cijele Europske unije. Posebna će se pažnja posvetiti poticanju ekološko prihvatljivog gospodarstva (tzv. „zeleno“ gospodarstvo) kojim se smanjuju troškovi zaštite okoliša i efikasnija uporaba resursa. Vlada Republike Hrvatske donijela je u siječnju 2017. godine. Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017. – 2022. godine. Osnovni ciljevi Plana su sprječavanje nastanka otpada, njegova priprema za ponovnu upotrebu, recikliranje, energetska uporaba te zbrinjavanje otpada na odgovarajući način koji nije štetan za okoliš.

Sustav gospodarenja otpadom u Gradu Bakru uspostavljen je putem prostornih dokumenata. Plan gospodarenja otpadom Grada donesen je za razdoblje 2018. – 2023. godine.

Značajno je napomenuti da na području Grada Bakra djeluje Gradsko komunalno društvo „DOBRA“ d.o.o., čiji je osnivač Grad Bakar. Sjedište društva je u Industrijskoj zoni Kukuljanovo, na adresi Kukuljanovo 182/2, 51 227 Kukuljanovo (zgrada uprave Industrijske zone Kukuljanovo). Društvo je registrirano za obavljanje komunalnih i drugih djelatnosti, a radi osiguranja trajnog i kvalitetnog obavljanja komunalnih djelatnosti, održavanja objekata i uređaja u stanju funkcionalne sposobnosti, te poduzimanja odgovarajućih mjera za očuvanje i zaštitu okoliša i obavljanja drugih poslova.

Na području Grada Bakra organizirano se prikuplja miješani komunalni otpad, krupni (glomazni) otpad, papir, karton, staklo, plastika, metal i tekstil dok se ostale vrste komunalnog otpada ne prikupljaju zasebno. Na području Grada Bakra prikupljanje, odvoz i zbrinjavanje komunalnog otpada koji nastaje u kućanstvima i poslovnim prostorima obavlja komunalno društvo Čistoća d.o.o. Uslugom prikupljanja, odvoza i zbrinjavanja komunalnog otpada obuhvaćena su sva naselja u Gradu Bakru odnosno 8.279 stanovnika u 3.141 domaćinstvu kao i 223 gospodarska subjekta. KD Čistoća raspolaže adekvatnim sustavom transportnih jedinica za sakupljanje i prijevoz otpada koji je prilagođen uspostavljenom sustavu prikupljanja putem postavljenih spremnika.

Miješani komunalni otpad je otpad iz kućanstva i otpad iz trgovina, industrije i iz ustanova koji je po svojstvima i sastavu sličan otpadu iz kućanstva, a iz kojeg posebnim postupkom nisu izdvojeni pojedini materijali (npr. papir, staklo i dr.). Miješani komunalni otpad se sakuplja putem spremnika kapaciteta 1,1 m³, kojih je na javnim površinama postavljeno 411 komada. Prikupljanje i odvoz miješanog komunalnog otpada obavlja se specijaliziranim vozilima zatvorenog tipa, konstruiranima tako da se onemogući rasipanje otpada, te širenje mirisa. Prikupljanje i odvoz provodi se dva puta tjedno. Unutar sustava prikupljanja otpada iz kućanstva prikuplja se i komunalni otpad koji je po prirodi i sastavu sličan otpadu iz kućanstava (otpad iz uslužnih djelatnosti, institucija).

Na području Grada Bakra za odvojeno prikupljanje otpada namijenjenog recikliranju koriste se posebno označeni spremnici u koje se odlažu različite vrste otpada i to na sljedeći način: u spremnik s plavim poklopcem odlaže se papir, u spremnik s narančastim poklopcem odlaže se staklo, a u spremnik sa žutim poklopcem odlažu se plastika, metali i višeslojna ambalaža. Spremnici su postavljeni kako slijedi:

- Na 96 lokacija postavljen je komplet od 3 spremnika (plavi, žuti i narančasti) zapremine 1100 l te dodatno 10 spremnika za papir i 8 spremnika za staklo
- Na 12 lokacija postavljen je set od 3 spremnika (plavi, žuti i narančasti) zapremine 2000 l.
- Na 3 lokacije postavljeni su specijalizirani spremnici za tekstil.

Krupni (glomazni) otpad prikuplja se spremnicima (bajama) zapremine 5,0 m³ prema unaprijed definiranom „Godišnjem programu odvoza glomaznog otpada“ kojeg izrađuje KD Čistoća, na način da građani svoj glomazni otpad odlažu u postavljene spremnike (jedan ili dva spremnika) tijekom 24-satnog razdoblja. Godišnji program odvoza glomaznog otpada javno je objavljen na internetskim stranicama Grada Bakra i KD Čistoća. Spremnik za odvoz glomaznog otpada tzv. baja zapremine od 3m³ ili 5m³ može se naručiti i o vlastitom trošku. Na području Grada Bakra nalaze se i tri tzv. komunalna dvorišta u naseljima Krasica, Hreljin i Zlobin na kojima je omogućeno prikupljanje glomaznog otpada. Prikupljeni krupni (glomazni) otpad odvozi se u centralno reciklažno dvorište Mihačeva draga (kojim upravlja KD Čistoća i nalazi se na području Grada Rijeke) na razvrstavanje i daljnje adekvatno postupanje po vrstama otpada.

Na području Grada Bakra nije uspostavljen sustav odvojenog prikupljanja biootpada. Do sada je korisnicima podijeljeno 30 kućnih kompostera.

Na području Bakra postavljeni su na javnim površinama spremnici za odvojeno prikupljanje otpada (papir, staklo, metal, plastika, tetrapak). Posebne vrste otpada prikupljaju se putem 4 eko-otoka, 33 posebna plava spremnika namijenjena odlaganju papira i 16 posebnih spremnika narančastog poklopca za odlaganje višeslojne tzv. tetrapak ambalaže.

U upotrebi je i mobilno reciklažno dvorište koje prema rasporedu objavljenom na službenim stranicama Grada prikuplja otpad.

Slika 5. Mobilno reciklažno dvorište u Gradu Bakru

Izvor: www.bakar.hr, preuzeto 16. ožujka 2021. godine

Tablica 30. Količine komunalnog otpada prikupljene na području Grada Bakra i predane na daljnje zbrinjavanje u periodu od 2015. do 2019. godine

RB	Vrsta otpada	Količina otpada - tona				
		2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
1.	Miješani komunalni otpad	2.814,91	3.110,14	3.201,32	3.225,64	3.190,27
2.	Glomazni otpad	448,43	335,90	352,54	696,74	1.298,44
3.	Otpad koji nije specificiran na drugi način	0	0	0	0	0,95

4.	Biorazgradivi otpad	0	0	0	0,60	63,20
UKUPNO		3.263,34	3.446,04	3.553,86	3.922,98	4.552,86

Izvor: Izvješće Grada Bakra o provedbi Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za 2019. godinu, preuzeto: 6. travnja 2021. godine

Tablica 31. Količine vrijednih otpada prikupljene putem spremnika s javnih površina Grada Bakra i predane ovlaštenim koncesionarima u periodu od 2015. do 2019. godine

RB	Vrsta otpada	Količina otpada - tona				
		2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
1.	Papir i karton	58,20	53,41	53,96	57,91	155,68
2.	Tekstil	5,08	0,85	0,70	9,44	32,70
3.	Staklo i staklena ambalaža	1,20	2,70	3,00	3,35	7,59
4.	Višeslojna ambalaža	2,41	0,06	0,27	0,15	3,24
5.	Plastika i plastična ambalaža	3,41	1,76	2,45	3,89	8,53
6.	Metali i ambalaža od metala	0	0,07	0,20	0,60	2,77
UKUPNO		70,30	58,85	60,58	72,05	210,51

Izvor: Izvješće Grada Bakra o provedbi Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za 2019. godinu, preuzeto: 6. travnja 2021. godine

Tablica 32. Količine vrijednih vrsta otpada i problematičnog otpada prikupljene u mobilnom reciklažnom dvorištu Grada Bakra i predane ovlaštenim koncesionarima u 2018. i 2019. godini

RB	Vrsta otpada	Količina otpada - tona	
		2018.	2019.
1.	Papir i karton	0,09	0
2.	Tekstil	0	0,94
3.	Električni i elektronički otpad	0,22	0,57
4.	Otpadne gume	0,02	0
5.	Problematične vrste otpada	0,82	0,57
UKUPNO		1,15	2,08

Izvor: Izvješće Grada Bakra o provedbi Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za 2019. godinu, preuzeto: 6. travnja 2021. godine

Na području Grada Bakra trenutno postoji više lokacija nepropisno odbačenog otpada („divlja odlagališta”), a to su Učivac i Borići na Škrljevu, Zlanjevo, Podola i uz bivši Brodomaterijal u Kukuljanovu, uz cestu D 501 — iznad Meje, uz makadamski put ispod Bajte i uz željezničku stanicu Meja i pristupnu cestu u Praputnjaku, uz cestu D 501 (kod skretanja za vojnu cestu) u Krasici, uz cestu D 501 (prema Križišću – zavoj Colors) i uz makadamski put iznad tunela Burlica u Hreljinu. Inače, uz navedene, veće lokacije divljih odlagališta otpada, postoji niz lokacija na koje se odlažu manje količine otpada.

Kako bi se riješili barem dijela problema, Grad bi trebao još više poduzimati mjere usmjerene uglavnom u edukaciju i preventivu, putem štampanja i distribucije letaka, brošura i slično, te mjere usmjerene u kontrolu i nadzor, putem komunalnih redara.

Popis ciljeva na području Grada Bakra, važnih za provedbu odredbi Plana gospodarenja otpadom RH su:

- unaprijediti sustav gospodarenja komunalnim otpadom
- unaprijediti sustav gospodarenja posebnim kategorijama otpada
- sanirati lokacije onečišćene otpadom
- kontinuirano provoditi izobrazno-informativne aktivnosti
- unaprijediti nadzor nad gospodarenjem otpadom

Stanje u gospodarenju otpadom na području Grada Bakra djelomično je usklađeno s Planom gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj. Kako bi se stanje potpuno uskladilo s Planom, Zakonom o održivom gospodarenju otpadom, Planom o gospodarenju otpadom Primorsko-goranske županije i pratećim pravilnicima i uredbama, Planom gospodarenja otpadom definirano je nekoliko mjera za gospodarenje otpadom koje treba nastaviti provoditi i u sljedećem razdoblju.

3.4.4. Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije

Grad Bakar sudjeluje u projektima čiji je cilj sustavno gospodarenje energijom te na taj način potiče primjenu načela energetske učinkovitosti za objekte u svojem vlasništvu. Također potiče primjenu mjera povećanja energetske učinkovitosti i ugradnju sustava obnovljivih izvora u obiteljskim kućama, te financijski sudjeluje u realizaciji projekata fizičkih osoba s područja Grada Bakra.

U okviru Programa energetske obnove obiteljskih kuća za razdoblje od 2014. do 2020. godine Grad Bakar je u suradnji s Fondom za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti 2014. i 2015. godine objavio tri javna natječaja za sufinanciranje navedenih projekata. Ukupno je realizirano osam projekata povećanja energetske učinkovitosti i osam projekata ugradnje sustava obnovljivih izvora energije. Sveukupna vrijednost projekata povećanja energetske učinkovitosti iznosila je 584.262,55 HRK. Fond je sufinancirao do 40% opravdanih troškova ulaganja u projekte povećanja energetske učinkovitosti, ali ne više od 30.000,00 HRK (s PDV-om) po obiteljskoj kući, a Grad do 10%, ali ne više od 7.500,00 HRK (s PDV-om). Sveukupna vrijednost projekata ugradnje sustava obnovljivih izvora energije iznosila je 248.986,66 HRK. Fond je sufinancirao do 40% opravdanih troškova ulaganja u projekte korištenja obnovljivih izvora energije, ali ne više od 10.000,00 HRK (s PDV-om) po sustavu, a Grad do 10% ali ne više od 3.000,00 HRK (s PDV-om).

U 2016. i 2017. godini nabavljena je energetske učinkovita dekorativna rasvjeta za centar naselja Bakar ukupne vrijednosti 227.387,50 HRK te su vršeni energetske pregledi zgrada u svrhu izrade energetske certifikata za objekte u vlasništvu Grada.

U 2019. godini ishođene su građevinske dozvole za postavljanje nove energetske učinkovite rasvjete za cestu za prilaz platoima B2.1 i B.3 u Industrijskoj zoni Kukuljanovo te za javnu rasvjetu prometnice za prilaz platoima B.4 – B.8. Također su predani zahtjevi za izdavanje građevinskih dozvola za izgradnju javne rasvjete prometnice za prilaz platoima B2.1 – B2.4 te za dio županijske ceste Ž5205 između platoa E1.2 i F2. u Industrijskoj zoni Kukuljanovo.

U okviru I. faze postave energetske učinkovite javne rasvjete na svim glavnim (županijskim) prometnicama kroz naselja Kukuljanovo, Škrljevo, Krasica, Praputnjak i Hreljin postojećih 238 svjetiljki zamijenjene je novim energetske učinkovitim. Potpuna zamjena svih rasvjetnih tijela energetske učinkovitim planirana je kroz iduće razdoblje.

Grad Bakar projektima energetske učinkovitosti na svom području nastoji postići ciljeve smanjenja potrošnje energije na nacionalnoj razini i dati svoj doprinos zaštiti prirode i smanjenju štetnih emisija u okoliš, odnosno smanjenju klimatskih promjena. S obzirom da se najveći potencijal za ostvarivanje ušteda nalazi u javnoj rasveti i zgradarstvu, Grad Bakar je u tom dijelu pripremao i nastavit će pripremati još više projekata.

Poticanjem ulaganja u projekte kojima se povećava energetska učinkovitost objekata, doprinijet će se ostvarivanju klimatsko-energetskih ciljeva, dok će se poticanjem aktivnog građanstva nastojati smanjiti socijalna isključenost stanovništva. EU će pružiti financijsku potporu i tehničku pomoć onima na koje će prelazak na zeleno gospodarstvo najviše utjecati kroz alokaciju od najmanje 100 milijardi eura što predstavlja veliku priliku za Grad Bakar za razvoj zelenijeg gospodarstva.

Grad Bakar je energetska osviješten Grad, te iz godine u godinu provodi sve više projekata kojima doprinosi ostvarivanju klimatsko-energetskih ciljeva. Problem predstavlja dio stanovništvo koje nije u dovoljnoj mjeri upoznato s energetska učinkovitošću i obnovljivim izvorima kao i dio poduzetnika. Grad bi kućanstva i poduzetnike trebala motivirati na prijave projekata što bi rezultiralo smanjenjem potrošnje energije, poboljšanje preduvjeta za podizanje kvalitete života, korištenju obnovljivih i ekološki prihvatljivih izvora energije. Isto tako Grad mora nastaviti s daljnjom zamjenom rasvjetnih tijela te u energetska obnovi zgrada u njihovom vlasništvu.

3.4.5. SWOT analiza – zelena tranzicija

SWOT je akronim za Strengths (hrv. Snage), Weaknesses (hrv. Slabosti), Opportunities (hrv. Prilike) i Threats (hrv. Prijetnje). SWOT predstavlja tehniku i alat za analizu trenutačne situacije, odnosno unutarnje (snage i slabosti) i vanjske (prilike i prijetnje) okoline Grada. SWOT analiza – zelena tranzicija se koristila u svrhu definiranja unutarnjih i vanjskih čimbenika koji su poslužili u određivanju strategije razvoja razumijevanjem postojećeg stanja i mogućnosti i objektivnijim određivanjem strateških ciljeva, prioriteta i mjera razvoja.

ZELENA TRANZICIJA	
SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Definirane su mjere za zaštitu vode, zraka, mora te za zaštitu od buke i požara, kao i program praćenja stanja okoliša • Na području Grada Bakra nalazi se područje POVS: Bakar - Meja HR 2001487. Lokalitet se nalazi na rubnom području između naselja Praputnjak i Hreljin te predstavlja jedan od novih lokaliteta za orhideju <i>Himantoglossum Adriaticum</i> u Hrvatskoj otkriven 2011. godine • Grad Bakar je donio Plan gospodarenja otpadom za razdoblje 2015. – 2021. godine • Komunalne i druge djelatnosti na području Grada obavlja Gradsko komunalno društvo DOBRA d.o.o. • U Gradu postoje 4 eko-otoka, 33 plava spremnika za odlaganje papira te 16 spremnika za odlaganje tetrapak ambalaže • U Gradu je smješteno i mobilno 	<ul style="list-style-type: none"> • Potreba nadzora djelovanja i konstantne modernizacije poslovanja u skladu sa suvremenim ekološkim standardima i dostupnom tehnologijom • Na području Grada nije uvedeno odvojeno prikupljanje za bio otpad iz kućanstava i ugostiteljskih objekata, ne postoji sustav zbrinjavanja zelenog otpada • Potrebna je zamjena postojećih rasvjetnih tijela u objektima u vlasništvu Grada sa suvremenim, ekološkim, štednim lampama, uvesti sustav daljinskog automatskog reguliranja javne rasvjete • Potreba za energetska obnovom zgrada i obiteljskih kuća • Potrebno je izgraditi i uspostaviti reciklažno dvorište • Potrebna je sanacija više lokacija nepropisno odbačenog otpada tzv. divlja odlagališta smeća • Niska energetska učinkovitost

<p>reciklažno dvorište</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grad Bakar radi na projektima energetske učinkovitosti • u tijeku je projekt zamjene rasvjetnih tijela po svim naseljima energetska učinkovito 	<p>stambenih zgrada i kućanstava i visoka razina korištenja neekoloških energenata</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nizak udio korištenja OIE • Građani nisu dovoljno educirani o aspektima zaštite okoliša, energetska učinkovitosti i sličnim pitanjima
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Trend i mogućnost financiranja razvoja zelen infrastrukture • Grad je član LAG-a Vinodol i LAGUR-a Tunera koji mogu pomoći u financiranju projekata zaštite okoliša te korištenju sredstava iz fondova EU • Pitanje zaštite okoliša i prirodnih resursa regulirano je na EU razini što služi kao vodilja za regulativu i projekte na lokalnoj razini • Razvoj pametnih tehnologija i mogućnost aplikacije u upravljanju gradskom imovinom • Nova tehnologija za konkurentniju i učinkovitiju proizvodnju, produkciju ili izvedbu u komunalnom gospodarstvu 	<ul style="list-style-type: none"> • Rastom gospodarskih aktivnosti i broja stanovnika, povećavao bi se problem građevinskog i ostalog otpada koji zagađuje okoliš • Turisti koji dolaze u Grad tijekom turističke sezone proizvode dodatne količine otpada • Kašnjenje u objavi natječaja s nacionalne razine za financiranje provedbe projekata • Čitavom svijetu prijete klimatske promjene – rast ekstremnih razina mora i poplava obale • Prirodne nepogode (potres, tuča, suša, požar, poplava i ostalo.) koje uništavaju infrastrukturu i gospodarstvo • Globalna pandemija COVID-19 (koronavirusa) koja je usporila sve aktivnosti te donijela mnoge zabrane

3.5. Javna infrastruktura i digitalna transformacija

U segmentu javne infrastrukture i digitalne transformacije na područja Grada analizirana je prometna infrastruktura, sustav vodoopskrbe i odvodnje, javna groblja te energetska, informacijska i komunikacijska infrastruktura.

3.5.1. Prometna infrastruktura

Cestovnu mrežu čine razvrstane i nerazvrstane ceste, pri čemu u funkcionalnoj shemi razvrstane ceste čine i glavne gradske ulice. Okosnicu sustava čine sljedeće dionice državnih i županijskih cesta. Ukupna dužina državnih cesta na području Grada Bakra iznosi 31,8 km, dok ukupna dužina županijskih cesta iznosi 31,3 km. Stanje županijskih cesta je u jednom dijelu zadovoljavajuće, dok na primjer županijske ceste kroz naselja Krasica, Praputnjak, Hreljin i Zlobin nisu zadovoljavajuće i potrebna je sanacija kolničkih zastora (asfalt). Problem postoji i u slučaju dijela Ž-5032 Crni Lug (D40) – Ž-5029 Gornje Jelenje, koja zbog nepovoljnih vremenskih prilika predstavlja prijetnju sigurnosti u prometu. Slični problemi postoje skoro na svim Goranskim dionicama cesta te cestama prema Bakru, gdje je dodatni problem i erozija tla. Dio autoceste A 7 (dio dionice od čvora Sv.Kuzam do čvora Križišće) koji je u zoni obuhvata prostora Grada Bakra prema IV Ugovoru o izmjenama i dopunama

Ugovora o koncesiji još uvijek je u nadležnosti Hrvatskih cesta d.o.o. Temeljem Odluke o razvrstavanju javnih cesta ("Narodne novine" broj 94/14) duljine razvrstanih cesta na području Grada Bakra su sljedeće: Autoceste 16,8 km (19 %) Državne ceste 31,8 km (36 %) Županijske ceste 31,3 km (36 %) Lokalne ceste 7,5 km (9 %) Ukupno: 87,4 km (100%)

Autoceste na području Grada Bakra su:

- dio autoceste A6, Čvorište Bosiljevo 2 (A1) - Delnice - Rijeka (čvorište Orehovica (A7)), u dužini od 12,169 km
- dio autoceste A7, GP Rupa (granica Rep. Slovenije) - Matulji - Orehovica - Sv. Kuzam - Hreljin - Šmrika (D8), u dužini od 10,923 km.

Državne ceste na području Grada Bakra su:

- dio državne ceste D3, GP Goričan (gr. R. Mađarske) - Čakovec - Varaždin - Breznički Hum - Zagreb - Karlovac - Rijeka (D8), u dužini od 8,058 km
- dio državne ceste D8, GP Pasjak (gr. R. Slovenije) - Šapjane - Rijeka - Zadar - Split - GP Klek (gr. BiH) - GP Zaton Doli (gr. BiH) - Dubrovnik - GP Karasovići (gr. Crne Gore), u dužini od 6,288 km
- dio državne ceste D501, G. Jelenje (D3) - čvorište Oštrovica (A6) - Meja - Križišće - Šmrika (D8), u dužini od 15,211 km.

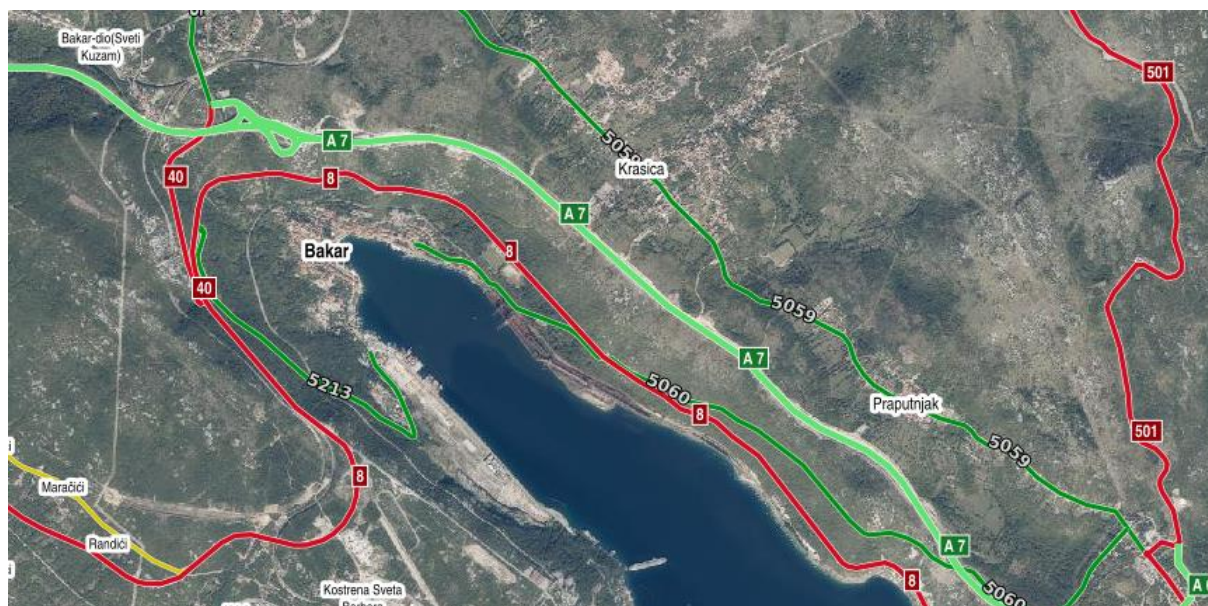
Županijske ceste na području Grada Bakra su:

- dio županijske ceste Ž5302, Crni Lug (D32) - Gornje Jelenje (D3), u dužini od 3,675 km
- županijska cesta Ž5059, Ž5205 - Škrljevo - Krasica - Praputnjak - D501, u dužini od 5,818 km
- županijska cesta Ž5060, Luka Bakar (Istok) - D8 - Meja (Ž5059), u dužini od 4,253 km
- županijska cesta Ž5063, D501 - Hreljin - Ž5068, u dužini od 3,006 km
- dio županijske ceste Ž5068, Ž5191 - Vrata - Fužine - Zlobin - Križišće (D501), u dužini od 10,069 km
- dio županijske ceste Ž5205, Čavle (D3) - Škrljevo (Ž5059) - čvorište Sv. Kuzam (A7), u dužini od 4,528 km
- dio županijske ceste Ž5213, D8 - luka Bakar (Zapad), u dužini od 2,04 km.

Lokalne ceste na području Grada Bakra su:

- lokalna cesta L58056, Ponikve - L58110, u dužini od 3,948 km
- lokalna cesta L58110, D3 - Kukuljanovo - Ž5205, u dužini od 3,511 km.

Slika 6. Prikaz državnih, županijskih i brzih cesta u Gradu Bakru

Izvor: www.zuc.hr, preuzeto 14. siječnja 2021. godine

U Zadnje četiri godine izuzetno se puno ulagalo u nove prometnice, ali i obnavljale stare. Neki od tih projekata su izgrađena prometnica u Industrijskoj zoni E1.1, izgrađena prometnica u Industrijskoj zoni B6.2, izgrađena prometnica i kružni tok u Industrijskoj zoni B5.2 – B5.9, uređena nerazvrstana cesta Gmajnica na Zlobinu, uređena cesta Š-4 u dijelu Kukurin na Škrljevu, izgrađena cesta i vodovodni ogranak za naselje Zamišćići na Krasici, uređena Nautička ulica u Bakru, uređena gornja cesta pored škole na Kukuljanovu, sanirana cesta i izgrađene stepenice za groblje na Zlobinu, proširena nerazvrstana cesta na Škrljevu Š-8 pokraj škole, asfaltirana cesta prema novoizgrađenim stambenim objektima na predjelu Vojsko, Kukuljanovo, uređena nerazvrstana cesta H-74 u predjelu Profozovo na Hreljinu, uređen javni put u Sobolskom, Hreljin, izvršena rekonstrukcija donje ceste u naselju Kukuljanovo, izvršena rekonstrukcija nerazvrstane ceste uz OŠ „Hreljin“, proširena cesta na području Jeloke, Krasica, uređena cesta ispod pružnog nasipa u Donjem selu na Škrljevu, uređen uski slijepi put u području Maj na Hreljinu, uređeno parkiralište i pristupna cesta iza Doma kulture Praputnjak, uređena nerazvrstana cesta H-34 od kućnog broja 253 do raskršća sa županijskom cestom na Hreljinu, uređena nerazvrstana cesta H-25 od kbr. 138 Hreljin do kbr. 136 Meja gaj, uređena nerazvrstana cesta H-10 preko puta caffe bar-a Millenium na Hreljinu, uređene nerazvrstane ceste H-50 i H-51 u naselju Ružić selo na Hreljinu, uređena nerazvrstana cesta u Ježevom selu na Krasici, sanacija potpornog zida uz cestu na Praputnjaku, izgrađen nogostup u Veberovoj ulici u Bakru te mnogi drugi projekti.

Na području Grada Bakra prijevoz putnika vrše Komunalno društvo Autotrolej d.o.o. Rijeka i Gradsko komunalno društvo Dobra d.o.o. Bakar. KD Autotrolej vrši prijevoz putnika na županijskoj (prigradskoj) razini na četiri stalne autobusne linije i to: 27 - Rijeka - Bakar – Hreljin, 29 - Rijeka - Bakar - Kraljevica - Šmrika – Ožlak, 25 - Rijeka - Kukuljanovo - Podola - Radna zona R 27, 26 - Rijeka - Krasica - Hreljin - Zlobin. Međusobna povezanost naselja unutar Grada Bakra riješena je na način da je Grad Bakar povjerio poslove javnog prijevoza GKD Dobra, koje vrši prijevoz putnika na dvije linije.

Magistralna željeznička pruga Zagreb - Rijeka dio je mreže magistralnih pruga „Hrvatskih željeznica“. Pruga je stara preko 120 godina, jednokolosječna, brdskih karakteristika, a iako je prva elektrificirana,

posljednja je u Hrvatskim željeznicama ostala na pogonu istosmjernog sustava elektrovoće. Odsječak pruge Škrljevo - Bakar, odnosno veza na obalu „Podbok“ specijaliziranu za rasute terete, dio je osnovnog magistralnog pravca. Ova dionica pruge ne pruža putničke usluge prijevoza, ali u prijevozu roba sudjeluje sa znatnim udjelom ukupnog prijevoza na pravcu Zagreb - Rijeka. Na području Grada Bakra, uz trasu magistralne željezničke pruge Zagreb - Rijeka nalaze se sljedeće željezničke stanice otvorene za javni putnički promet: Škrljevo, Meja, Melnice, Plase i Zlobin. Po broju putnika koji se koriste željeznicom najveći promet ostvaruju željezničke stanice Zlobin i Škrljevo, dok ostale željezničke stanice bilježe tek neznatni promet. Uzrok tome jest, vjerojatno, u nedostatnom broju polazaka i odlazaka vlakova. Trenutačno je u izradi projektna dokumentacija za izgradnju drugog kolosijeka na relaciji Jurdani – Škrljevo. Provedbom projekta se planira osigurati putnički promet putem brze gradske željeznice na navedenoj relaciji sa uspostavom mnoštva novih stanica, najviše na području Grada Rijeke.

Pomorski promet u akvatoriju Bakarskog zaljeva odvija se u lukama otvorenim za javni promet - Luci Bakar (županijskog značaja) i dijelovima Luke Rijeka - luke na obali Podbok i obali Goranin (državnog značaja). Prekrcajna luka naftnih derivata, u sklopu zone Rafinerije nafte na Urinju, luka je posebne namjene.

Trenutačno Grad Bakar ne posjeduje infrastrukturu zračnog prometa, no prema PPUG Bakra planiran je heliodrom, na lokaciji nogometnog igrališta u naselju Bakar (zona sportsko-rekreacijske namjene Budim - R1.

Na području Grada Bakra ima 9 obilježenih biciklističkih staza s više od 160 kilometara koje se provlače šumama, livadama i padinama. Staza broj 1. (Škrljevo – Melnik – Repište – Krasica – Škrljevo) duga je 17 km, staza broj 2. (Škrljevo – Ponikve – Repište – Kvaternikovi Dvori – Meja – Praputnjak – Škrljevo) duga je 20 km, staza broj 3. (Bakar – Hreljin – Satničko – t.Tuhobić – Kv. Dvori – Meja – Bakar) duga je 25 km, staza broj 4. (Gradina – Hreljin – Satničko – Plase – Zlobin – naftovod – Ružić Selo – Gradina) duga je 19 km, staza broj 5. (Zlobin – Benkovac F. – Lepenice – G. Jelenje – Benkovac F. – Zlobin) duga je 20 km, staza broj 6. (Škrljevo – Kukuljanovo – Ind. Zona – Veternice – Sv. Kuzam – Škrljevo) duga je 10,5 km, staza broj 7. (Satničko – Tuhobić - Satničko) duga je 12 km, staza broj 8. (Krasica – Hreljin – Križišće – Ružić Selo – Hreljin - Krasica) duga je 22 km i staza broj 9. (Gornje Jelenje – Vilje – Medvjeda Vrata – Mrzla Vodica – Gornje Jelenje) duga je 18 km.

Na području Grada postoje i razne šetnice i staze. Najpoznatije su Šetnica uz Potok duga 500 m, Šetnica Put gradine duga 1,6 km te Edukativna staza Ponikve duga 8,5 km.

Cjelokupan teritorij Grada Bakra pokriven je mrežom prometnica i one uglavnom udovoljavaju potrebama lokalnog stanovništva. Međutim, iako su državne i županijske ceste asfaltirane cijelom svojom dužinom, stanje dijela tih prometnica nije u potpunosti zadovoljavajuće te su nužna dodatna ulaganja u cestovne građevine. Većina lokalnih i nerazvrstanih cesta također je asfaltirana i udovoljava potrebama prometa koji se na njima odvija, međutim postoje određeni dijelovi prometnica na kojima je također potrebno uložiti u cestovne građevine; npr. neki dijelovi nisu dostatne širine, kolnik je oštećen, a prometna signalizacija ili ne postoji ili je nedostatna. U Republici Hrvatskoj posljednjih je godina prepoznata iznimna prednost željezničkog prometa te se sukladno tome pristupilo postupku modernizacije hrvatske željezničke mreže što je Gradu od iznimne važnosti jer će doći do povećanja brzine prometovanja te povećanja propusne i prijevozne moći pruge. Na području Grada postoje biciklističke i pješačke staze koje treba redovno održavati i raditi na poboljšanju ove nove ponude koja je turistima izuzetno važna.

3.5.2. Groblja

Na području Grada Bakra izgrađeno je 7 groblja, u Bakru (staro i novo), Kukuljanovu, Škrljevu, Krasici, Praputnjaku, Hreljinu i Zlobinu.

Gradsko komunalno društvo Dobra d.o.o. Bakar odgovorno je za održavanje groblja i krematorija i prijevoz pokojnika. Održavanje groblja podrazumijeva uređenje zelenih površina (sadnja, košnja u sezoni), pješačkih staza, čišćenje i odvoz skupljenog otpada (biootpad, plastika), održavanje instalacija (voda, struja), održavanje objekata oborinske odvodnje, građevinsko održavanje, održavanje objekata na groblju (mrtvačnica) te održavanje spomenika. Upravljanje grobljima se temelji na Zakonu o grobljima i Odluci o načinu i uvjetima upravljanja i održavanja grobljima.

Radi nedostatka parkirnih mjesta uz groblje na Krasici, uređene su nove parkirališne površine. Uređena je prilazna cesta do novog dijela groblja s površinom na kojoj je obilježeno sedam parkirnih mjesta. Asfaltiran je i dio puta prema Bakru, početak tzv. Krasičarskog puta, uz trafostanicu gdje je osigurano još devet parkirnih mjesta. Uređenjem cesta i parkirališta riješit će se problem prometnih gužvi prilikom dolaska na sprovode ili za blagdan Svih svetih kada groblje posjećuje puno ljudi. Na uređenim parkirnim površinama svoje će automobile moći ostaviti i ljubitelji zdravog načina života i dalje nastaviti šetnju po prirodi.

Na prostoru novog dijela groblja na Kukuljanovu izgrađena su ukopna mjesta. Ukupno je izgrađeno 39 jednostrukih i 5 dvostrukih grobnih mjesta s okvirom. Između grobnica su uređene staze koje su djelomično pošljunčane, a djelomično popločene kulir pločama. Saniran je potporni zid na južnoj strani groblja, izvedeni su i radovi na hortikulturnom uređenju, posađena je trava i ukrasno bilje. Mjesno groblje na Kukuljanovu ima još dovoljno prostora za izgradnju grobnica. Stoga je u planu izgradnja ukopnih mjesta na cijeloj površini novog dijela groblja. Također, i na groblju u naselju Zlobin planira se proširenje groblja i izgradnja novih ukopnih mjesta.

Grad Bakar je kontinuirano ulagao u infrastrukturu groblja i u tom smjeru planirana i nastaviti. Veći dio groblja treba urediti i opremiti te napraviti parkirališna mjesta.

3.5.3. Sustav vodoopskrbe i odvodnje

Komunalno društvo VODOVOD I KANALIZACIJA d.o.o. isporučitelj je vodnih usluga - javne vodoopskrbe i javne odvodnje otpadnih voda na području Grada Bakra.

Bakarski vodovod dio je (podsustav) složenog riječko-sušačkog vodoopskrbnog sustava koji iz javnog vodovoda osigurava opskrbu pitkom vodom za 98% domaćinstava i 100% vodoopskrbe gospodarstva. Na području Grada Bakra nalaze se tri izvorišta vode koja se koriste za vodoopskrbu: Dobra, Dobrica i Perilo. Izgradnjom spojnog cjevovoda Draga - Škrljevo bakarski je sustav povezan sa sušačko-riječkim vodovodnim sustavom što je omogućilo dovođenje vode s izvora Rječine na bakarsko područje čime je povećana kvaliteta, pouzdanost i ekonomičnost sustava. Na području Grada Bakra sva naselja imaju izgrađen vodoopskrbni sustav. Nedostaje još spoj od Zlobina do Plasa te od Zlobinskog brda do Zlobina. Naime, to je već dugo očekivani projekt i zatvaranje prstena vodoopskrbe naselja na čitavom području Grada Bakra koji je trenutačno u realizaciji. Projekt spajanja izvorišta Vrelo u Fužinama s

vodoopskrbnim sustavom naselja Zlobin, Plase i Melnice na području Grada Bakra, krenuo je, sada već davne, 2003. godine. No, u to vrijeme tek kao privremeno rješenje iskorišten je austrougarski željeznički vodovod građen za opskrbu parnih lokomotiva star gotovo 150 godina. Tijekom proteklih godina investicijama Grada Bakra, Hrvatskih voda i VIK-a izgrađena je kompletna vodoopskrbna mreža naselja Plase i Melnice s transportnim cjevovodima vodovodnim mrežama u naseljima s dvije nove vodospreme. U ove investicije Grad Bakar uložio je preko 20 milijuna HRK vlastitih sredstava, isto toliki iznos sredstava osigurala su Hrvatske vode, investitor KD VIK u investicijama je sudjelovao s manjim iznosima. U 2021. godini planirana je izgradnja kompletne vodovodne mreže u naselju Zlobinsko brdo i Draga, kao i 700 metara transportnog cjevovoda od vodospreme Brdo prema Zlobinu.

U tijeku je i projekt KD-a „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Rijeka za financiranje projekta Vodovodni ogranak Škrlevo – Dumbrava procijenjene vrijednosti potpore u iznosu od 435.000,00 HRK. Projekt je bio prijavljen za potporu na natječaj Agencije za provedbu podmjere 7.2. „Ulaganja u izradu, poboljšanje ili proširenje svih vrsta male infrastrukture, uključujući ulaganja u obnovljive izvore energije i uštedu energije“ – provedba tipa operacije pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu“ – provedba tipa operacije 7.2.1 „Ulaganja u građenje javnih sustava za vodoopskrbu, odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda“ u studenom 2018. godine.

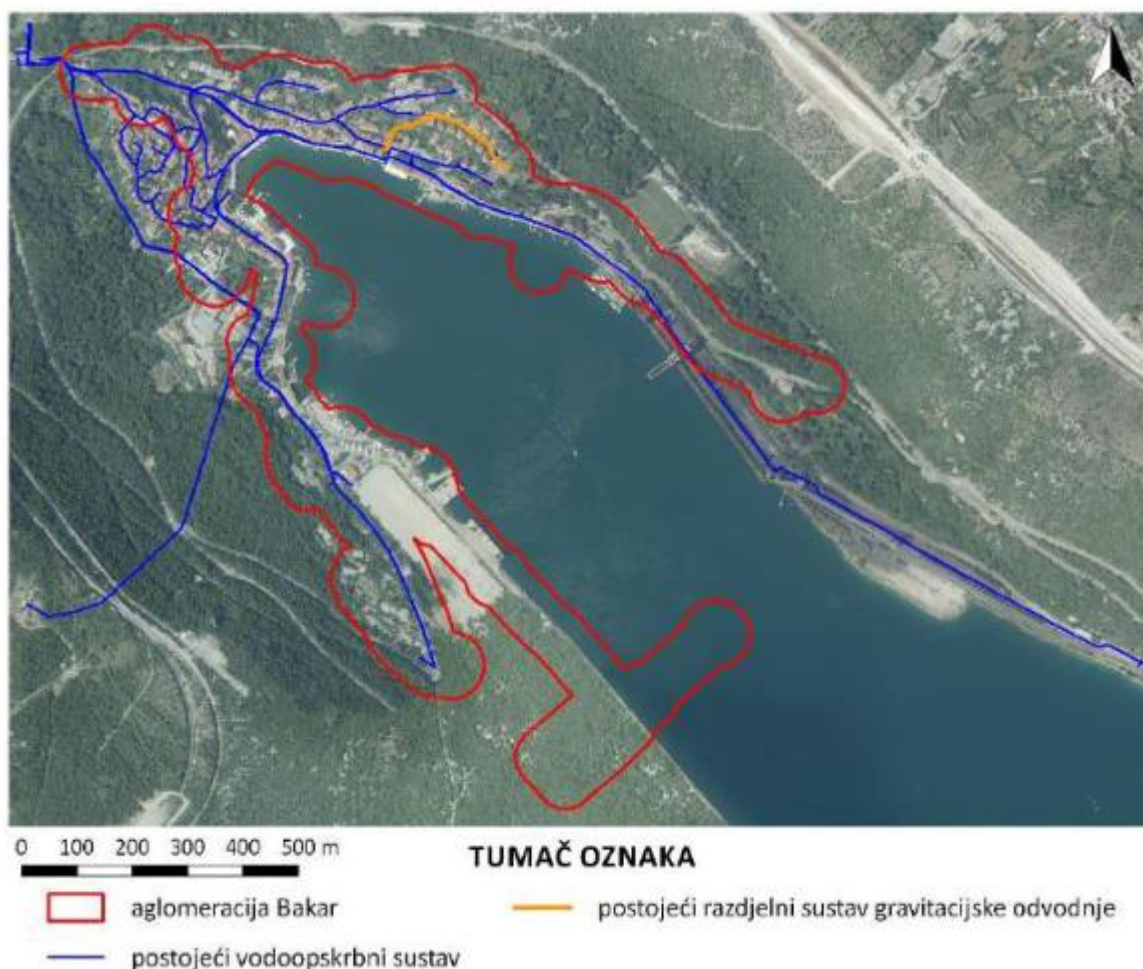
Duljina javne vodoopskrbne mreže je 97 km, a potrošnja pitke vode je 50 000 l/stanovniku na godinu.

Na području Grada Bakra je djelomično izgrađen sustav javne odvodnje. Sanitarne otpadne vode prikupljaju se u sabirne i septičke jame koje se potom crpe, odvoze i zbrinjavaju putem Komunalnog društva Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka. Oborinske otpadne vode ispuštaju se direktno ili putem upojnih bunara u okolni teren. U naselju Bakar je izgrađen mješoviti sustav odvodnje otpadnih voda no bez uređaja za pročišćavanje ta se sva prikupljena otpadna voda ispušta direktno u more. Izgradnja obalnog kolektora i uređaja započinje u 2021. godini te se nakon izgradnje istog planira pristupiti sanaciji postojećeg sustava odvodnje. Kanalizacijski sustav izgrađen je u Industrijskoj zoni Kukuljanovo. U toj zoni otpadne vode odvođene su razdjelnim sustavom, a oborinske otpadne vode odvojeno od sanitarnih otpadnih voda. Oborinske vode Industrijske zone prikupljaju se u zatvoreni cijevni kanalizacijski sustav te odvođene u retencijski bazen ispod naselja Sv. Kuzam, a odatle se otvorenim kanalom ispuštaju u more i to u zapadnom dijelu naselja Bakar. Sanitarne otpadne vode prikupljaju se zatvorenim cijevnim sustavom kojim se dovode do biološkog uređaja za pročišćavanje (bio-disk) koji se nalazi uz retencijski bazen oborinskih voda. Odatle se pročišćene otpadne vode odvođene hidrotehničkim tunelom do upoja. Analizama podzemnog toka utvrđeno je da ove vode istječu obalnim izvorima u lučici Urinj. S obzirom na pročišćavanje voda te na dužinu podzemnog toka ove vode ne utječu na promjenu kvalitete obalnog mora. Sustav odvodnje sanitarnih otpadnih voda na području Grada Bakra je 0,43 km. Sustav odvodnje sanitarnih otpadnih voda na području Industrijske zone Kukuljanovo je 12,26 km. Sustav odvodnje mješovitih otpadnih voda na području Grada Bakra je 4,25 km. Sveukupna duljina kanalizacijske mreže je 16,94 km. Kapaciteti uređaja za pročišćavanje otpadnih voda: biodisk Sveti Kuzam (R 27) 1 000 ES i biodisk Kukuljanovo (R 29) 650 ES.

Na području Općine Kostrena i naselja Hreljin, Praputnjak, Krasica, Škrlevo i Kukuljanovo te Bakar u Gradu Bakru predviđena je postojećom radnom verzijom studijske dokumentacije izgradnja gotovo 73 kilometra novih kanalizacijskih cjevovoda i 21 kanalizacijska crpna stanica te 1 retencijski bazen i 2 kišna preljeva s istovremenom rekonstrukcijom oko 20 kilometra postojeće kanalizacije i oko 10 kilometara vodovoda. Gradnja uređaja drugog stupnja pročišćavanja, dimenzioniranog na 19.000

ekvivalent stanovnika (korisnika) previđena je u Kostreni. Izrađena je radna verzija Studije izvodljivosti za aglomeraciju Kostrena (Bakar-Kostrena) i Studija utjecaja za okoliš. Temeljni je to dio studijsko-projektne dokumentacije za prijavu sufinanciranja razvojnih zahvata gradnje i rekonstrukcije vodno-komunalne infrastrukture iz fondova Europske unije. Izrada je ugovorena u 2013. godini u vrijednosti od 535.500,00 HRK. Tijekom izrade Studije izvodljivosti, Studije utjecaja na okoliš i aplikacije za osiguranje bespovratnih sredstava iz EU fondova pojavile su se okolnosti na koje KD Vodovod i kanalizacija d.o.o. nije moglo utjecati i zbog kojih se privremeno prekinula izrada studijske dokumentacije. Tijekom 2020. godine ugovorena je izrada nove studije koja se planira završiti do 2023. godine kada bi trebalo započeti projektiranje čitavog sustava. Planirana izgradnja sustava se očekuje u periodu od 2025. godine do 2027. godine.

Slika 7. Prikaz odvodnje otpadnih voda na području Grada Bakra

Izvor: <https://www.mzoe.gov.hr/>, preuzeto 14. siječnja 2021. godine

Stanje s vodoopskrbom na području Grada Bakra još uvijek nije na zadovoljavajućoj razini iako se znatno poboljšalo u odnosu na prethodno razdoblje. I ondje gdje sustav postoji, zbog njegove dotrajalosti postoje veliki gubitci vode te problemi s osiguranjem potrebnih količina i kakvoće vode. Sektorski su ciljevi razvoj popravak postojećeg i izgradnja novih distribucijskih sustava kojima bi se povećala pokrivenost područja i cjelovitost sustava što je važno za podizanje razine sigurnosti opskrbe vodom. Trenutačno stanje sustava odvodnje otpadnih voda ne omogućuje zadovoljavajući standard življenja stanovništva i ne osigurava odgovarajuću zaštitu okoliša. Prema podacima još

uvijek velik dio stanovništva koristi septičke i sabirne jame. Gradu trebaju uređaji za pročišćavanje otpadnih voda.

3.5.4. Energetska, informacijska i komunikacijska infrastruktura

Najznačajniji elektroenergetski objekt na području Grada Bakra je trafostanica 400/220/110 kV Meline. Zbog značaja koji ima u elektroenergetskom sustavu regije i države spojena je nadzemnim vodovima na niz drugih trafostanica i izvora, koji svojim koridorima opterećuju i prostor Grada Bakra. Pored trafostanice 400/220/110 kV Meline, na području Grada nalazi se i trafostanica 110/35 kV Krasica, kapaciteta 2x4 (2x8) MVA, iz koje se 35 kV vodovima napaja distributivna elektroenergetska mreža, te privremena trafostanica 35/10(20) kV Mavrinci, kapaciteta 2x4 (2x8) MVA. Napajanje potrošača električnom energijom izvedeno je preko distributivne mreže 35 i 10 kV naponskog nivoa, osigurava kvalitetno napajanje i sadržava dovoljno rezervnog kapaciteta za potrebe povećane potrošnje postojećih potrošača, a i u većini slučaja je dovoljna za priključenje novih. Dodatni planovi za rekonstrukciju postojećih i izgradnju novih kapaciteta elektroenergetskog sustava vezani su za izgradnju autoceste Sv. Kuzam-Križišće i prijelaz na 20 kV mrežu. Na lokaciji postojeće, privremene trafostanice TS 35/10 (20) kV Mavrinci predviđa se izgradnja nove trafostanice TS 110/20 kV. Zbog potrebe napajanja kontaktne mreže na željezničkoj pruzi Zagreb-Rijeka sa 25 kV naponom predviđa se izgradnja trafostanice TS 110/25 kV Plase.

Telekomunikacijski promet je uspostavljen preko izgrađene telekomunikacijske infrastrukture: centrale, telekomunikacijske mreže i telefonskih priključaka koja zadovoljava potrebe građana.

Na području Grada Bakra djeluje pet poštanskih ureda - Kukuljanovo, Škrlevo, Krasica, Hreljin i Zlobin.

Prema podacima lokalnog distributera i koncesionara prirodnim plinom Energo d.o.o. Rijeka duljina plinovoda iznosi 10,3 km što se najvećim dijelom odnosi na srednjetačni (ST) plinovod u industrijskoj zoni Kukuljanovo. Područjem Bakra prolazi trasa magistralnog plinovoda za međunarodni transport Pula-Viškovo-Kamenjak-Delnice-Vrbovsko-Karlovac, magistralnog plinovoda Kamenjak-Kukuljanovo-Urinj-Omišalj te alternativna trasa magistralnog plinovoda za međunarodni transport Omišalj-Zlobin-Republika Slovenija. Priključak visokotlačnog plinovoda i opskrba prirodnim plinom potrošača u zoni Kukuljanovo i okolnih kućanstava izvršiti će se iz RS Kukuljanovo 1 i Kukuljanovo 2 na Kukuljanovu. Prostornim planom usvojeno je rješenje iz Urbanističkog plana uređenja radne zone R27 Kukuljanovo kojim se predviđa promjena trase magistralnog plinovoda na dijelu zone Kukuljanovo zbog prilagođavanja trase postojećim i planiranim sadržajima u zoni. Za opskrbu prirodnim plinom Grada Bakra predviđena je izgradnja dviju redukcijskih stanica – RS Bakar 1 (planirani kapacitet 1600 m³/h) i RS Bakar 2 (planirani kapacitet 1300 m³/h). Kapaciteti redukcijskih stanica predviđeni su za pokrivanje ukupnih potreba za grijanjem, pripremom potrošne tople vode i kuhanjem u domaćinstvima, te za opskrbu plinom građevina gospodarske namjene. Do realizacije koncepta plinifikacije Primorsko-goranske županije prirodnim plinom, izgradnja plinske distributivne mreže mora podržati prijelaznu mogućnost upotrebe zamjenskog plina. Za grijanje u kućanstvima Grada Bakra najviše se koristi drvo, a zatim EL lož ulje i električna energija. Od ostalih energenata koristi se UNP. Grad Bakar sudjeluje u projektima kojima je cilj sustavno gospodarenje energijom i na taj način potiče primjenu načela energetske učinkovitosti za objekte u svojem vlasništvu. Također podržava (potiče) primjenu obnovljivih izvora u proizvodnji toplinske/rashladne energije i financijski sudjeluje u realizaciji projekata fizičkih osoba (stanovništva).

Duljina naftovoda u prostoru Grada Bakra je oko 21 km. Duljina cjevovoda INA-e u prostoru Grada Bakra iznosi 12,7km. Područjem Grada Bakra prolazi međunarodni naftovod Omišalj-Sisak u duljini od oko 7,95 km) i JANAF-ov naftovod.

Sukladno prethodno navedenom, možemo zaključiti kako je Grad u cijelosti opskrbljena električnom energijom te sustavom telekomunikacija. U narednom periodu na Gradu je da sustave održava, po potrebi nadograđuje, a sve uz poštivanje mjera sigurnosti lokalnog stanovništva i sprečavanje nepoželjnog utjecaja na okoliš.

3.5.5. SWOT analiza – javna infrastruktura i digitalna transformacija

SWOT je akronim za Strengths (hrv. Snage), Weaknesses (hrv. Slabosti), Opportunities (hrv. Prilike) i Threats (hrv. Prijetnje). SWOT predstavlja tehniku i alat za analizu trenutačne situacije, odnosno unutarnje (snage i slabosti) i vanjske (prilike i prijetnje) okoline Grada. SWOT analiza – javna infrastruktura i digitalna transformacija se koristila u svrhu definiranja unutarnjih i vanjskih čimbenika koji su poslužili u određivanju strategije razvoja razumijevanjem postojećeg stanja i mogućnosti i objektivnijim određivanjem strateških ciljeva, prioriteta i mjera razvoja.

JAVNA INFRASTRUKTURA I DIGITALNA TRANSFORMACIJA	
SNAGE	SLABOSTI

<ul style="list-style-type: none"> • Grad ima prostorni plan uređenja i niz planova niže razine kojima je regulirao prostorno planiranje • Dobra prometna povezanost s ostatkom RH, odličan položaj na prometnim koridorima • Prometnice na području Grada udovoljavaju potrebama lokalnog stanovništva, veliki dio je rekonstruiran i nedavno asfaltiran • Sva naselja imaju izgrađen vodoopskrbni sustav • Dio linija javnog prijevoza prigradskog autobusnog prometa dobro organizirane • Područja naselja i Industrijske zone pokrivena su besplatnim gradskim prijevozom putem komunalnog društva u vlasništvu Grada • Osiguran je i besplatni prijevoz željeznicom • Značajna ulaganja u razvoj i unaprjeđenje javne infrastrukture u naseljima i području industrijske zone • Konstatna izrada projektne dokumentacije za nova ulaganja u infrastrukturu • Na području Grada ima 9 obilježenih biciklističkih staza s više od 160 kilometara • Na području Grada postoje Šetnica uz Potok duga 500 m, Šetnica Put gradine duga 1,6 km i edukativna staza Ponikve duga 8,5 km • U tijeku je projekt izgradnje pontonske šetnice u Bakru • U naselju Bakar osigurane su wifi lokacije za besplatni pristup internetu • Grad je u potpunosti opremljen električnom energijom i sustavom telekomunikacija • Postavljen dio infrastrukture (optika) koji je omogućio povezanost ključnih dionika na razini Grada 	<ul style="list-style-type: none"> • Grad Bakar nema izgrađen cjelovit kanalizacijski sustav (djelomično izgrađen sustav odvodnje u Ind. Zoni i gradu Bakru) • Gradu trebaju uređaj za pročišćavanje otpadnih voda • U Gradu nije provedena plinifikacija osim na području Industrijske zone • Jedan dio prometnica nije dostatne širine, ne postoje nogostupi, potreba za unaprjeđenjem kvaliteta • U naselju Bakar, u staroj jezgri nema javne garaže • Plaža u naselju Bakar nije uređena • Problemi oborinske odvodnje cesta • Linije prigradskog prijevoza u večernjim satima nisu adekvatno organizirane za potrebe radnika u Industrijskoj zoni s obzirom na radno vrijeme trgovačkih centara • Dio željeznice koji prolazi kroz Grad treba modernizirati, postojeća željeznička mreža nije u funkciji lokalnog javnog prijevoza • Postojeće biciklističke staze treba održavati, a pješačke staze povećati • Nedostaje besplatni internet u ostalim naseljima • Potreba značajna sredstva za održavanje i razvoj infrastrukture • Sporo rješavanje imovinsko-pravnih odnosa koji su preduvjet za ulaganja u izgradnju infrastrukture • Nedovoljna razina povezanost centra Grada i industrijske zone optičkom infrastrukturom, ali i ne postoji cjelovita povezanost optičke infrastrukture koja osigurava povezanost do kućnog praga (korisnika)
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja javne infrastrukture može se financirati iz fondova EU-a • Nova tehnologija za konkurentniju i 	<ul style="list-style-type: none"> • Kašnjenje u objavi natječaja s nacionalne razine za financiranje provedbe projekata

<p>učinkovitiju proizvodnju, produkciju ili izvedbu u prometu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja vodovodne i kanalizacijske mreže kroz korištenje PRR-a 	<ul style="list-style-type: none"> • Zakonska regulativa za provedbu i realizaciju određenih poslovnih ulaganja je složena, izmjene zakona su česte, a zakonski propisi međusobno neusklađeni • Neriješeni imovinsko-pravni poslovi te samo sporost u njihovom rješavanju • Prirodne nepogode koje uništavaju infrastrukturu • Globalna pandemija COVID-19 (koronavirusa) koja je usporila sve aktivnosti te donijela mnoge zabrane
--	---

4. RAZVOJNE POTREBE GRADA

SWOT analiza je u polju koje se odnosi na slabosti omogućila uvid u probleme s kojima se Grad suočava. Navedene su slabosti iskorištene kao temelj za utvrđivanje razvojnih potreba koje će biti rješavanje provedbom različitih mjera koje će biti opisane u nastavu ovog Plana razvoja. U nastavku su prikazane razvojne potrebe koje su identificirane za sektor gospodarstva, društvenih djelatnosti, zaštite okoliša i energetske učinkovitosti i javne infrastrukture.

RAZVOJNE POTREBE - GOSPODARSTVO
<ul style="list-style-type: none">• Nastaviti podupirati daljnji razvoj poduzetništva• Ojačati turizam kroz razvoj ponude, jačanje identiteta i brendiranje destinacije, stvaranje pretpostavki za razvoj posebnih oblika turizma te valorizaciju kulturne i prirodne baštine• Ojačati ljudske potencijale u poduzetništvu, poljoprivredi i ribarstvu• Nastaviti stvarati pretpostavke za očuvanje ribarske tradicije i daljnje poticanje razvoja ribarstva• Nastaviti pružati podršku daljnjem razvoju poljoprivrede
RAZVOJNE POTREBE – DRUŠTVENE DJELATNOSTI
<ul style="list-style-type: none">• Unaprijediti društvenu infrastrukturu (objekte za odgoj i obrazovanje, sport, rekreaciju, socijalnu skrb i skrb za starije osobe i ranjive skupine, kao i trgove, parkove, šetnice i druge objekte)• Ojačati kvalitetu pružanja javnih usluga kroz podršku ranjivim skupinama, osobama starije životne dobi, pružanje usluga iz spektra socijalne skrbi i druge aktivnosti• Nastaviti organizirati kulturna, društvena i druga događanja• Podizati svijest o zdravim navikama i zdravom načinu života
RAZVOJNE POTREBE – ZAŠTITA OKOLIŠA I ENERGETSKA UČINKOVITOST
<ul style="list-style-type: none">• Očuvati more, morsku obalu, prirodu, okoliš i bioraznolikost• Osigurati zelenu tranziciju kroz provedbu infrastrukturnih ulaganja u području otpada, energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije• Podizati svijest građana o važnosti korištenja obnovljivih izvora energije, povećanju energetske učinkovitosti, odvajanju otpada i smanjenju količine proizvedenog otpada
RAZVOJNE POTREBE – JAVNA INFRASTRUKTURA
<ul style="list-style-type: none">• Unaprijediti javnu infrastrukturu (plinifikacija, uređenje groblja, parkirališta, kanalizacije i slično)• Omogućiti digitalnu transformaciju gradske uprave i građana kroz provedbu infrastrukturnih ulaganja i mekih mjera

5. STRATEGIJA RAZVOJA GRADA

Vizija sadrži prikaz željenog i ciljanog stanja područja Grada te daje odgovor na pitanje gdje se Grad Bakar vidi u budućnosti:

Gospodarsko i razvojno središte Hrvatskog primorja, Grad turizma, tradicije, kulture, sporta te zadovoljnih i sigurnih građana

5.1. Razvojni ciljevi, prioriteti i mjere

Razvojni ciljevi Grada Bakra predstavljaju skup mjerljivih, jasno formuliranih i međusobno sukladnih ishoda koji proizlaze iz analize područja. Odgovor su na prethodno identificirane potrebe te usmjereni na dostizanje ciljanog stanja prikazanoga u viziji. Za potrebe provedbe Plana razvoja Grada Bakra identificirana su četiri cilja, 13 prioriteta i 60 mjera koji su prikazani i opisani u nastavku.

CILJ 1 – Osigurati konkurentno i održivo gospodarstvo temeljeno na poduzetništvu, turizmu te poljoprivredi i ribarstvu	<p>Prioritet 1.1 - Poticanje daljnjeg razvoja poduzetništva Mjera 1.1.1. - Ulaganje u poslovne i poduzetničke zone te podizanje njihove konkurentnosti Mjera 1.1.2. - Privlačenje domaćih i stranih investitora u poslovne zone Mjera 1.1.3. - Osnivanje/pokretanje poduzetničkog inkubatora Mjera 1.1.4. - Jačanje suradnje Grada sa gospodarskim subjektima i poduzetničkim potpornim institucijama Mjera 1.1.5. - Pružanje podrške u vidu Programa poticanja razvoja poduzetništva</p> <p>Prioritet 1.2. - Poticanje razvoja turizma Mjera 1.2.1. - Razvoj turističke ponude i sadržaja te posebnih oblika turizma Mjera 1.2.2. - Stvaranje poticajnog okruženja za provedbu infrastrukturnih i drugih ulaganja u turizmu Mjera 1.2.3. - Uređenje plaža i pratećih sadržaja Mjera 1.2.4. - Turistička valorizacija i zaštita prirodne i kulturne baštine Mjera 1.2.5. - Ulaganje u edukacije osoba koje se bave turizmom te poticanje na međusobnu suradnju</p> <p>Prioritet 1.3 - Očuvanje ribarske tradicije i poticanje razvoja poljoprivrede Mjera 1.3.1 - Poticanje poljoprivredne proizvodnje i razvoj poljoprivrednih proizvoda Mjera 1.3.2. - Ulaganje i poticanje razvoja stočarstva, lova i</p>
---	---

	<p>pčelarstva Mjera 1.3.3. - Ulaganja u malu ribarsku infrastrukturu i poticanje očuvanja ribarske djelatnosti</p>
<p>CILJ 2 – Unaprijediti kvalitetu života zajednice jačanjem društvenih djelatnosti i ljudskih kapaciteta</p>	<p>Prioritet 2.1. - Unaprjeđenje društvene infrastrukture Mjera 2.1.1. - Obnova, izgradnja, opremanje i modernizacija objekata u sektoru odgoja, obrazovanja i ostalih društvenih djelatnosti Mjera 2.1.2. Obnova, izgradnja i opremanje objekata u sektoru socijalne skrbi Mjera 2.1.3. - Izgradnja/rekonstrukcija i opremanje domova kulture Mjera 2.1.4. - Izgradnja nove i održavanje postojeće infrastrukture za sportske i rekreativne aktivnosti, te nabava opreme Mjera 2.1.5. Obnova trgova i parkova i javnih zelenih površina Mjera 2.1.6. Izgradnja/rekonstrukcija i opremanje vatrogasnih domova te nabava potrebne opreme Mjera 2.1.7. - Uređenje prostora za smještaj muzeja i postavu muzejske zbirke</p> <p>Prioritet 2.2. - Poboljšanje kvalitete života i dostupnosti javnih usluga Mjera 2.2.1. - Organizacija javnih, društvenih i kulturnih događanja i priredbi Mjera 2.2.2. - Provođenje i unapređenje programa i usluga u odgoju, obrazovanju, sportu i rekreaciji Mjera 2.2.3. - Nastaviti s provedbom i unaprjeđenjem postojećih programa zdravstvene zaštite i socijalne skrbi te poticati razvoj volonterstva i poboljšati uvjete života osoba starije životne dobi i ranjivih skupina Mjera 2.2.4. Podizati svijest građana o značenju prevencije i zdravog načina života Mjera 2.2.5. Sufinanciranje nabave radnih bilježnica i školskog materijala, stipendiranje učenika i studenata i drugi oblici sufinanciranja i potpore u sektoru</p> <p>Prioritet 2.3 - Zaštita i valorizacija kulturne i prirodne baštine na području Grada Mjera 2.3.1. - Obnova, valorizacija i revitalizacija stare gradske jezgre Mjera 2.3.2. - Očuvanje i obnova materijalne i nematerijalne kulturno-spomeničke baštine Grada Mjera 2.3.3. - Uvođenje sustava upravljanja kulturnim dobrima Mjera 2.3.4. - Očuvanje i obnova prirodne baštine Grada</p> <p>Prioritet 2.4. - Unapređenje rada javne gradske uprave Mjera 2.4.1. - Daljnja digitalna transformacija rada javne gradske uprave i informiranje građana Mjera 2.4.2. - Jačanje kapaciteta zaposlenika gradske uprave</p>

	posebno u području pripreme i provedbe EU projekata
CILJ 3 - Poboljšati zaštitu okoliša, prirode i bioraznolikosti na području Grada s ciljem ostvarivanja zelene tranzicije	<p>Prioritet 3.1. - Uvođenje mjera za zaštitu okoliša, prirode i bioraznolikosti</p> <p>Mjera 3.1.1. - Provođenje mjera i ispitivanje kvalitete zraka, mora i kakvoće vode</p> <p>Mjera 3.1.2. - Očuvanje mora i morske obale</p> <p>Mjera 3.1.3. - Ekološke akcije čišćenja okoliša</p> <p>Mjera 3.1.4. - Uvođenje nadzora djelovanja i modernizacije poslovanja u skladu sa suvremenim ekološkim standardima i dostupnom tehnologijom</p> <p>Mjera 3.1.5. - Edukacija i informiranje građana o provođenju mjera zaštite okoliša, prirode i bioraznolikosti</p> <p>Prioritet 3.2. - Uspostava sustava održivog gospodarenja otpadom</p> <p>Mjera 3.2.1. - Izgradnja reciklažnog dvorišta</p> <p>Mjera 3.2.2. - Sanacija postojećih divljih deponija</p> <p>Mjera 3.2.3. - Izgradnja odlagališta biljnog otpada-kompostane</p> <p>Mjera 3.2.4. - Uspostava deponija građevinskog materijala</p> <p>Mjera 3.2.5. - Nabava mehanizacije i opreme za učinkovito gospodarenje otpadom</p> <p>Mjera 3.2.6. - Edukacija građana o važnosti i koristi odvajanja otpada i uporabi</p> <p>Prioritet 3.3 - Provođenje mjera energetske učinkovitosti i OIE</p> <p>Mjera 3.3.1. - Energetska obnova javnih zgrada/institucija</p> <p>Mjera 3.3.2. - Energetska obnova rasvjete u zgradama javne namjene</p> <p>Mjera 3.3.3. - Provođenje mjera energetske učinkovitosti i OIE u prometu</p> <p>Mjera 3.3.4. - Provođenje mjera energetske učinkovitosti i OIE u gospodarstvu</p> <p>Mjera 3.3.5. - Energetska obnova obiteljskih kuća i višestambenih zgrada i korištenje ekoloških energenata</p> <p>Mjera 3.3.6. - Edukacija i informiranje građana o Enu i OIE</p> <p>Prioritet 3.4 - Ulaganja u sustav civilne zaštite kao odgovor na epidemije i katastrofe</p> <p>Mjera 3.4.1. - Uspostava i jačanje lokalnog djelovanja u civilnoj zaštiti za potrebe uspješnog odgovora na prirodne katastrofe i pandemije</p>
CILJ 4 - Poboljšati javnu infrastrukturu i digitalnu transformaciju Grada	<p>Prioritet 4.1. - Unapređenje javne infrastrukture i pametna rješenja</p> <p>Mjera 4.1.1. - Izgradnja/rekonstrukcija cestovne infrastrukture, nogostupa i prometne signalizacije (uključujući elektroničku komunikacijsku infrastrukturu i ostalu podzemnu infrastrukturu)</p>

	<p>Mjera 4.1.2. - Izgradnja/rekonstrukcija biciklističkih i pješačkih staza</p> <p>Mjera 4.1.3. - Izgradnja, obnova i uređenje groblja i parkirališnih mjesta oko groblja</p> <p>Mjera 4.1.4. - Rekonstrukcija, modernizacija i izgradnja vodoopskrbnog sustava</p> <p>Mjera 4.1.5. - Izgradnja sustava odvodnje otpadnih i oborinskih voda</p> <p>Mjera 4.1.6. - Plinifikacija</p> <p>Mjera 4.1.7. - Izgradnja/rekonstrukcija i modernizacija željezničke infrastrukture i prateće infrastrukture</p> <p>Mjera 4.1.8. - Izgradnja luke nautičkog turizma i zimovališta za plovila lokalnog stanovništva</p> <p>Mjera 4.1.9. - Izgradnja i obnova energetske-komunikacijske infrastrukture</p> <p>Mjera 4.1.10. - Ulaganje u digitalnu transformaciju</p> <p>Prioritet 4.2. – Unapređenje stambenih uvjeta građana</p> <p>Mjera 4.2.1. - Subvencioniranje stanogradnje</p>
--	---

5.2. Opis mjera

U nastavku je prikazan opis mjera koje su identificirane unutar pojedinih ciljeva i prioriteta. Za svaku su mjeru ukratko opisane aktivnosti koje će se unutar iste provoditi, kao i ciljane skupine. Krajnji korisnici svim mjerama su lokalno stanovništvo i drugi dionici koji dolaze na područje Grada.

CILJ 1 – Osigurati konkurentno i održivo gospodarstvo temeljeno na poduzetništvu, turizmu te poljoprivredi i ribarstvu

Prioritet 1.1 - Poticanje daljnjeg razvoja poduzetništva

Mjera 1.1.1. - Ulaganje u poslovne i poduzetničke zone te podizanje njihove konkurentnosti

Aktivnosti: Obuhvaćaju infrastrukturna ulaganja i popratne aktivnosti namijenjene povećanju postojećih kapaciteta u poslovne infrastrukture na području Grada te poboljšanju njihove kvalitete.

Ciljana skupina: Grad Bakar, poduzetničke potporne institucije, poduzetnici (iz svih sektora), start-up-ovi i druge organizacije

Mjera 1.1.2. - Privlačenje domaćih i stranih investitora u poslovne zone

Aktivnosti: Obuhvaćaju provedbu svih vrsta mekih mjera namijenjenih privlačenju investitora u poslovne zone na području Grada i pružanju podrške u njihovom poslovanju.

Ciljana skupina: Grad Bakar, lokalne poduzetničke potporne institucije, poduzetnici (iz svih sektora), start-up-ovi i druge organizacije

Mjera 1.1.3. - Osnivanje/pokretanje poduzetničkog inkubatora

Aktivnosti: Obuhvaćaju infrastrukturno ulaganje u uređenje poduzetničkog inkubatora koji će biti specijaliziran za različite sektore. Infrastrukturna ulaganja provode se u kombinaciji s pripadajućim mekim mjerama koje služe za pokretanje inkubatora te daljnje poslovanje i provedbu aktivnosti.

Ciljana skupina: Grad Bakar, lokalne poduzetničke potporne institucije, poduzetnici (iz svih sektora), start-upovi i druge organizacije

Mjera 1.1.4. - Jačanje suradnje Grada sa gospodarskim subjektima i poduzetničkim potpornim institucijama

Aktivnosti: Obuhvaća aktivnosti organizacije sastanaka, studijskih putovanja, zajedničko sudjelovanje u pripremi i provedbi projekata te druge aktivnosti kojima se uspostavlja i jača suradnja Grada, gospodarskih subjekata i poduzetničkih potpornih institucija.

Ciljana skupina: Grad Bakar, lokalne poduzetničke potporne institucije, poduzetnici (iz svih sektora), start-upovi, organizacije civilnoga društva i druge organizacije

Mjera 1.1.5. - Pružanje podrške u vidu Programa poticanja razvoja poduzetništva

Aktivnosti: Obuhvaćaju pripremu i provedbu različitih (dopuštenih) programa potpora i poticaja za poduzetnike na području Grada.

Ciljana skupina: Grad Bakar, lokalne poduzetničke potporne institucije, poduzetnici (iz svih sektora), start-upovi i druge organizacije

Prioritet 1.2. - Poticanje razvoja turizma

Mjera 1.2.1. - Razvoj turističke ponude i sadržaja te posebnih oblika turizma

Aktivnosti: Obuhvaća aktivnosti, projekte i programe kojima se dodatno razvija turizam na području Grada, posebice ističu njegovi turistički aduti, vrši brendiranje i promocija destinacije te podržava razvoj posebnih oblika turizma koji nisu isključivo naslonjeni na turistički proizvod „Sunce i more“

Ciljana skupina: Grad Bakar, Turistička zajednica Grada Bakra, LAG, LAGUR, udruge u društvenim djelatnostima i drugi dionici u sektoru turizma

Mjera 1.2.2. - Stvaranje poticajnog okruženja za provedbu infrastrukturnih i drugih ulaganja u turizmu

Aktivnosti: Obuhvaća aktivnosti Grada i drugih lokalnih dionika u turizmu kojima se stvara povoljno okruženje za privlačenje investitora iz sektora turizma kako bi svoja ulaganja provodili na području Grada te jačanje njihovih kapaciteta za prijavu projekata izgradnje smještajnih kapaciteta

na različite izvore financiranja, uključujući fondove EU-a.

Ciljana skupina: Grad Bakar, Turistička zajednica Grada Bakra, LAG, LAGUR i drugi dionici u sektoru turizma

Mjera 1.2.3. - Uređenje plaža i pratećih sadržaja

Aktivnosti: Obuhvaća infrastrukturna ulaganja u uređenje plaža na području Grada, kao i popratne infrastrukture koja uključuje sanitarne čvorove, šetnice, parkirališta i druge objekte

Ciljana skupina: Grad Bakar, Turistička zajednica Grada Bakra i drugi dionici u sektoru turizma

Mjera 1.2.4. - Turistička valorizacija i zaštita prirodne i kulturne baštine

Aktivnosti: Obuhvaća razvoj programa i projekata koji imaju za cilj valorizirati turističku i kulturnu baštinu na području Grada (označavanje, uređenje i opremanje kulturnih objekata, poučne staze, uspostava lanaca opskrbe i suradnje s lokalnim dobavljačima i OPG-ovima, organizacija manifestacija i događanja koje valoriziraju kulturnu i prirodnu baštinu i druge aktivnosti).

Ciljana skupina: Grad Bakar, Turistička zajednica Grada Bakra, LAG, LAGUR, organizacije civilnoga društva u području kulture i turizma i drugi dionici u sektoru kulture i turizma

Mjera 1.2.5. - Ulaganje u edukacije osoba koje se bave turizmom te poticanje na međusobnu suradnju

Aktivnosti: Obuhvaća razvoj programa, projekata, stipendija i drugih aktivnosti koji imaju za cilj ojačati kapacitete svih dionika u turizmu na području Grada kroz provedbu različitih edukacija, razmjenu dobre prakse, znanja i iskustava, kao i kroz aktivnosti umrežavanja različitih dionika.

Ciljana skupina: Grad Bakar, Turistička zajednica Grada Bakra, LAG, LAGUR, organizacije civilnoga društva u području turizma i drugi dionici u sektoru turizma

Prioritet 1.3 - Očuvanje ribarske tradicije i poticanje razvoja poljoprivrede

Mjera 1.3.1 - Poticanje poljoprivredne proizvodnje i razvoj poljoprivrednih proizvoda

Aktivnosti: Razvoj projekata i programa podrške ulaganjima u sektoru poljoprivrede (izgradnja, opremanje i druge aktivnosti).

Ciljana skupina: Grad Bakar, OPG-ovi i ostali poduzetnici u poljoprivredi, LAG

Mjera 1.3.2. - Ulaganje i poticanje razvoja stočarstva, lova i pčelarstva

Aktivnosti: Razvoj projekata i programa podrške ulaganjima u sektoru stočarstva, lova i pčelarstva (izgradnja, opremanje i druge aktivnosti).

Ciljana skupina: Grad Bakar, OPG-ovi i ostali poduzetnici i dionici u navedenim sektorima, LAG

Mjera 1.3.3. - Ulaganja u malu ribarsku infrastrukturu i poticanje očuvanja ribarske djelatnosti

Aktivnosti: Obuhvaća provedbu malih infrastrukturnih ulaganja u području ribarske infrastrukture na području Grada, kao i razvoj i provedbu programa i aktivnosti podrške ulaganjima u navedenom

sektoru.

Ciljana skupina: Grad Bakar, LAGUR, ribari, OPG-ovi i ostali poduzetnici i dionici u sektoru ribarstva

CILJ 2 – Unaprijediti kvalitetu života zajednice jačanjem društvenih djelatnosti i ljudskih kapaciteta

Prioritet 2.1. - Unaprjeđenje društvene infrastrukture

Mjera 2.1.1. - Obnova, izgradnja, opremanje i modernizacija objekata u sektoru odgoja, obrazovanja i ostalih društvenih djelatnosti

Aktivnosti: Obuhvaća provedbu infrastrukturnih ulaganja za izgradnju, rekonstrukciju i obnovu osnovnih i drugih škola, učilišta i drugih obrazovnih ustanova, kao i vrtića, knjižnice i drugih objekata

Ciljana skupina: Grad Bakar, ustanove i druge organizacije u sektoru odgoja, obrazovanja, zdravstvene i socijalne skrb

Mjera 2.1.2 Obnova, izgradnja i opremanje objekata u sektoru socijalne skrbi

Aktivnosti: Obuhvaća provedbu infrastrukturnih ulaganja za izgradnju, rekonstrukciju i obnovu domova za starije te drugih objekata koji služe pružanju deinstitutionaliziranih usluga, zdravstvene i socijalne skrbi

Ciljana skupina: Grad Bakar, ustanove i druge organizacije u zdravstvene i socijalne skrbi

Mjera 2.1.3. - Izgradnja/rekonstrukcija i opremanje domova kulture

Aktivnosti: Obuhvaća provedbu infrastrukturnih ulaganja za izgradnju, rekonstrukciju, obnovu i opremanje domova kulture na području Grada

Ciljana skupina: Grad Bakar, ustanove i druge organizacije u sektoru kulture i vezanih djelatnosti

Mjera 2.1.4. - Izgradnja nove i održavanje postojeće infrastrukture za sportske i rekreativne aktivnosti te nabava opreme

Aktivnosti: Obuhvaća provedbu infrastrukturnih ulaganja za izgradnju, rekonstrukciju, obnovu i opremanje sportskih dvorana, igrališta i drugih sportskih i rekreacijskih objekata na području Grda

Ciljana skupina: Grad Bakar, ustanove i druge organizacije u sektoru sporta i rekreacije

Mjera 2.1.5. Obnova trgova i parkova i javnih zelenih površina

Aktivnosti: Obuhvaća provedbu ulaganja koja se odnose na obnovu gradskih trgova te održavanje, širenje i obnovu zelenih površina

Ciljana skupina: Grad Bakar, Turistička zajednica, djeca, stanovnici, turisti, posjetitelji (šira zajednica)

Mjera 2.1.6. Izgradnja/rekonstrukcija i opremanje vatrogasnih domova te nabava potrebne opreme

Aktivnosti: Obuhvaća provedbu ulaganja izgradnje, rekonstrukcije i opremanja vatrogasnog doma na području Grada, kao i nabavu opreme za vatrogasnu zajednicu i DVD

Ciljana skupina: Grad Bakar, Vatrogasna zajednica Grada Bakra, DVD

Mjera 2.1.7. Uređenje prostora za smještaj muzeja i postavu muzejske zbirke

Aktivnosti: Obuhvaća provedbu ulaganja koja se obnovu/uređenje i opremanje muzejskog prostora na području Grada te stvaranja uvjeta za postavljanje muzejske građe

Ciljana skupina: Grad Bakar, ustanove u kulturi i druge organizacije u sektoru

Prioritet 2.2. - Poboljšanje kvalitete života i dostupnosti javnih usluga

Mjera 2.2.1. - Organizacija javnih, društvenih i kulturnih događanja i priredbi

Aktivnosti: Obuhvaća provedbu projekata, programa i drugih javnih, društvenih i kulturnih aktivnosti karakterističnih za područje Grada

Ciljana skupina: Grad Bakar, TZ Grada Bakra, ostale organizacije iz javnog, privatnog i civilnog sektora

Mjera 2.2.2. - Provođenje i unapređenje programa u odgoju, obrazovanju, sportu i rekreaciji

Aktivnosti: Obuhvaća projekte i aktivnosti kojima se promoviraju, unaprjeđuju i razvijaju programi u sportu i rekreaciji za sobe svake životne dobi

Ciljana skupina: Grad Bakar, sportska i rekreacijska društva, LAG, obrazovne i odgojne institucije, organizacije civilnoga društva i drugi dionici u sektoru

Mjera 2.2.3. - Nastaviti s provedbom i unaprjeđenjem postojećih programa zdravstvene zaštite i socijalne skrbi te poticati razvoj volonterstva i poboljšati uvjete života osoba starije životne dobi i ranjivih skupina

Aktivnosti: Obuhvaća provedbu aktivnosti, programa i projekata i pružanje usluga u sektoru socijalne skrbi, zdravstva (na primjer, provedba besplatnih preventivnih pregleda i slično), kao i rad sa osobama starije životne dobi i ranjivim skupinama

Ciljana skupina: Grad Bakar, organizacije civilnoga društva, lokalno stanovništvo i drugi dionici u navedenim sektorima

Mjera 2.2.4. Podizati svijest građana o značenju prevencije i zdravog načina života

Aktivnosti: Obuhvaća organizaciju događanja, provedbu projekata i suradnji te druge aktivnosti kojima se podiže svijest građana o prevenciji i zdravlju te zdravom načinu života

Ciljana skupina: Grad Bakar, organizacije civilnoga društva i drugi dionici u području zdravlja i sporta

Mjera 2.2.5. Sufinanciranje nabave radnih bilježnica i školskog materijala, stipendiranje učenika i studenata i drugi oblici sufinanciranja i potpore u sektoru

Aktivnosti: Uključuje nabavu i distribuciju radnih bilježnica i školskih materijala učenicima,

provedbu programa stipendiranja učenika i studenata, sufinanciranje ekonomske cijene vrtića, produženog boravka u školama i druge srodne aktivnosti

Ciljana skupina: Grad Bakar, organizacije u sektoru odgoja i obrazovanja, studenti, djeca, učenici i drugi dionici

Prioritet 2.3 - Zaštita i valorizacija kulturne i prirodne baštine na području Grada

Mjera 2.3.1. - Obnova, valorizacija i revitalizacija stare gradske jezgre

Aktivnosti: Uključuje obnovu stare gradske jezgre (Kaštela, Turske kuće, trga Plačice i drugih objekata) te aktivnosti kojima će se ona valorizirati u svrhu svakodnevnog života, ali i za potrebe turizma.

Ciljana skupina: Grad Bakar, Turistička zajednica, organizacije civilnoga društva u sektoru kulture, drugi dionici

Mjera 2.3.2. - Očuvanje i obnova materijalne i nematerijalne kulturno-spomeničke baštine Grada

Aktivnosti: Uključuje aktivnosti kojima se sprječava uništenje te se vrši zaštita kulturno-spomeničke baštine Grada (infrastrukturna ulaganja i tzv. meke mjere)

Ciljana skupina: Grad Bakar

Mjera 2.3.3. - Uvođenje sustava upravljanja kulturnim dobrima

Aktivnosti: Uključuje identifikaciju i uvođenje metodologije i e-sustava upravljanja kulturnim dobrima na području Grada te osnivanje organizacije u kulturi koja bi upravljala kulturnim dobrima

Ciljana skupina: Grad Bakar, Turistička zajednica, organizacije civilnoga društva u sektoru kulture

Mjera 2.3.4. - Očuvanje i obnova prirodne baštine Grada

Aktivnosti: Uključuje ulaganja u infrastrukturu i opremanje područja i lokacija na kojima se nalazi prirodna baština

Ciljana skupina: Grad Bakar, Turistička zajednica, lovačka društva, GKD Dobra i drugi

Prioritet 2.4. - Unapređenje rada javne gradske uprave

Mjera 2.4.1. - Daljnja digitalna transformacija rada javne gradske uprave i informiranje građana

Aktivnosti: Uključuje prelazak na nove tehnologije, daljnji razvoj i pružanje e-usluga, digitalizaciju dokumentacije i rada gradske uprave i aktivnosti informiranja građana o istima.

Ciljana skupina: Grad Bakar

Mjera 2.4.2. - Jačanje kapaciteta zaposlenika gradske uprave posebno u području pripreme i provedbe EU projekata

Aktivnosti: Uključuje obuku, usavršavanje i osposobljavanje zaposlenika gradske uprave u svim područjima s naglaskom na pripremi i provedbi projekata financiranih iz fondova EU-a

Ciljana skupina: Grad Bakar

CILJ 3 - Poboljšati zaštitu okoliša na području Grada s ciljem ostvarivanja zelene tranzicije

Prioritet 3.1. - Uvođenje mjera za zaštitu okoliša

Mjera 3.1.1. - Provođenje mjera i ispitivanje kvalitete zraka, mora i kakvoće vode

Aktivnosti: Uključuje redovito mjerenje i ispitivanje kakvoće zraka, mora i vode

Ciljana skupina: Grad Bakar, Nastavni zavod za javno zdravstvo

Mjera 3.1.2. - Očuvanje mora i morske obale

Aktivnosti: Uključuje organizaciju i provedbu akcija i projekata za zaštitu mora i morske obale, uključujući akcije čišćenja

Ciljana skupina: Grad Bakar, Sportsko ribolovno društvo, organizacije civilnoga društva u sektoru okoliša, lokalno stanovništvo, LAGUR, SPD LUBEN, Pomorska škola Bakar i drugi dionici

Mjera 3.1.3. - Ekološke akcije čišćenja okoliša

Aktivnosti: Uključuje organizaciju i provedbu akcija čišćenja okoliša te jezera

Ciljana skupina: Grad Bakar, LAG, organizacije civilnoga društva u sektoru okoliša, lokalno stanovništvo i drugi dionici

Mjera 3.1.4. - Uvođenje nadzora djelovanja i modernizacije poslovanja u skladu sa suvremenim ekološkim standardima i dostupnom tehnologijom

Aktivnosti: Prelazak na elektroničko poslovanje i digitalna transformacija poslovanja Grada, uvođenje mjera uštede električne energije i drugih resursa

Ciljana skupina: Grad Bakar

Mjera 3.1.5. - Edukacija i informiranje građana o provođenju mjera zaštite okoliša, prirode i bioraznolikosti

Aktivnosti: Uključuje obuku, usavršavanje i osposobljavanje te provedbu kampanja za građane o važnosti zaštite okoliša, prirode i bioraznolikosti i njihova očuvanja

Ciljana skupina: Grad Bakar, organizacije civilnoga društva u sektoru okoliša, prirode i drugih vezanih djelatnosti, LAG, LAGUR te druge organizacije i pojedinci koji se bave ovom temom

Prioritet 3.2. - Uspostava sustava održivog gospodarenja otpadom

Mjera 3.2.1. - Izgradnja reciklažnog dvorišta

Aktivnosti: Uključuje infrastrukturno ulaganje u izgradnju i opremanje reciklažnog dvorišta na području Grada

Ciljana skupina: Grad Bakar, KD Čistoća d.o.o. Rijeka

Mjera 3.2.2. - Sanacija postojećih divljih deponija

Aktivnosti: Uključuje aktivnosti kojima će se izvršiti detekcija novih divljih deponija te će se sanirati prethodno detektirani, kao i novodetektirani divlji deponiji otpada na području Grada

Ciljana skupina: Grad Bakar, organizacije civilnoga društva u sektoru okoliša, prirode i drugih vezanih djelatnosti te druge organizacije i pojedinci koji se bave ovom temom

Mjera 3.2.3. - Izgradnja odlagališta biljnog otpada-kompostane

Aktivnosti: Uključuje infrastrukturno ulaganje u izgradnju i opremanje kompostane na području Grada

Ciljana skupina: Grad Bakar, KD Čistoća d.o.o. Rijeka

Mjera 3.2.4. - Uspostava deponija građevinskog materijala

Aktivnosti: Uključuje izgradnju, opremanje i pokretanje deponija za odlaganje građevinskog materijala kako bi se spriječilo odlaganje na divljim deponijima

Ciljana skupina: Grad Bakar

Mjera 3.2.5. - Nabava mehanizacije i opreme za učinkovito gospodarenje otpadom

Aktivnosti: Uključuje nabavu opreme (spremnici i druga oprema) i vozila za potrebe gospodarenja otpadom

Ciljana skupina: Grad Bakar, KD Čistoća d.o.o. Rijeka, komunalno društvo

Mjera 3.2.6. - Edukacija građana o važnosti i koristi odvajanja otpada i uporabi

Aktivnosti: Uključuje obuku, usavršavanje i osposobljavanje te provedbu kampanja za građane o važnosti odvajanja otpada i vezanim temama

Ciljana skupina: Grad Bakar, organizacije civilnoga društva u sektoru okoliša, prirode i drugih vezanih djelatnosti, KD Čistoća d.o.o. Rijeka te druge organizacije i pojedinci koji se bave ovom temom

Prioritet 3.3 - Provođenje mjera energetske učinkovitosti i OIE

Mjera 3.3.1. - Energetska obnova javnih zgrada/institucija

Aktivnosti: Uključuje infrastrukturna ulaganja i opremanje javnih zgrada s ciljem podizanja razine energetske učinkovitosti (ovojnice, grijanje/hlađenje, zamjena rasvjetnih tijela i slično) te prelazak

na okolišno prihvatljivije energente

Ciljana skupina: Grad Bakar i ostali vlasnici javnih zgrada na području Grada

Mjera 3.3.2. - Energetska obnova rasvjete u zgradama javne namjene

Aktivnosti: Uključuje zamjenu rasvjetnih tijela i prelazak na energetske učinkovite rasvjete u zgradama javne namjene

Ciljana skupina: Grad Bakar, vlasnici, suvlasnici i korisnici prostora koji se nalaze u zgradama javne namjene

Mjera 3.3.3. - Provođenje mjera energetske učinkovitosti i OIE u prometu

Aktivnosti: Uključuje uvođenje inteligentnih sustava upravljanja u prometu, postavljanje punionica za električna vozila i druge intervencije u siguran i čist promet

Ciljana skupina: Grad Bakar, Industrijska zona Bakar d.o.o., poduzetnici i drugi dionici

Mjera 3.3.4. - Provođenje mjera energetske učinkovitosti i OIE u gospodarstvu

Aktivnosti: Uključuje poticanje ulaganja poduzetnika u prelazak na obnovljive izvore energije i povećanje energetske učinkovitosti (ulaganja u infrastrukturu i opremanje)

Ciljana skupina: Poduzetnici s područja Grada

Mjera 3.3.5. - Energetska obnova obiteljskih kuća i višestambenih zgrada i korištenje ekoloških energenata

Aktivnosti: Uključuje infrastrukturna ulaganja i opremanje obiteljskih kuća i višestambenih zgrada s ciljem podizanja razine energetske učinkovitosti (ovojnice, grijanje/hlađenje, zamjena rasvjetnih tijela i slično) te prelazak na okolišno prihvatljivije energente

Ciljana skupina: Građani vlasnici obiteljskih kuća i suvlasnici višestambenih zgrada na području Grada

Mjera 3.3.6. - Edukacija i informiranje građana o Enu i OIE

Aktivnosti: Uključuje obuku, usavršavanje i osposobljavanje te provedbu kampanja za građane o važnosti energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije

Ciljana skupina: Grad Bakar, organizacije civilnoga društva u sektoru energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije i drugih vezanih djelatnosti, LAG, LAGUR te druge organizacije i pojedinci koji se bave ovom temom

Prioritet 3.4 - Ulaganja u sustav civilne zaštite kao odgovor na epidemije i katastrofe

Mjera 3.4.1. - Uspostava i jačanje lokalnog djelovanja u civilnoj zaštiti za potrebe uspješnog odgovora na prirodne katastrofe i pandemije

Aktivnosti: Uključuje obuku, usavršavanje i osposobljavanje te provedbu kampanja za građane o

važnosti zaštite okoliša, prirode i bioraznolikosti i njihova očuvanja

Ciljana skupina: Grad Bakar, DVD, organizacije civilnoga društva i dugi dionici u civilnoj zaštiti

CILJ 4 - Poboljšati javnu infrastrukturu i digitalnu transformaciju Grada

Prioritet 4.1. - Unapređenje javne infrastrukture i pametna rješenja

Mjera 4.1.1. - Izgradnja/rekonstrukcija cestovne infrastrukture, nogostupa i prometne signalizacije (uključujući elektroničku komunikacijsku infrastrukturu i ostalu podzemnu infrastrukturu)

Aktivnosti: Uključuje infrastrukturna ulaganja u prometu s ciljem unaprjeđenja cestovne infrastrukture na području Grada, kao i izgradnju nogostupa, postavljanje signalizacije te elektroničku komunikacijsku i ostalu potrebnu infrastrukturu

Ciljana skupina: Grad Bakar, Županijska uprava za ceste, Hrvatske ceste d.o.o. te ostali relevantni dionici

Mjera 4.1.2. - Izgradnja/rekonstrukcija biciklističkih i pješačkih staza

Aktivnosti: Uključuje infrastrukturna ulaganja u izgradnju i rekonstrukciju biciklističkih te pješačkih staza i pripadajuće infrastrukture te postavljanje signalizacije

Ciljana skupina: Grad Bakar, LAG, Turistička zajednica

Mjera 4.1.3. - Izgradnja, obnova i uređenje groblja i parkirališnih mjesta oko groblja

Aktivnosti: Uključuje infrastrukturna ulaganja u obnovu i uređenje groblja, kao i pripadajućeg parkirališta

Ciljana skupina: Grad Bakar, Gradsko komunalno društvo "DOBRA"

Mjera 4.1.4. - Rekonstrukcija, modernizacija i izgradnja vodoopskrbnog sustava

Aktivnosti: Uključuje infrastrukturna ulaganja u izgradnju novih i održavanje postojećih vodovodnih ogranaka i infrastrukture, izradu projektno-tehničke dokumentacije, unaprjeđenje postojećeg sustava i druge vezane aktivnosti

Ciljana skupina: Grad Bakar, KD Vodovod i kanalizacija d.o.o., Hrvatske vode d.o.o.

Mjera 4.1.5. - Izgradnja sustava odvodnje otpadnih i oborinskih voda

Aktivnosti: Uključuje infrastrukturna ulaganja, izradu projektno-tehničke dokumentacije i druge vezane aktivnosti

Ciljana skupina: Grad Bakar, Grad Bakar, KD Vodovod i kanalizacija d.o.o., Hrvatske vode d.o.o.

Mjera 4.1.6. - Plinifikacija

Aktivnosti: Uključuje infrastrukturna ulaganja za iskorištavanje prirodnog plina u širokoj potrošnji

(plinovodi, plinske stanice, plinske mreže i drugo)

Ciljana skupina: Grad Bakar, ENERGO d.o.o.

Mjera 4.1.7. - Izgradnja/rekonstrukcija i modernizacija željezničke infrastrukture i prateće infrastrukture

Aktivnosti: Uključuje projekte izgradnje/rekonstrukcije željezničke infrastrukture na području Grada

Ciljana skupina: Grad Bakar, HŽ Infrastruktura d.o.o.

Mjera 4.1.8. - Izgradnja luke nautičkog turizma i zimovališta za plovila lokalnog stanovništva

Aktivnosti: Uključuje infrastrukturna ulaganja u izgradnju i opremanje luke za potrebe nautičkog turizma te zimovališta, odnosno suhog veza za plovila lokalnog stanovništva

Ciljana skupina: Grad Bakar, lokalno stanovništvo

Mjera 4.1.9. - Izgradnja i obnova energetske-komunikacijske infrastrukture

Aktivnosti: Uključuje aktivnosti postavljanja energetske-komunikacijske infrastrukture na području Grada

Ciljana skupina: Grad Bakar, HEP d.o.o. i drugi relevantni dionici

Mjera 4.1.10. - Ulaganje u digitalnu transformaciju

Aktivnosti: Ulaganje u daljnji razvoj u digitalnu transformaciju gradske uprave i drugih dionika u javnom sektoru na području grada (digitalizacija građe i dokumentacije, razvoj i unaprjeđenje e-usluga, obuka lokalnih službenika i druge aktivnosti).

Ciljana skupina: Grad Bakar i drugi dionici u javnom sektoru na lokalnoj razini

Prioritet 4.2. – Unaprjeđenje stambenih uvjeta građana

Mjera 4.2.1. - Subvencioniranje stanogradnje

Aktivnosti: Obuhvaća davanje potpora različitih oblika za poticanje stanogradnje na području Grada i/ili osiguravanje uvjeta za daljnju stanogradnju kroz prostorne planove i komunalnu infrastrukturu

Ciljana skupina: Grad Bakar

6. USKLAĐENOST SA STRATEŠKIM OKVIROM

Plan razvoja Grada Bakra ima definirane ciljeve, prioritete i mjere čiju usklađenost s nadređenim strateškim okvirom je potrebno opisati kako bi se pojasnilo na koji način doprinose ispunjenju ciljeva ključnih europskih i nacionalnih strateških dokumenata.

Prilikom analize usklađenosti strateških dokumenata, vrši se analiza i opis usklađenosti s ključnim dokumentima na europskoj razini, dok se na nacionalnoj razini opisuju usklađenost sa ključnim sektorskim strategijama i, kada se kao izvor financiranja dijela projekata predviđaju sredstva iz fondova EU-a, operativnim programima.

U trenutku izrade i usvajanja ovog Plana razvoja operativni programi za korištenje Europskih strukturnih i investicijskih fondova za financijsku perspektivu 2021. – 2027. nisu usvojeni, ali budući da će se oni temeljiti na ključnom nacionalnom strateškom dokumentu, a to je Nacionalna razvojna strategija – Hrvatska 2030, metodologija je prilagođena te je izvršena analiza sljedećih dokumenata:

- Europski zeleni plan
- Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine
- Nacionalni plan oporavka i otpornosti Republike Hrvatske 2021. – 2026. (Nacrt)

6.1. Usklađenost s Europskim zelenim planom

Europski zeleni plan temeljni je strateški dokument EU-a u financijskoj perspektivi 2021. - 2027. Usmjeren je na unaprjeđenje iskorištavanja resursa prelaskom na čisto kružno gospodarstvo te borbi protiv klimatskih promjena, obnovi biološke raznolikosti i smanjenju onečišćenja. Europski zeleni plan obuhvaća sve sektore, a posebice cilja na promet, energetiku, poljoprivredu, održavanje i gradnju zgrada te industrije, kao što su proizvodnja čelika, cementa, tekstila i kemikalija.

Temeljna ulaganja koja su predviđena odnose se na:

- ulaganje u tehnologije prihvatljive za okoliš
- poticanje industrija na inovacije
- uvođenje čišćih, jeftinijih i zdravijih oblika privatnog i javnog prijevoza
- dekarbonizaciju energetske sektora
- povećanje energetske učinkovitosti zgrada
- suradnja s međunarodnim partnerima na poboljšanju globalnih standarda u području okoliša

Smjernice u Europskom zelenom planu svrstane su u šest glavnih kategorija kako slijedi:

- a. Klima, okoliš i poljoprivreda
- b. Energija i mobilnost
- c. Industrija i kružno gospodarstvo
- d. Gospodarstvo, financije i kohezija
- e. Društvo
- f. Međunarodni odnosi

Usklađenost Plana razvoja Grada Bakra sa strateškim dokumentom: Plan razvoja usklađen je sa Europskim zelenim planom u svih šest kategorija budući da oni sadrže ili vertikalnu ili horizontalnu komponentu kojom se doprinosi zelenoj tranziciji u svim sektorima predviđenima Europskim zelenim planom. Plan razvoja predviđa prioritete i mjere koje se u potpunosti odnose na zelenu transformaciju i to posebice u okviru Cilja 3 – Poboljšati zaštitu okoliša na području Grada s ciljem ostvarivanja zelene tranzicije.

U nastavku je prikazan aspekt usklađenosti prioriteta Plana razvoja s Europskim zelenim planom.

PRIORITET PLANA RAZVOJA	USKLAĐENOST S EUROPSKIM ZELENIM PLANOM
Prioritet 1.1 - Poticanje daljnjeg razvoja poduzetništva Prioritet 1.2. - Poticanje razvoja turizma Prioritet 1.3 - Očuvanje ribarske tradicije i poticanje razvoja poljoprivrede	a. Klima, okoliš i poljoprivreda c. Industrija i kružno gospodarstvo
Prioritet 2.1. - Unaprjeđenje društvene infrastrukture Prioritet 2.2. - Poboljšanje kvalitete života i dostupnosti javnih usluga Prioritet 2.3 - Zaštita i valorizacija kulturne i prirodne baštine na području Grada Prioritet 2.4. - Unaprjeđenje rada javne gradske uprave	e. Društvo f. Međunarodni odnosi
Prioritet 3.1. - Uvođenje mjera za zaštitu okoliša, prirode i bioraznolikosti Prioritet 3.2. - Uspostava sustava održivog gospodarenja otpadom Prioritet 3.3 - Provođenje mjera energetske učinkovitosti i OIE Prioritet 3.4 - Ulaganja u sustav civilne zaštite kao odgovor na epidemije i katastrofe	a. Klima, okoliš i poljoprivreda b. Energija i mobilnost d. Gospodarstvo, financije i kohezija
Prioritet 4.1. - Unaprjeđenje javne infrastrukture i pametna rješenja Prioritet 4.2. - Unaprjeđenje stambenih uvjeta građana	a. Klima, okoliš i poljoprivreda b. Energija i mobilnost c. Industrija i kružno gospodarstvo

6.2. Usklađenost sa Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine

Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine (NRS) predstavlja krovni nacionalni strateški dokument i sveobuhvatni akt strateškog planiranja kojim se dugoročno usmjerava razvoj društva i gospodarstva u svim važnim pitanjima za RH koja time dobiva okvir za razvoj do 2030. godine. Elemente strateškog okvira čine vizija Hrvatske u 2030. godini, razvojni smjerovi i strateški ciljevi.

NRS-om su identificirane ključne strateške odrednice razvoja i razvojni smjerovi RH do 2030. godine kako slijedi:

1. Održivo gospodarstvo i društvo
2. Jačanje otpornosti na krize
3. Zelena i digitalna tranzicija
4. Ravnomjeran regionalni razvoj

Najvažniji strateški ciljevi Hrvatske do 2030. godine koji su najrelevantniji za implementaciju ovog Plana razvoja su:

- Strateški cilj 1. „Konkurentno i inovativno gospodarstvo“
- Strateški cilj 2. „Obrazovani i zaposleni ljudi“
- Strateški cilj 5. „Zdrav, aktivan i kvalitetan život“
- Strateški cilj 8. „Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost“
- Strateški cilj 9. „Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva“
- Strateški cilj 11. „Digitalna tranzicija društva i gospodarstva“

Usklađenost Plana razvoja Grada Bakra sa strateškim dokumentom: Plan razvoja usklađen je s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine sa svim strateškim odrednicama razvoja, a ponajprije s odrednicom održivog gospodarstva i društva, jačanjem otpornosti na krize te zelenom i digitalnom tranzicijom. Od strateških ciljeva, Plan razvoj usklađen je sa šest. U nastavku je prikazana usklađenost prioriteta Plana razvoja s Nacionalnom razvojnom strategijom RH do 2030. godine.

PRIORITET PLANA RAZVOJA	USKLAĐENOST S NACIONALNOM RAZVOJNOM STRATEGIJOM
Prioritet 1.1 - Poticanje daljnjeg razvoja poduzetništva Prioritet 1.2. - Poticanje razvoja turizma Prioritet 1.3 - Očuvanje ribarske tradicije i poticanje razvoja poljoprivrede	Strateški cilj 1. „Konkurentno i inovativno gospodarstvo“ Strateški cilj 9. „Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva“
Prioritet 2.1. - Unaprjeđenje društvene infrastrukture Prioritet 2.2. - Pобољшanje kvalitete života i dostupnosti javnih usluga Prioritet 2.3 - Zaštita i valorizacija kulturne i prirodne baštine na području Grada Prioritet 2.4. - Unaprjeđenje rada javne gradske uprave	Strateški cilj 2. „Obrazovani i zaposleni ljudi“ Strateški cilj 5. „Zdrav, aktivan i kvalitetan život“ Strateški cilj 8. „Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost“ Strateški cilj 11. „Digitalna tranzicija društva i gospodarstva“
Prioritet 3.1. - Uvođenje mjera za zaštitu okoliša, prirode i bioraznolikosti Prioritet 3.2. - Uspostava sustava održivog gospodarenja otpadom Prioritet 3.3 - Provođenje mjera energetske učinkovitosti i OIE Prioritet 3.4 - Ulaganja u sustav civilne zaštite kao odgovor na epidemije i katastrofe	Strateški cilj 1. „Konkurentno i inovativno gospodarstvo“ Strateški cilj 5. „Zdrav, aktivan i kvalitetan život“ Strateški cilj 8. „Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost“
Prioritet 4.1. - Unaprjeđenje javne infrastrukture i pametna rješenja Prioritet 4.2. - Unaprjeđenje stambenih uvjeta građana	Strateški cilj 5. „Zdrav, aktivan i kvalitetan život“ Strateški cilj 11. „Digitalna tranzicija društva i gospodarstva“

S obzirom da je Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine podloga za programiranje Višegodišnjeg financijskog okvira za financijsku perspektivu 2021. - 2027.,

usklađivanjem s ovim strateškim dokumentom postiže se usklađenost i s budućim programskim dokumentima za korištenje fondova EU za naredno razdoblje, što je za Grad od izuzetne važnosti.

6.3. Nacionalni plan oporavka i otpornosti Republike Hrvatske 2021. – 2026. (Nacrt)

Pandemija novog koronavirusa koja je 2020. godine iznenada pogodila svijet, pa tako i Europu, uzrokovala je lanac zatvaranja država i gospodarstava čime je izazvala najveću gospodarsku krizu još od vremena Drugog svjetskog rata. Kao dio zajedničkog europskog odgovora na društveno-ekonomske posljedice pandemije koronavirusa, Nacionalni plan oporavka i otpornosti (NPOO) prepoznaje izazove s kojima se Hrvatska suočava, kao i aktivnosti koje će se poduzeti u cilju oporavka i otpornosti. NPOO obuhvaća reforme i investicije koje će se provesti u narednim godinama, a najkasnije do 31. kolovoza 2026.

Osim izazova gospodarskog oporavka od zdravstvenih i društveno-ekonomskih posljedica pandemije COVID-19 te obnove Zagreba i okolice i Banovine, provest će se već započete reforme koje bi trebale dodatno poduprijeti prilagodbe na novonastale okolnosti i jačanje konkurentnosti Hrvatske na europskoj i globalnoj razini. Planirane reforme, mjere i investicije strukturirane su prema pet komponenti i jednoj inicijativi koje su odabrane kao ključna područja intervencije u narednom razdoblju uzimajući u obzir pravce razvoja Hrvatske utvrđene aktualnim strateškim aktima, s jedne strane, i trenutnu gospodarsku situaciju uzrokovanu pandemijom COVID-19, s druge.

Komponente i podkomponente NPOO-a su sljedeće:

1. Gospodarstvo

- Jačanje konkurentnosti i zelena tranzicija gospodarstva
- Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo
- Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom
- Razvoj konkurentnog, energetske održivog i učinkovitog prometnog sustava
- Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom
- Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma

2. Javna uprava, pravosuđe i državna imovina

- Jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata
- Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave
- Digitalna tranzicija društva i gospodarstva
- Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom
- Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove
- Sprječavanje i suzbijanje korupcije
- Jačanje fiskalnog okvira
- Jačanje okvira za sprječavanje pranja novca
- Jačanje okvira za javnu nabavu

3. Obrazovanje, znanost i istraživanje

- Reforma obrazovnog sustava
- Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta

4. Tržište rada i socijalna zaštita

- Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti
- Unaprjeđenje mirovinskog sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina

- Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi
- 5. Zdravstvo**
- Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava
- 6. Inicijativa: Obnova zgrada**
- Obnova zgrada

Usklađenost Plana razvoja Grada Bakra sa strateškim dokumentom: Plan razvoja usklađen je s većim dijelom Nacionalnog plana oporavka i otpornosti. U nastavku je prikazana usklađenost prioriteta Plana razvoja sa komponentama, odnosno podkomponentama Nacionalnog plana oporavka i otpornosti.

PRIORITET PLANA RAZVOJA	USKLAĐENOST S NACIONALNIM PLANOM OPORAVKA I OTPORNOSTI
Prioritet 1.1 - Poticanje daljnjeg razvoja poduzetništva Prioritet 1.2. - Poticanje razvoja turizma Prioritet 1.3 - Očuvanje ribarske tradicije i poticanje razvoja poljoprivrede	Podkomponenta „Jačanje konkurentnosti i zelena tranzicija gospodarstva“ Podkomponenta „Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo“ Podkomponenta „Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom“ Podkomponenta „Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma“
Prioritet 2.1. - Unaprjeđenje društvene infrastrukture Prioritet 2.2. - Pобоljšanje kvalitete života i dostupnosti javnih usluga Prioritet 2.3 - Zaštita i valorizacija kulturne i prirodne baštine na području Grada Prioritet 2.4. - Unaprjeđenje rada javne gradske uprave	Podkomponenta „Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma“ Podkomponenta „Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava“ Podkomponenta „Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi“ Podkomponenta „Jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata“ Podkomponenta „Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave“ Podkomponenta „Digitalna tranzicija društva i gospodarstva“
Prioritet 3.1. - Uvođenje mjera za zaštitu okoliša, prirode i bioraznolikosti Prioritet 3.2. - Uspostava sustava održivog gospodarenja otpadom Prioritet 3.3 - Provođenje mjera energetske učinkovitosti i OIE Prioritet 3.4 - Ulaganja u sustav civilne zaštite kao odgovor na epidemije i katastrofe	Podkomponenta „Jačanje konkurentnosti i zelena tranzicija gospodarstva“ Podkomponenta „Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo“ Podkomponenta „Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom“
Prioritet 4.1. - Unaprjeđenje javne infrastrukture i pametna rješenja Prioritet 4.2. - Unaprjeđenje stambenih uvjeta građana	Podkomponenta „Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava“

7. AKCIJSKI PLAN PROVEDBE

Provedba Plana razvoja zasnovana je na provedbi različitih mjera koje sadrže ključne projekte Grada. U okviru Plana razvoja projekti su identificirani kao odgovor na rezultate SWOT analize i analize potreba te na temelju informacija datih od strane gradonačelnika, stručne službe Grada te predstavnika/ca radne skupine.

Provedba projekata očekuje su u okviru financijske perspektive 2021. - 2027.g.

Kao izvori financiranja prepoznati su:

- Proračun Grada Bakra,
- Europski strukturni i investicijski fondovi za razdoblje od 2021. do 2027. kroz sve operative programe ovisno o vrsti projekta,
- Instrument za oporavak i otpornost kroz investicije identificirane u Nacionalnom planu oporavka i otpornosti Republike Hrvatske od 2021. do 2026.g. te
- Vanjski izvori (kredit i vlastita sredstva dionika)

U nastavku je prikazano 28 projekata koji predstavljaju ključne projekti Grada za financijsku perspektivu 2021. – 2027. Navedeni će projekti biti financirani kombinacijom gore identificiranih izvora financiranja.

SEKTOR	KLJUČNI PROJEKTI
Gospodarstvo	<ol style="list-style-type: none">1. Stavljeno u funkciju 300.000 m² novih platoa u Industrijskoj zoni2. Osnivanje poduzetničkog inkubatora3. Infrastrukturno opremljene i stavljene u funkciju male poduzetničke zone4. Multifunkcijska dvorana za sajmove i potrebe poduzetnika5. Pokrenuta izgradnja na području UPU3 u Industrijskoj zoni
Društvene djelatnosti	<ol style="list-style-type: none">1. Uređenje sportsko-rekreacijskih kompleksa2. Uređenje Doma kulture Krasica3. Unutarnje uređenje Kaštela u Bakru4. Uređenje prostora za smještaj muzeja i postavu muzejske zbirke5. Izgradnja/rekonstrukcija rodne kuće pok. Josipa Marohnića, jednog od utemeljitelja Hrvatske bratske zajednice u S. Americi6. Proširenje Doma kulture Kukuljanovo7. Novi dječji vrtić Bakar8. Vatrogasni dom Hreljin9. Uređenje/izgradnja Doma za starije i nemoćne osobe
Zelena tranzicija	<ol style="list-style-type: none">1. Izgradnja reciklažnog dvorišta2. Uspostavljen sustav gospodarenja otpadom3. Energetski obnovljene javne zgrade i domovi kulture
Javna infrastruktura i digitalna transformacija	<ol style="list-style-type: none">1. Kanalizacijski sustav aglomeracije Bakar – Kostrena2. Izgradnja uređaja za pročišćavanje u zoni K33. Povezivanje vodoopskrbnog sustava Fužine – Zlobin i Zlobin-Plase (Ružić selo)

	<ol style="list-style-type: none">4. Pontonska šetnica u Bakru5. Izgradnja javne garaže u ulici Voj u Bakru6. Izgradnja 4 kružna toka u industrijskoj zoni (Mavrinci, Podola, 2 na glavnoj prometnici u u Ind.zoni)7. Marina u Bakru8. Uređena obala i novi vezovi kod Montkemije9. Uređena plaža u Bakru10. Izgradnja informacijsko-komunikacijske infrastrukture11. Digitalna transformacija gradske uprave
--	--

8. PRAĆENJE PROVEDBE I VREDNOVANJE POSTIGNUĆA

Provedba Plana razvoja Grada Bakra pratit će se na dva načina:

- kroz praćenje provedbe Plana aktivnosti na godišnjoj razini s ciljem osiguravanja redovite, kontinuirane, efikasne i pravovremene provedbe i eventualne prilagodbe stvarnom stanju u Gradu, kao i
- kroz samostalno vrednovanje/samoevaluaciju i vanjsko vrednovanje/evaluaciju provedbe Plana razvoja na kraju programskog razdoblja koja služi vrednovanju kvalitete, sadržaja i postignuća koja su u istoj navedena.

Za provedbu ovoga Plana razvoja nadležan je Grad Bakar na čelu s gradonačelnikom kao odgovornom osobom. Grad Bakar koordinira procesom koji za cilj ima provedbu mjera usmjerenih dostizanju prioriteta i ciljeva te ispunjenju vizije. Gradonačelnik je 16. studenoga 2020. godine imenovao lokalnog koordinatora, gospođu Eleonoru Sokolić Brusić, za obavljanje i koordinaciju poslova strateškog planiranja za Grad Bakar sukladno Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem RH. Radna skupina koja će pratiti provedbu sastavljena je od glavnih dionika razvoja nadležnih za provedbu pojedinih mjera te biti široko postavljena kako bi se uključile sve zainteresirane strane.

Gradonačelnik je odgovoran za redovno izvještavanje o provedbi Plana i uspješnosti zadanih ciljeva. Na godišnjoj osnovi, početkom svake kalendarske godine, do kraja siječnja, revidirat će se i pripremiti operativni plan za sljedeću godinu. Operativni plan neformalni je dokument u kojem su identificirani su zadaci i rokovi za provedbu konkretnih zadataka, koji predstavljaju nužne korake za postizanje ciljeva Plana.

Praćenje provedbe odvija se tako da lokalni koordinatorski priprema godišnja izvješća o provedbi. Gradsko vijeće zaprima i prihvaća godišnja izvješća te daje preporuke za unaprjeđenje izvršavanja.

U nastavku su prikazani elementi praćenja provedbe i vrednovanja Plana Razvoja Grada Bakra za razdoblje od 2021. do 2027. godine.

PRAĆENJE PROVEDBE PLANA RAZVOJA		
	PRAĆENJE PROVEDBE	VREDNOVANJE
ORGANIZIRA	Ured Grada	Ured Grada
ODGOVORNO TIJELO	Stručne službe Grada	Vanjski suradnici i Grad
SADRŽAJ PRAĆENJA	Provedba Akcijskoga plana Utrošak/izvršenje proračunskih sredstava Broj realiziranih projekata i projekata u provedbi, vezani podaci i analitika	Doprinos ciljevima i pokazateljima Plana razvoja Kvaliteta provedenih aktivnosti

	Ažuriranje baze projekata	
ROKOVI/RASPORED	Sukladno izvršenju proračuna	Na kraju programskog razdoblja
IZVJEŠĆE PRIHVAĆA	Gradsko vijeće	Gradsko vijeće
SVRHA	Osiguranje provedbe Plana razvoja u okviru plana	Osiguranje kvalitete postignuća na razini Plana razvoja

8.1. Indikatori za vrednovanje postignuća Plana razvoja Grada

Za potrebe mjerenja uspješnosti implementacije Plana razvoja, za svaki je prioritet identificiran set mjerljivih indikatora. U nastavku su opisani indikatori za vrednovanje ukupnih postignuća Plana razvoja, a sistematizirani su prema identificiranim prioritetima kako je prikazano u nastavku. Radi se o postignućima koja se imaju ostvariti na kraju financijske perspektive 2021. - 2027.

PRIORITET	INDIKATOR	CILJANO STANJE
Prioritet 1.1 - Poticanje daljnjeg razvoja poduzetništva	Broj provedenih ulaganja gospodarstvenika	35
Prioritet 1.2. - Poticanje razvoja turizma	Broj novozaposlenih	300
Prioritet 1.3 - Očuvanje ribarske tradicije i poticanje razvoja poljoprivrede	Broj poduzetničkih inkubatora	1
	Broj provedenih ulaganja u turizmu	5
	Broj provedenih ulaganja u ribarstvu	5
Prioritet 2.1. - Unaprjeđenje društvene infrastrukture	Broj provedenih ulaganja u objekte u sektoru odgoja i obrazovanja	2
Prioritet 2.2. - Pобољшanje kvalitete života i dostupnosti javnih usluga	Broj provedenih ulaganja u objekte u sektoru socijalne skrbi	2
Prioritet 2.3 - Zaštita i valorizacija kulturne i prirodne baštine na području Grada	Broj ulaganja u domove kulture	2
Prioritet 2.4. - Unaprjeđenje rada javne gradske uprave	Broj izgrađenih/obnovljenih objekata za potrebe sporta i rekreacije	2
	Broj obnovljenih trgova i parkova	3
	Broj ulaganja u vatrogasne domove	2
	Broj ulaganja u muzej i muzejsku zbirku	1
	Broj održanih edukacija	10
	Broj organiziranih javnih događanja	70
	Broj provedenih i unaprijeđenih programa u sportu, obrazovanju, odgoju i rekreaciji	35

	Broj učenika koji su dobili udžbenike	500
	Broj ulaganja u zaštitu i valorizaciju kulturne i prirodne baštine	4
	Broj sastanaka za identifikaciju potreba Grada i izmjenu Plana razvoja	5
	Broj izrađenih izvješća	6
	Broj novih e-usluga koje pruža Grad	5
	Broj edukacija u kojima su sudjelovali dionici u Gradu	5
	Broj dionika koji je sudjelovao u edukacijama i aktivnostima jačanja kapaciteta	10
Prioritet 3.1. - Uvođenje mjera za zaštitu okoliša, prirode i bioraznolikosti	Broj kućanstava koja razvrstavaju otpad	3027
Prioritet 3.2. - Uspostava sustava održivog gospodarenja otpadom	Broj reciklažnih dvorišta	1
Prioritet 3.3 - Provođenje mjera energetske učinkovitosti i OIE	Broj saniranih divljih deponija	3
Prioritet 3.4 - Ulaganja u sustav civilne zaštite kao odgovor na epidemije i katastrofe	Broj provedenih edukacija za građane	5
	Broj energetski učinkovitijih građevina	5
	Broj energetski učinkovitih rasvjetnih tijela	3000
	Broj projekata u sustavu civilne zaštite	3
Prioritet 4.1. - Unapređenje javne infrastrukture i pametna rješenja	Broj ulaganja u cestovnu infrastrukturu	10
Prioritet 4.2. - Unapređenje stambenih uvjeta građana	Broj ulaganja u biciklističke i pješačke staze	2
	Broj ulaganja u groblja	3
	Broj ulaganja u vodoopskrbni sustav	15
	Broj ulaganja u sustav odvodnje otpadnih i oborinskih voda	10
	Broj ulaganja u željezničku infrastrukturu	1
	Broj luka nautičkog turizma	1
	Broj ulaganja u energetska-komunikacijsku infrastrukturu	2
	Broj stambenih jedinica u okviru projekata subvencioniranje stanogradnje	20

8.2. Informiranje i komunikacija sa zainteresiranom javnošću

Izrada Plana razvoja Grada Bakra koja se odvijala u pandemijskom periodu predstavljala je poseban izazov za sve dionike procesa zbog velike želje da daju konkretan doprinos sadržaju i tako potaknu i daju podršku budućem razvoju Grada.

Tijekom postupka pripreme Plana razvoja odvijala se suradnja između radne skupine, Grada i konzultanata te su pribavljena mišljenja na svaki pripremljeni dio dokumenta, kao i na završni Nacrt.

Komunikacija se, zbog pandemije uzrokovane korona-virusom i epidemioloških preporuka stožera civilne zaštite uglavnom odvijala telefonskim putem, putem e-pošte i putem sustava Zoom i/ili MS Teams kojima je osigurana kontinuirana suradnja i razmjena informacija unutar gradske uprave, radne skupine i konzultanata. Takav pristup zahtijevao je dodatnu koncentraciju, fokus i predanost svih dionika kako bi zaista i polučio željeni rezultat, a to je kvalitetno pripremljen, sadržajno cjelovit, strukturiran i provediv strateški dokument.

Ukupno su održane dvije javne prezentacije na kojima su prezentirani metodologija rada u okviru radne skupine i ključni dijelovi Plana razvoja u fazi nacрта, kao i dva online savjetovanja s članovima radne skupine. Izvršeno je više od 20 konzultacija putem e-pošte u okviru kojih su prikupljeni pisani komentari članova radne skupine i gradske uprave. Svi prikupljeni komentari i sugestije članova radne skupine analizirani su i uključeni u sadržaj dokumenta.

Ovim putem izražava se posebna zahvala lokalnoj koordinatorici i svim članovima i članicama radne skupine na značajnom doprinosu u izradi ovog strateškog dokumenta.

Dokument je upućen u e-savjetovanje putem objave na internetskoj stranici Grada u trajanju 30 dana. Svi komentari analizirani su i na odgovarajući način uključeni u dokument.

Sve informacije i dokumenti koji će nastati na temelju ovog Plana razvoja bit će objavljeni na internetskim stranicama Grada (www.bakar.hr) te će ih Grad komunicirati javnosti putem svih dostupnih kanala komunikacije s ciljem jačanja transparentnosti rada gradske uprave i poticanja participativnosti u provedbi ovog strateškog dokumenta i postizanju identificiranih ciljeva.

9. ZAKLJUČAK

Strategija razvoja Grada Bakra predstavlja ključan strateški razvojni dokument u financijskoj perspektivi 2021. – 2027. te predstavlja stratešku podlogu za provedbu različitih investicija na području Grada od strane dionika iz javnog, poslovnog i civilnog sektora.

Osobita važnost ovog dokumenta očituje se u činjenici da on, kroz analizu stanja, jasno prikazuje trenutačnu situaciju u Gradu kroz pregled podataka za četiri tematska sektora (gospodarstvo, društvene djelatnosti, zelenu tranziciju i javnu infrastrukturu i digitalnu transformaciju) i detektira područja u kojima postoje daljnje potrebe za razvojem.

Navedene će potrebe biti ispunjene kroz set identificiranih i opisanih mjera koje su metodološki raspoređene unutar različitih prioriteta i četiri tematska cilja. Ispunjenjem ovih tematskih ciljeva doprinosi se viziji Grada Bakra u čijoj su identifikaciji sudjelovali i oko koje su se usuglasili svi ključni dionici Gradu.

Kako ovaj strateški dokument ne bi bio samo jedan od dokumenta koji ne dolaze u poziciju da budu kvalitetno provedeni, osmišljena je metodologija praćenja provedbe i vrednovanja postignuća u okviru kojih su postavljeni mjerljivi indikatori, nositelji procesa praćenja te su opisana njihova zaduženja.

Za provedbu mjera unutar Plana razvoja bit će potrebno angažirati sve financijske, ljudske i druge resurse koje Grad ima na raspolaganju, a očekuje se i priljev sredstava iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova u okviru financijske perspektive 2021. – 2027., a na čemu će Grad posebno raditi.

Sve navedeno, uz veliki trud i zalaganje gradske uprave na čelu s gradonačelnikom te drugih važnih dionika s područja Grada, dovest će do toga da će se Grad 2027. godine moći pohvaliti nizom postignuća koja će u konačnici doprinijeti tome da građani, ali i njihovi gosti, žive bolje i kvalitetnije.

POPIS TABLICA

TABLICA 1. USPOREDBA BROJA STANOVNIŠTVA GRADA BAKRA I NASELJENIH MJESTA UNUTAR GRADA 2001. I 2011. GODINE	11
TABLICA 2. STANOVNIŠTVO PREMA STAROSTI I SPOLU U GRADU BAKRU, POPIS 2011. GODINE	12
TABLICA 3. STAROSNA STRUKTURA PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE I GRADA BAKRA, POPIS 2011. GODINE.....	13
TABLICA 4. STANOVNIŠTVO PREMA NARODNOSTI U GRADU BAKRU, POPIS 2011. GODINE	13
TABLICA 5. PRIRODNO KRETANJE STANOVNIŠTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ, PRIMORSKO-GORANSKOJ ŽUPANIJI I GRADU BAKRU U RAZDOBLJU OD 2015. GODINE DO 2019. GODINE	14
TABLICA 6. VRIJEDNOST OSNOVNIH POKAZATELJA INDEKSA RAZVIJENOSTI ZA GRAD BAKAR.....	17
TABLICA 7. OSNOVNI FINACIJSKI REZULTATI PODUZETNIKA GRADA BAKRA U 2018. GODINI I 2019. GODINI.....	18
TABLICA 8. DESET PODUZETNIKA PO NAJVEĆIM POSLOVNIM PRIHODIMA U 2019. GODINI U GRADU BAKRU	19
TABLICA 9. PODUZEĆA U VLASNIŠTVU/SUVLASNIŠTVU GRADA BAKRA.....	23
TABLICA 10. DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U HRVATSKOJ, PRIMORSKO-GORANSKOJ ŽUPANIJI I GRADU BAKRU U RAZDOBLJU OD 2015. DO 2019. GODINE	25
TABLICA 11. DOLASCI I NOĆENJA TURISTA PO ZEMLJAMA U GRADU BAKRU ZA GODINE 2018., 2019. I 2020.	26
TABLICA 12. BROJ POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA PREMA TIPU U PRIMORSKO-GORANSKOJ ŽUPANIJI, GRADU BAKRU I NJEGOVIM NASELJIMA NA DATUM 31.12.2020. GODINE	30
TABLICA 13. BROJ POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA PREMA DOBI NOSITELJA U PRIMORSKO-GORANSKOJ ŽUPANIJI, GRADU BAKRU I NJEGOVIM NASELJIMA NA DATUM 31.12.2020. GODINE	30
TABLICA 14. BROJ POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA PREMA ŠKOLSKOJ SPREMI NOSITELJA/ODGOVORNE OSOBE U PRIMORSKO-GORANSKOJ ŽUPANIJI, GRADU BAKRU I NJEGOVIM NASELJIMA NA DATUM 31.12.2020. GODINE.....	31
TABLICA 15. PRIKAZ PODATAKA IZ ARKOD BAZE PODATAKA NA DAN 31.12.2019. (PODACI O ARKOD PARCELAMA SU PRIKAZANI PREMA GRUPAMA S OBZIROM NA UKUPNU POVRŠINU ARKOD PARCELA (HA) POLJOPRIVREDNIKA I PROSTORNOJ KOMPONENTI DO KATEGORIJE NASELJA S OBZIROM NA SJEDIŠTE PG-A.....	32
TABLICA 16. PRIKAZ PODATAKA IZ ARKOD BAZE PODATAKA NA DAN 31.12.2019. (PODACI O ARKOD PARCELAMA SU PRIKAZANI PREMA VRSTAMA UPORABE POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA I PROSTORNOJ KOMPONENTI DO KATEGORIJE NASELJA U KOJEM JE ISTA SMJEŠTENA).....	32
TABLICA 17. PREGLED BROJA NEZAPOSLENIH OSOBA U GRADU BAKRU OD 2016. GODINE DO 2019. GODINE	38
TABLICA 18. NEZAPOSLENE OSOBE U EVIDENCIJI HZZ PS RIJEKA S PREBIVALIŠTEM NA PODRUČJU GRADA BAKRA PREMA DOBI	39
TABLICA 19. NEZAPOSLENE OSOBE U EVIDENCIJI HZZ PS RIJEKA S PREBIVALIŠTEM NA PODRUČJU GRADA BAKRA PREMA RAZINI OBRAZOVANJA	39
TABLICA 20. STANOVNIŠTVO STARO 15 I VIŠE GODINA PREMA NAJVIŠOJ ZAVRŠENOJ ŠKOLI, OBRAZOVNIM PODRUČJIMA I SPOLU U GRADU BAKRU, POPIS 2011.	41
TABLICA 21. STANOVNIŠTVO STARO 10 I VIŠE GODINA PREMA INFORMATIČKOJ PISMENOSTI, STAROSTI I SPOLU U GRADU BAKRU, POPIS 2011.....	44
TABLICA 22. ZAPOSLENI PREMA PODRUČJIMA DJELATNOSTI I STAROSTI U GRADU BAKRU, POPIS 2011. GODINE.....	47

TABLICA 23. OBRAZOVNA STRUKTURA OSOBA STARIJIH OD 15 GODINA PREMA NAJVIŠOJ ZAVRŠENOJ ŠKOLI I PREMA SPOLU U REPUBLICI HRVATSKOJ, PRIMORSKO-GORANSKOJ ŽUPANIJI I GRADU BAKRU, 2011. GODINA	54
TABLICA 24. BROJ UČENIKA PO RAZREDIMA U OSNOVNOJ ŠKOLI BAKAR ZA ŠKOLSKU GODINU 2020./21.57	
TABLICA 25. IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI OSNOVNE ŠKOLE BAKAR	57
TABLICA 26. BROJ UČENIKA OSNOVNE ŠKOLE HRELJIN PO RAZREDIMA ZA ŠKOLSKU GODINU 2020./21.59	
TABLICA 27. IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI OSNOVNE ŠKOLE HRELJIN	59
TABLICA 28. POPIS KULTURNIH DOBARA S PODRUČJA GRADA BAKRA.....	63
TABLICA 29. USTANOVE ZDRAVSTVENE SKRBI NA PODRUČJU GRADA BAKRA	67
TABLICA 30. KOLIČINE KOMUNALNOG OTPADA PRIKUPLJENE NA PODRUČJU GRADA BAKRA I PREDANE NA DALJNJE ZBRINJAVANJE U PERIODU OD 2015. DO 2019. GODINE.....	77
TABLICA 31. KOLIČINE VRIJEDNIH OTPADA PRIKUPLJENE PUTEM SPREMNIKA S JAVNIH POVRŠINA GRADA BAKRA I PREDANE OVLAŠTENIM KONCESIONARIMA U PERIODU OD 2015. DO 2019. GODINE	78
TABLICA 32. KOLIČINE VRIJEDNIH VRSTA OTPADA I PROBLEMATIČNOG OTPADA PRIKUPLJENE U MOBILNOM RECIKLAŽNOM DVORIŠTU GRADA BAKRA I PREDANE OVLAŠTENIM KONCESIONARIMA U 2018. I 2019. GODINI.....	79

POPIS SLIKA

SLIKA 1. POLOŽAJ GRADA BAKRA U PRIMORSKO-GORANSKOJ ŽUPANIJI.....	8
SLIKA 2. VINODOLSKI ZAKONIK IZ 1288. GODINE.....	9
SLIKA 3. STANOVNIŠTVO PREMA SPOLU PO NASELJIMA GRADA BAKRA, POPIS 2011. GODINE.....	12
SLIKA 4. INDUSTRIJSKA ZONA BAKAR.....	21
SLIKA 5. MOBILNO RECIKLAŽNO DVORIŠTE U GRADU BAKRU.....	77
SLIKA 6. PRIKAZ DRŽAVNIH, ŽUPANIJSKIH I BRZIH CESTA U GRADU BAKRU.....	84
SLIKA 7. PRIKAZ ODVODNJE OTPADNIH VODA NA PODRUČJU GRADA BAKRA.....	88

POPIS KRATICA

APRRR	Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
ARKOD	Nacionalni sustav identifikacije zemljišnih parcela, odnosno evidencija uporabe poljoprivrednog zemljišta u Republici Hrvatskoj
COVID-19	(Eng. Coronavirus disease 2019) Bolest uzrokovana novim koronavirusom SARS—CoV-2 otkrivenim u Kini krajem 2019. godine koji se nakon toga proširio na cijeli svijet
DV	Dječji vrtić
DVD	Dobrovoljno vatrogasno društvo
EnU	Energetska učinkovitost
ESF	Europski socijalni fond
EU	Europska unija
FINA	Financijska agencija
JLS	Jedinica lokalne samouprave
KK	Košarkaški klub
LAG	Lokalna akcijska grupa
NK	Nogometni klub
NPOO	Nacionalni plan oporavka i otpornosti Republike Hrvatske 2021. – 2026.
NRS	Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine
OIE	Obnovljivi izvori energije
OPKK	Operativni program „Konkurentnost i kohezija“
OPULJP	Operativni program „Učinkoviti ljudski potencijali“
PDV	Porez na dodanu vrijednost
PG	Poljoprivredno gospodarstvo
POP	Područja očuvanja značajno za ptice
POVS	Područja očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove
PRR	Program ruralnog razvoja
RH	Republika Hrvatska
SWOT	(S: strenghts W: weaknesess O: opportunities T: threats) analiza kojom se utvrđuju snage, slabosti, mogućnosti i prijetnje određenog područja ili organizacije
TZ	Turistička zajednica
UO	Upravni odjel

VSS
ŽRK
ŽRS

Visoka stručna sprema
Ženski rukometni klub
Županijska razvojna strategija